TÜSTAV
ARŞİVİ
Bülent Tunç
Bağışı

Güngör Soylu

Sosyalist Gerçekçilik ve Şolohov

Sayfa 13

Nokta dergisi sordu, Çağatay Anadol yanıtladı

Sayfa 10

Tülay Çevik

İşkence kanıksanmayacak ve unutulmayacaktır

Sayfa 6

Winnie Mandela: "Hayatımın en mutlu günü mutlaka gelecek"

Sayfa 16

Zeynep Akarsu

"68" Kuşak değil, evrensel bütünlüktür

Sayfa 4

Gençlik Dünyası

AYLIK GENÇLİK GAZETESİ
SAYI: 7 Fiyatı 500 TL.
MAYIS '88 (KDV dahil)

DİNLEYİN BAY REKTÖR!

Evet! Üniversitelerde polis işgaline karşı direniş var

"Dernek kurmanın, yürüyüş yapmanın, hak aramanın, YÖK'e karşı çıkmanın ve her türlü yasağın var olduğu ülkemizde hangi demokratik ortamdan bahsediyor sunuz?"

"Yıllardır üniversiteler siyasi polisin pilot bölgeleri haline getirildi. Kız-erkek saçlarından sürüklenip, ağızlarından kan gelinceye kadar dövülürken sizler neredeydiniz?"

İ.Ü.SBF öğrencisi Zülal Sarı'ya "gel anam.. yavrum. Yakında elimize geçeceksin. O zaman biz de senin üstünden geçeceğiz." diyen Necati ve Sami adlı iki siyasi polis sizin üniversite binanızın içinde değil miydi?

"Can güvenliğimiz yok, kantinde bile oturamıyoruz. Can güvenliğimizin sağlanmasını istiyoruz" diye şikayetlerini dile getiren SBF öğrencilerine "Siz de kantine girmeyiverirsiniz" diye akıl öğreten Cumhur Ferman sizin üniversitenizdeki bir fakültenin "dekanı" değil midir?

Kız-erkek Çevik Kuvvet tarafından elle sarkıntılık edilen öğrencilerin faltaşı gibi açılan gözlerinin önünde "eğer varsa, sarkıntılık eden polisi gösterin, hakkında işlem yapayım" diye caka satan İstanbul Emniyet Müdürü Ünal Erkan, böyle buyururlarken, sizin Rektörlük binanızın içinde değiller miydi?

Kız-erkek saçlarından çekilerek yerlerde sürüklenenler, ağızlarından kan boşalıncaya kadar meydan dayağına çekilenler üniversitenizin öğrencileri değil miydi?

Bütün bunlar olurken peki siz neredeydiniz Bay Rektör? Böylesi olaylar gelişirken ortalıktan kaybolacaksanız sizin varlığınızın sebebi nedir efendim?

Ama ah, evet, siz olsa olsa odanızın önünde siyasi polis-idare işbirliğine son verilmesini isteyen öğrecilerinizin bu eylemini zabıta vakası olarak görüp, savcı yardımcısına "polislerin olaya müdahalede geciktiğinden yakınır"ken varsınızdır.

Anlaşıldı Bay Rektör, siz herkese, yıllardır size nasıl feci bir haksızlık yapıldığını kanıtlamak için, bu fırsatı kaçırmak istemediniz. Anlıyoruz efendim, ne yazık ki siz üniversiteyi yönetirken, bir sürü "zamanlaması bozuk" İstanbul Emniyeti'nde görevlendirilmişlerdir. Oysa bu işleri de siz çekip çevirecektiniz ki, öğrenciler Emniyet Müdürü görsün.

Dinleyin Bay Rektör!

Ama siz dinlemeseniz de zarar yok.

Devamı Sayfa 15'de

Yasak ve polis copuna rağmen

1 MAYIS KUTLANDI

Şimdi sokaktayız, gelecek yıl 1 Mayıs alanında olacağız

1 Mayıs'ı yaşatmak inancı hiç sönmedi

Dünya işçileri yine bayraklarıyla, türküleriyle, mavi tulumlarıyla dünya meydanlarını doldurdular. 1 Mayıs'ı birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak özgürce kutladılar. Ama bizim ülkemizde 1 Mayıs hala yasak. Ve bu yasağın kendiliğinden kalkacağı yok.

İşte 88 1 Mayıs'ı bu açıdan bir dönüm noktasıdır.

Bilindiği gibi cumhuriyet tarihinin en gaddar ve aynı zamanda en korkak yönetimi, gücü yetse 1 Mayıs'ı takvim yapraklarından silecekti. 80'den bu yana 1 Mayıs ya bir bildiri, tezgah başında bir konuşma, kırmızı karanfille sokağa çıkma ya da başı dimdik 1 Mayıs alanında yürümek şeklinde kutlanageldi. 1 Mayıs'ı yaşatmak inancı hiç sönmedi, yaşasın 1 Mayıs sloganları cezaevlerinde çınladı. Devrime, sınıfa ve halka inancın türküsü en karanlık hücreleri hep aydınlatıp durdu. Bir gün alanlara da çıkılacağı, 1 Mayıs'ın ergeç kendi alanında kutlanacağı hep dile getirildi.

İşte 88 1 Mayıs'ı, bunun bir dilek olmaktan çıkıp, bizzat gerçekleştiğinin ilk ispatı oldu.

Önce 6 ilerici sendikanın İstanbul'daki miting başvurusunu sudan bahanelerle reddeden yetkililer, diğer tüm başvuruları da reddederek korku ve gözdağı yaymaya çalıştılar. Beklenildiği gibi burjuvazi tavrını açıkça koymuştu. Demokrasi, özgürlükler, yasalar onu ilgilendirmiyordu.

Söz konusu olan işçi sınıfının ileri güçlerinin ne yapacağı idi. Başını sendikaların çektiği 1 Mayıs kutlama çalışmalarında ikinci safha, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk'ün 1 Mayıs'a ilişkin çağrısı ve basın toplantısı başvurusu ile başladı. İlerici sendikaların, aydın ve sanatçıların desteklediği ve Bahçelievler Zafer Sineması'nda yapılacak olan bu toplantıya da izin verilmedi. 1 Mayıs alanından çok uzak olması nedeniyle toplantı yerinin seçiminde yapılan hata ise, bir anda 1 Mayıs güçlerini bölünmeyle yüzyüze getirdi.

1 Mayıs'a bir gün kala kutlamanın bir kısım SHP milletvekilleri, ilerici sendikaların ağırlıklı bölümü, sanatçı ve aydınlar, gençlerle birlikte, Sıraselviler'den Taksim'e yürüyerek gerçekleştirileceği kesinlik kazandı. Eylemin duyurusu da çeşitli çevrelerce, Sırasel-

Devamı Sayfa 15'de

Orta öğrenim bursu 10.500 TL. oldu

BOZDUR BOZDUR HARCA!

Enflasyon oranı % 70.
Zam oranı % 250.
Ortalama bir öğrencinin sadece kitap ve kırtasiye masrafı 50.000 TL. civarında.

Devamı Sayfa 15'de

10.500 TL. ile ne alınabilir.

Cinsi	Fiyatı	Adeti	Tutarı
Simit	150	30	4.500 TL.
Çay	150	30	4.500 TL.
Meşrubat	500	3	1.500 TL.
		Toplam =	10.500 TL.

"Kızlık muayenesi"nin gösterdiği

Öfkeyi birleştirmenin zamanıdır

12 Eylül'den bu yana işkence, gözaltı tezgahından geçmiş onbinlerce kızın, kadının yaşadığı bu korkunç kâbus, bugün her an, her yerde gerçekleşebilir.

... Bu saldırıya dur demenin yolu, onu tüm kamuoyuna duyurarak kişisel bir utanç meselesi olmaktan çıkarmak, bu saldırının sistematik bir saldırı olduğunu göstermektir.

Diyarbakır Üniversitesi öğrencisi beş genç kız, Nisan ayı içerisinde bir pankart soruşturması gerekçesiyle yurttan alınıp, polis zoruyla "kızlık muayenesi"'ne götürüldüler. Nice acıların yaşandığı, mahkemelerde işkence duyurularından geçilmediği, gazetelerde işkence ve kötü muameleye maruz kalmış yurttaşların resim ve haberlerinin süreklilik kazandığı ülkemizde, insan haklarına yönelik saldırılardan birini de "kızlık muayenesi" (ve kadınlar için de "cinsel ilişki testi") oluşturuyor. Kendisi ya da bir yakını, sevgilisi, kocası ya da çocuğu gözaltına alınan, tutuklanan ya da aranan her kadın böyle bir saldırının potansiyel hedefi. Bir başka deyişle, 12 Eylül'den bu yana işkence, gözaltı tezgahından geçmiş onbinlerce kızın kadının yaşadığı bu korkunç kâbus, bugün her an, her yerde gerçekleşebilecek bir karabasan. İşte Diyarbakır örneği bunun canlı bir kanıtı.

Olay nedir? Diyarbakır Valisi'nin, yani devletin temsilcisinin açıklamasına göre, "sonra polise iftira etmesinler" diye, beş kız öğrenci, ailelerine dahi haber verilmeden, gözaltının bir parçası olarak zorla "kızlık muayenesi"ne götürülüyorlar. Daha ilk adımda görünen, "özel yaşamın gizliliği" hakkının, polisin insan yaşamının en mahrem taraflarından birine-kişinin yatak odasına- dalmasıyla paramparça edilmesidir. Beş öğrencinin be-

Devamı Sayfa 15'de

Sokağa dökülmek!...

Evet, saklamıyoruz, sokağı özledik. Sokağı demokrasi ve özgürlük, ondan da ileri, bunlar için mücadele olarak algılıyoruz.

☆

Yanlış yapmadan elbette olmaz. Gene yanlışlarımızla birlikte çıkıp geliyoruz, ama bu kez daha az yanlışla.

☆

Çünkü biz güzel ütopyalara sahip insanlarız, yanlış yapmaktan korkmayız ve özgürlüğümüzü yaşamanın bize özgü biçimleri vardır, böyle yaşarız.

☆

Devrim dediğimiz şey gerçeğin kendisidir ve gerçek en büyük devrimcidir.

Orta Sayfada

GENÇLİK DÜNYASI KONFERANSLARI

Gençlik Dünyası'nın Bilsak'ta düzenlemiş olduğu konferans etkinlikleri devam ediyor.

İlki 19 Mart'ta Doç.Dr.Tahir Hatipoğlu'nun verdiği "Tarih Boyunca Üniversiteler ve Gençlik" konferansıyla başladı. Hatipoğlu konuşmasında Cumhuriyet'in kuruluşundan beri üniversitelerin egemen sınıfların hışmına uğradığını, öğretim üyeleri ve öğrencileri ile birlikte dönem dönem tasfiyeye uğradıklarını söyleyerek, üniversitelerin tamamen mali, idari ve bilimsel özerk kuruluşlar haline gelmesi gerektiğini belirtti.

İkinci olarak 16 Nisan'da Prof.Dr. Nuri Karacan'ın konuşmacı olarak katıldığı "Ekonomik Yıkımın Sonuçları ve Gençlik" konferansıyla devam etti.

Üçüncü olarak "Otorite ve Gençlik, konulu konferansa konuşmacı olarak katılan Dr.

Devamı Sayfa 14'te

Öğrencilerin Gündemi:

EYLEM BİRLİĞİ Mİ ÖRGÜTSEL BİRLİK Mİ?

Zeki Şahin

Nisan ayı içinde öğrenci derneklerinin yaptığı Türkiye toplantısı iktidarın ve kolluk kuvvetlerinin saldırıları karşısında öğrencilerin kararlı tavrını ve geleceğe dönük dinamik eylem potansiyelini ortaya koymuştur. Bunun olumlu sonuçlarını hep birlikte görüp, yaşayacağız.

Ne var ki bu olumlulukta **kendiliğindenlik** unsurunun ağır bastığını belirtmekten geri kalmayacağız. Çünkü birlikteliğin temelinde öğrenci liderlerinin sağduyuya dayalı, akılcı, uzun erimli bir yaklaşım ve perspektifi yoktur. İktidarın saldırısından kaynaklanan savunma psikozu ve öğrenci tabanının her geçen gün artan birlik eğilimi toplantının gündemini belirlemiş, grupçu ve ayrılıkçı eğilimler yepyeni biçimlerle ortaya çıksa da şimdilik arka planda kalmıştır. Şu günlerde eylem birliği kavramı umulmadık bir yaygınlık kazanırken öğrenci hareketinin nabzının attığı noktayı da ifade ediyor olmalı.

Şu günlerde eylem birliği kavramı umulmadık bir yaygınlık kazanırken öğrenci hareketinin nabzının attığı noktayı da ifade ediyor.

Radikalliği reel politiker tarzda yeniden biçimlendirmeye çalışan -ki buna politik eklektizmin bir türevi demek belki daha doğru olur- bazı arkadaşlar eylem birliği konusunda ilginç görüşlere sahipler. Nasıl mı? Birlikte okuyalım ''Akademik takvim çerçevesinde bir araya geliş derken, bir nevi dernekler platformu içerisinde farklı düşüncelerin, **farklı anlayıştaki derneklerin eylem birliğinin** sağlanmasını kastediyoruz.'' Burada haklı olarak yadırgadığımız ''dernekler arası eylem birliği''nden murat edilenin ne olduğunu yazının devamından hayretle öğreniyoruz. ''Tıkanıklığın aşılması bizi ikili bir yaklaşıma getiriyor. Varolan dernekler platformunda ortak noktaların yakalanıp eylem birliği çerçevesinde geliştirilmesi ve yanı sıra gerçekten Türkiye çapında benimsenecek ilkeli bir platformun yaratılması. İlkeli birlik platformu, bugüne kadar varolan tüm öğrenci derneklerini kapsayabilir veya kapsayamaz, bu öğrenci derneklerinin durumuna bağlı. Faydacı yaklaşımlardan uzak durup durmamasına bağlı. Türkiye'yi ve Türkiye'nin koşullarını kavrayan, öğrenci derneklerine uygun düşen mücadele anlayışını kavrayan gruplar arasında ilkeli birliğin yaratımı ve bunu yaratan derneklerle merkezi bir yapılanmaya gidilmesi. Bunun dışında gene, en geniş birliği yakalayabilmek çerçevesinde, bu **ilkeli birlik zemini dışında kalan anlayışlara sahip derneklerle de bir güçbirliği** gündeme getirmeli.''

Toplumsal olaylara devrimci bir gözle bakacaksak gerçekten kendimizi hertürlü grupsal faydacılıktan uzak tutmalıyız.

Yazımızı sadece eylem birliği çerçevesinde ele aldığımız için ileri sürülen görüşlerin genel eleştirisine burada girmeyeceğiz. Yalnız arkadaşın bir tespitine yürekten katılmamak elde değil, ''Faydacı yaklaşımlardan uzak durup durmamak''. Peki aynı arkadaşlar derneklere ve öğrenci hareketine yaklaşımda pragmatizmden uzak duruyorlar mı? Hiç sanmıyoruz. İddiamızı açıklamaya çalışalım.

Toplumsal olgulara sosyal gerçekliği içinde devrimci bir gözle bakacaksak gerçekten kendimizi hertürlü grupsal faydacılıktan uzak tutmalıyız. Aksi taktirde eşyanın tabiatını anlayamayız, eşyayı değiştirme ve dönüştürme insiyatifini daha baştan kaybederiz. Bu insiyatifi elde edinceye kadar gerçek, bir taş gibi olduğu yerde bize rağmen durur. Bu anlamda Türkiye de öğrenci gerçeğinin dili henüz çözülebilmiş değildir.

Öğrenci eyleminin bizzat kendisi, 12 Eylül rejiminin öğrenci gerçeği üzerindeki her türlü tasarrufunu paramparça ediyor. Çünkü öğrenci eyleminin maddi temelini gelip geçici hevesler değil ihtiyaçlar, yani **entelektüel ve fiziki ihtiyaçlar** oluşturmaktadır. Mevcut eğitim sistemi içerisinde ancak çok küçük bir öğrenci grubu söz konusu ihtiyaçlarının karşılandığını söyleyebilir. Onun dışında öğrenci eylemine sırt çeviren öğrenciler, aslında temel ihtiyaçlarına sırt çevirmişlerdir. Geçici bir yanılsama içindedirler. Onların eyleme katılması için **önce ihtiyaçlarının bilincine** varmaları gerekir. Öğrencinin öğrenci olduğu sürece temel ihtiyaçlarına ilelebet kayıtsız kalması ya da kayıtsız bırakılması ''eşyanın tabiatına aykırıdır''. Zaten öğrencinin kendi asli ihtiyaçlarına yabancılaştırılması noktasında 12 Eylül tam bir başarısızlık ve iflas içindedir. Üniversite öğrencileri içinde yapılan bütün anketler öğrenci çoğunluğunun robotlaşmaya teslim olmadığını ve ihtiyaçlarının bilincine vardığını gösteriyor. YÖK'e HAYIR diyen öğrenci kitlesinin yaygınlığı bunun bir başka kanıtı.

Öğrenci eyleminin maddi temelini gelip geçici hevesler değil ihtiyaçlar, yani entelektüel ve fiziki ihtiyaçlar oluşturmaktadır.

Eğitim sistemine **muhalif** öğrenci kitlesi kendi içinde ikiye bölünmüştür. Büyük çoğunluğu oluşturan birinci kesim **sadece** ihtiyaçlarının bilincine varmıştır. Küçük bir azınlığı oluşturan ikinci kesim ise **ihtiyaçlarını nasıl karşılayabileceğinin bilincine de** ulaşmıştır. Örgütlenme, mücadele, eylem bu kesimin benimsediği olgulardır. Örgütlenme ve mücadeleyi benimseyen öğrenciler de kendi içinde daha üst bir bölünmeye, siyasi bölünmeye uğrarlar. Böylece öğrenciler iktidara ve aynı zamanda eğitimin yönetimine aday siyasi hareketler arasında tercih yapmış olurlar. Tabii ki bu tercih siyasi ve ideolojik bir tercihtir.

Görüldüğü gibi en gerisinden en ilerisine her türlü öğrenci eyleminin belirleyici unsuru ihtiyaçlar ve ihtiyaçların nasıl karşılanacağı bilincidir. Arkadaşlarla aramızdaki tartışma -ya da genel olarak öğrenci hareketindeki yoğun tartışma- ihtiyaçların nasıl karşılanacağı sorusuna verilen yanıtta düğümlenmektedir.

KÜRSÜ

Soruşturmanın selameti

Son aylarda üzerimizde gittikçe yoğunlaşan idare baskısına Konya''dan yeni bir halka daha eklendi. Selçuk Üniversitesi Veterinerlik fakültesi öğrencisi Gündüz Öden ve arkadaşları hakkında, Yarın dergisinde yayımlanan bir söyleşi neden olarak gösterilerek açılan soruşturma, gün geçtikçe ilginç boyutlar kazanıyor. Gündüz Öden ilginç soruşturmayla ilgili gazetemize şu açıklamayı yaptı:

''5 Ocak 1988 günü Besin Hijyeni ve Teknoloji dersi için laborutuardayken ben ve arkadaşlarım sırasıyla okul müstahdemi, sonra Fakülte sekreteri ve Veterinerlik Fakültesi eski Dekan Yard. Doç. Mehmet Karabatmaz tarafından ayrı ayrı olarak çağrıldık. Bizleri boş bir sınıfa götürüp, elimize sarı zarfları tutuşturup, gerekli imzaları attırdılar. Böylece soruşturmanın başladığını öğrenmiş olduk.

İlk savunmamız 8 Ocak 1988 günü alındı. Bu savunmada dergide çıkan söyleşi için ''Basın Yasasına göre'' 3 aylık bir süre içinde tekzip hakkımızın bulunduğunu eğer yanıt ve düzeltme hakkımızı bu süre içerisinde kullanmazsam ancak o zaman yasal anlamda yazının sorumluluğunun bana ait olabileceğini söyledim. Bana söyleşinin içerisinden çıkarılmış olan 12 soru yönelttiler. Önceden sonucu belirlenmiş olan bu sınavda başarılı olamamam çok doğaldı. Çünkü cezamız bu formaliteden önce kesilmişti. Üstelik de yapılan açıklamada her soruyu yanıtlamazsak suçu kabul etmiş sayılacağımız belirtilmekteydi.

Soruşturmacılardan Mehmet Karabatmaz ''Ne düşünüyorsanız yazabilirsiniz. Ülkemizde demokrasi vardır.'' dedi.

Bunun üzerine Serdar Sayar'ın ''Bu soruşturmadan demokrasinin varlığını çok iyi öğreniyoruz '' diyerek ''demokrasiyi'' sözlerinde canlandırması, soruşturmacıların şimşeklerini üzerine çekti.

Son savunmamız 21 Ocak 1988 günü alındı. 2 yarıyıl okuldan uzaklaştırma şeklinde verilen cezalar dönem başından başlatılmak yerine bütünleme sınavlarını kapsayacak biçimde verildi. Böylece sınavlara sokulmayarak 2. bir ceza daha uygulanmış oldu.

Ben Yarın dergisine soruşturma konusu olan söyleşi yazısının ''ilk üç paragrafının bana ait olduğunu, diğer paragrafların ise bana ait olmadığını'' belirten (noter aracılığıyla) bir uyarı yazısı gönderdim. Bu uyarının bir örneğini de fakülte dekanlığına bir dilekçe ile postaladım. (Çünkü dilekçemi elden vererek kayıt numarası istediğimde kabul etmemişlerdi.)

Cezaların verilmesi üzerine Konya İdari Yargı Mahkemesi'ne 15 Şubat 1988 günü dava açtık. Mahkeme aldığı ara kararla yürütmeyi durdurma istemimizi reddetti. Gerekçe olarak, yürütmeyi durdurma kararı alınabilmesi için, aynı anda sağlanması gereken iki koşulun, açıkça hukuka aykırılık olması ve yapılan işlem sonucunda giderilmesi güç kayıpların oluşması koşullarının sağlanmadığı gösterildi. Açılan dava halen sürmektedir.

Son sınıf öğrencisi olduğumuz için, okulu bitirmemize bir dönem kalmıştı. Onun için giderilmesi güç maddi ve manevi kayıplarımız var. Yapılan ceza işlemi hukuğa aykırıdır. Çünkü okul idari bir kurum, yargı kurumu olamaz. Ayrıca soruşturma 15 günlük süre içinde sonuçlandırılmayıp aksine 16 günde ''kendilerinin de itiraz ettiği gibi'' sonuçlandırılmıştır.

Unutmayın! Herşeye rağmen Dernekler ellerimizde büyüyecektir!

❑ *Öğrenci derneklerinde taleplerin yönetime sağlıklı bir şekilde yansıdığı, karar alma sürecine tabanın yaygın katılımının sağlanabildiği işleyiş biçimi tercih edilmelidir.*

Derviş Suat

1984'den bu yana Türkiye Öğrenci Hareketinin yeniden şekillenişini bu sayfanın yazarlarından N.Kazan'ın sıkça kullandığı bir deyim iyi anlatıyor: ''Amerika'yı yeniden keşfediyoruz''. Aslında yeni bir kuşak olarak gerçeği yeniden keşfetmeye çalışmamız anlamlı; ama bir hareket olarak gerçeği yeniden keşfetmeye kalkmışsak, ortada bir kör döğüşü var demektir. Örnek vermek gerekiyor: Ortaya anarko-sendikalizm lafı atılmıştı bir ara, bir süre öğrenci hareketi üzerine yapılan tartışmalardan anarko - sendikalizm, anarko - sendikalistler lafları eksilmez oldu. Sonra ekonomik-politik, ideolojik mücadele ayrımı geldi gündeme... Şimdilerde topluca ''akademik alanın temel çelişkisini'' tartışıyoruz.

Topluca tartıştığımız bir yeni kavram da merkezileşme. Konfederasyon muydu, federasyon muydu; o halde platformlar ne işe yarıyordu tartışmalarıyla beraber DİSK'in, TÖB-DER'in vb. yapılarını merak etmeye başladık.

Biz, Gençlik Dünyası'nın Şubat ve Nisan sayılarında merkezileşmeye ilişkin önerimizi yazmıştık. Bu yazıda ise, tartışma konusu olan bazı açılardan, birim derneklerine (mücadele şekilleri, işleyiş tarzı) göz atmayı amaçlıyoruz.

Önce şunu söylemek gerekiyor: Öğrenci dernekleri, öğrenci gençliğin belirli taleplerini yükseltmek, o talepleri gerçekleştirmek, kazanım haline getirmek ve muhafaza etmek için vardırlar. O halde öğrenci derneklerinde taleplerin yönetime sağlıklı bir şekilde yansıdığı, karar alma sürecine tabanın yaygın katılımının sağlanabildiği işleyiş biçimi tercih edilmelidir. Demek ki tercih edilmesi gereken demokratik merkeziyetçiliktir. Böylesi bir işleyiş tarzının öğrenci dernekleri için bir sonucu daha vardır: Eylem öncesinde, alınmış kararın aleyhinde propaganda yapmamak koşuluyla eylemde gönüllülük esastır.

Öğrenci derneklerinin işleyiş ilkelerinden bir diğeri iknabirlik sürecidir. Kararlar üzerinde çoğunluğun onayını sağlamak kararların ayrıntılı tartışmasından geçer. Hele, demokrasi geleneğinin yerleşik olmadığı Türkiye'de iknabirlik sürecini titizlikle savunmak, ''sağdan say!'' fikrine şiddetle karşı çıkmak öğrencilerin önemli görevlerindendir. Öğrencilerin üzerinde titizlikle durmaları gereken ikinci husus ise özeleştiri mekanizmasıdır. Özeleştirinin grupçul amaçlarla kullanılması (çok kısa geçmişte yaşadığımız acı tecrübeleri de düşünürsek) derneklerin gelişme çizgisine sekte vurmaktadır.

Öğrenci derneklerinin işleyiş tarzı üzerine yazarken son olarak ''seçimler''e değinmek gerekiyor. Birim derneklerin özgülünde görece olarak canlanmaya tekabül eden yönetim kurulu seçimleri yoğun propaganda ile dolu geçmelidir (Ajitasyon değil). Yani, yönetim kurulu ile program seçimleri özdeş olmasa da, oyunu veren öğrenci, oyunu verdiği kişilerin yönetime gelince hangi çalışmaları yapacağını (Tiyatro, folklor vb. çalışmaları, akademik istemler) önceden kestirmelidir.

Yeri gelmişken genel bir doğruyu da belirtmek gerekiyor: Öğrencilerin akademik ve siyasi mücadelesi öğrenci derneklerinde verilir, bu mücadeleyi ''Derneklerde kriz var'' deyip dernek dışına taşırmak (mesela, derneklerin işlevi olması gereken mesleki alan dergiciliğini derneklerden bağımsız olarak gerçekleştirmek ki bunun son örneği mühendislik alanına yönelik ARTI dergisidir) reel politikerliktir.

Öğrenci dernekleri tabanın yaygın katılımını sağlamalıdır.

MÜCADELE ŞEKİLLERİ - EKONOMİK MÜCADELE - POLİTİK MÜCADELE

Akademik - sendikal kuruluşlar ile politik mücadele arasındaki bağ üzerine bir keşif yolculuğuna çıkmak (İlk ciddi inceleme Yeni Öncü dergisinin Mayıs 87 sayısındaydı) çoğumuz için sıkıcı olsa gerek.

Ama hâlâ öylesine yanlışlar yapılıyor ki, şaşırmamak elde değil. Kimi arkadaşlarla ekonomik- politik mücadele ayrımı üzerine yaptığımız sohbetler turnusol kâğıdı işlevini görüyor. Biz bir kez daha bir ''keşif'' deneyeceğiz. Bakın MARKS ne diyor: ''...Fakat diğer taraftan, işçi sınıfının, bir sınıf olarak, hakim sınıflara karşı çıktığı... her hareket bir politik harekettir. Mesela, tek bir fabrika yahut tek bir sanayi kolunda grevler, vs. vasıtasıyla fert olarak kapitalistlerden iş süresinde bir azalış koparmağa çalışmak sırf ekonomik bir harekettir, buna karşılık, sekiz saatlik iş günü konusunun vs. elde edilmesini hedef tutan hareket bir politik harekettir. Ve işte bu suretle, işçilerin münferit ekonomik hareketlerinin tümünden her yerde ortaya bir politik hareket, yani menfaatlerini genel bir şekil altında genel sosyal baskı kuvvetine sahip bir şekil altında, muzaffer kılmak isteyen bir sınıf hareketi çıkar...''(1) Lenin'den yaptığımız alıntı ise MARKS'ı tamamlar nitelikte ve 88 Türkiye'sindeki tartışmalara çok daha net cevap veriyor: ''...Doğal olarak her öğrenci hareketini önceden zorunlu ''aşamalar''a bölmek ve politikaya vb. ''zamansız'' geçişlerden korkarak bu aşamalardan noksansız bir biçimde geçilmesine dikkat etmek söz konusu değildir. Böyle bir anlayış tam anlamıyla zararlı bir ukalâlık olur ve oportunist bir politikaya yol açar. Bununla birlikte bunun karşıtı olan verilmiş bir yığın hareketinin fiili durumunu ve gerçek koşullarını, bir sloganın yanlış ve esneklikten yoksun bir zihniyet içinde anlaşılmış olduğu için hesaba katmamak da aynı şekilde zararlıdır. Bir sloganın böyle bir kullanımı kaçınılmaz bir biçimde devrimci safsataya dönüşür...''(2)

Ekonomik mücadele - politik mücadele ayrımı üzerine daha fazla yazmaya hacet yok.

80 sonrasının Türkiye öğrenci hareketinin çocukluk evresini yaşıyoruz. Bir süre hep beraber öğreniyor ve kıra döke de olsa hayata geçiriyoruz. Ama geleceğe güvenimiz tam olmalı: Öğrenci dernekleri ellerimizde büyüyecekler ve gelişeceklerdir.

---

(1) Karl Marks - F. Bolte'a mektup - Ücret Fiat Ve Kâr s. 112 Sosyal Yayınlar

(2) Lenin - Öğrenci Hareketi Ve Bugünkü Siyasal Durum - s.225 Gençlik Üzerine - Sol Yayınlar

İSTANBUL

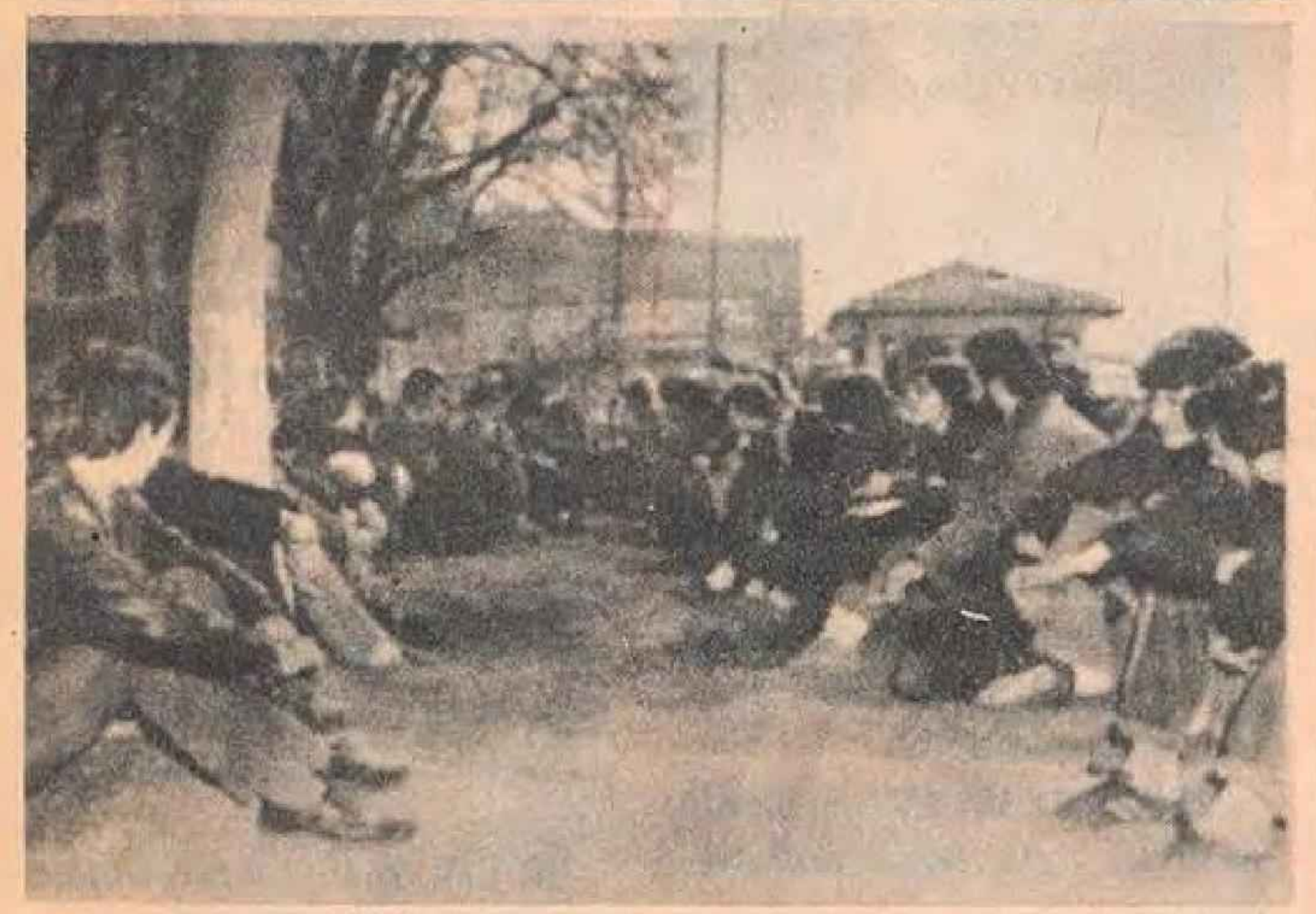

VUR Öğrenciye!

Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri Ortaköy'de üç arkadaşlarının dövülmesini ve polisin saldırganlardan yana tavır almasını kınadılar.

6 Nisan günü Ortaköy'de dolaşan Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri Devrim Sirmen, Kaplan Ersoy ve Ali Soycengiz, çevrede "Gavur Ali" olarak tanınan bir kişi ve arkadaşlarının saldırısına uğradılar. Çevredeki serserilerden de güç alan saldırganlar üç öğrenciyi öldüresiye dövdüler.

Dövülen öğrencilerden Devrim Sirmen'in babası Ali Sirmez olaydan bir gün sonra Ortaköy Karakolu'na gittiğinde karakoldaki polislerin hakaretiyle karşılaştı.

8 Nisan günü bu tür saldırıları ve polisin yanlı tutumunu protesto etmek için 35 Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi olay yerine gitti. Olayı kınayan bir basın açıklamasının ardındn öğrenciler Ortaköy parkında oturarak saz çalıp türkü söylediler.

Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri basın açıklamalarında bu tür saldırıların, iktidar politikalarının somut bir yansıması olduğunu, muhalif kültürü yok etmeye yönelik çabaların bütün gerici güçlere cesaret verdiğini belirttiler.

"Siyasal Bilgiler Karakolu"

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin kapısından içeri girerken dikkatli gözlerin sizi süzdüğünü farkedeceksiniz. Çünkü, fakültenin hemen girişindeki konforlu bir oda (telefonlu, kaloriferli) faklüte dekanı CUMHUR FERMAN tarafından siyasi şubenin polislerine tahsis edilmiştir.

Fakülte derneği çalışanlarının polis tarafından takibi bu "karakol" tarafından yönetilir. İşte bu karokol "üniversitelerimiz özerktir" diye basbas bağıran Doğramacı'ya en güzel cevap. Polis İdare işbirliğinin de en güzel kanıtıdır. 21 Nisan günü yukarıda sözünü ettiğim "Siyasal Bilgiler Karakolu" ve Türkiye genelinde varolan Polis-İdare işbirliği (Siyasal Bilgiler Fakültesi kantininde) Fakülte öğrenci derneğinin yaptığı bir açıklamayla protesto edildi. İstanbul öğrenci derneklerinin polis-idare işbirliğine karşı sürdürdükleri kampanya dahilinde gerçekleştirilen eylem diğer fakülte öğrencilerinin de yaygın katılımıyla gerçekleştirildi.

İ.Ü. ORFÖD
1. OLAĞAN GENEL KURULU

Genel Kurul

İ.Ü. Orman Fakültesi Öğrenci Derneği'nde genel kurul İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Öğrenci Derneği I. olağan genel kurulunu 2 Nisan 1988 günü yaptı.

30-12-1987'de başvuru yapan Orman Fakültesi Öğrenci Derneği 9-1-1988 tarihinde tüzüğünü ilan ederek tüzel kişilik kazanmıştır.

Kurucu üyelerden Erhan Erdem'in yaptığı konuşmayla açılan genel kurulda divan üyelerinin seçimi yapıldıktan sonra gündeme geçildi. Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu için adaylar tek tek belirlendi ve en çok oy alan adaylar Yönetim Kurulu'nu oluşturdu.

Adaylar düşüncelerini açıkladıktan sonra yapılan gizli oylama sonucunda yeni yönetim kurulu üyeleri şu isimlerden oluştu: Mesut İnan, Sema Doğan, Ali Yavuz, Sezai Altunbaş, Ahmet Kaymaz. Denetleme kuruluna ise Atilla Küçükale, Devrim Odabaşı, Nuri Sağlamsoy seçildi.

ZONGULDAK

ZMFÖD kuruldu

Hacettepe Üniversitesi Zonguldak Maden Fakültesi Öğrenci Derneği kuruldu. Dernek başvurusu 23 Nisan Cuma günü yapıldı. Hacettepe Üniversitesi Zonguldak Maden Fakültesi Öğrenci Derneği'nin geçici yönetim kurulu şu isimlerden oluştu: Osman Güneş (Başkan), Cemal Gedikoğlu, Mehmet Elma, Mete Efe, İsmail Türkmen, Mehmet Erkan Çetin, Mehmet Çelik, Mehmet Parlak.

GİRESUN

Kıyım

Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne bağlı Giresun Eğitim Yüksek Okulu 2. sınıf öğrencisi Şinasi Karaca, hakkında açılan disiplin soruşturmasından sonra okuldan uzaklaştırıldı.

Şinasi Karaca, daha önce de dayanaksız suçlamalarla siyasi polis tarafından baskı altına alınmıştı. Polisin-idare işbirliğiyle açılan soruşturma sonucu, 30 kadar sağcı öğrencinin ifadelerine dayanılarak Karaca'nın okul içinde komünizm propagandası yaptığı saptandı (!) ve yüksek öğrenim görme hakkı elinden alındı.

Şinasi Karaca'nın 4 Nisan'da, öğrenim hakkının geri verilmesi için Trabzon İdare Mahkemesi'ne açtığı dava sürüyor.

ESKİŞEHİR

Kazanımlar

Eskişehir Anadolu Üniversitesi, öğrencilerinin kararlı hareketleri sonunda, öğretim ve sınav yönetmeliğinde bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldı.

Öğretim ve sınav yönetmeliğine karşı yapılan ve yaklaşık 1200 öğrencinin katıldığı imza kampanyasının ardından, bazı öğrenciler fakülteleriyle ilişiklerinin hukuka aykırı şekilde kesildiğini savunarak Esk. İdare Mahkemesi'ne başvurdular. Daha önce Danıştay 8. Dairesi'nden öğrenci lehinde çıkan kararlar doğrultusunda alınan sonuçla fakültelerine başvurdular ve hemen sonrasında Anadolu Üniversitesi Senatosu toplanarak yeni kararlar almak zorunda kaldı. Senato kararında, birinci sınıf dersleri hariç, en çok üç dersten ilişiği kesilenlerin fakültelerine dönebilecekleri açıklandı.

İZMİR

Bir çift söz

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörüne bir çift sözümüz var. Duyduğumuza göre geçenlerde harç kredileri gecikince öğrencilerden para istemişsin. Parayı isterken de "Ben evsahibiyim, siz kiracı. Kirasını ödemeyenin niçin ödemediğine ben karışmam, çıkarırım okuldan" demişsin. Şimdi sana ne demeli? Yurt-Kur paranı geciktirdi diye öğrencilerin başına çöreklenmek yakışır mı kocaman rektöre? Kusura bakma ama senin yaptığın resmen ayıp. Şunu iyi bil, sen evsahibi değil, rektörsün. Senin görevin okuldaki öğrencilerin en iyi koşullarda okumasını sağlamak. Anlıyorum, okuldaki öğrencilere yemek verebilmek, sağlık harcamalarını, yakıt giderlerini karşılayabilmek için para lazım. Bunu bulmanın yolunu ise çok kötü seçmişsin. Haydi zengin öğrenciler neyse ama reva mıdır gariban öğrencilere yatırın harçları yoksa atarım okuldan demek. Doğrusu bunu sana hiç yakıştıramadım. Çevrende okula bağış yapacak hiç mi zengin yok? Bu yaşa geliyorsun, profesör oluyorsunuz ama sayın Özal'ın yeni politikalarını hiç anlayamıyorsunuz. Yakında yasalaşacak olan mütevelli heyetleri ile zaten okulların giderlerini sağlamak için hamiyetperver işadamlarından destek alacaksınız. Hiç mi aklına gelmedi böyle bir işadamı bulup ondan para istemek. Artık çağ atladık, liberal ekonomi çağındayız, bunu kafanın bir köşesine, büyük haflerle yaz..

Sen evsahibi değil rektörsün, böyle laflar sana yakışmaz. Bu yaştan sonra belki zor olacak ama biraz kafa yormaya alış, liberal girişimci ol. Bir daha öğrencileri tehdit ettiğin, zorla para istediğin falan gelmesin kulağıma, iyi haberlerini alayım.

Yine gözaltı

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği II., Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi III. olağan genel kurulunu gerçekleştirdi.

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği II. olağan genel kurulu, 18 Nisan günü Ziraat Fakültesinde yapıldı. 45 üyenin katıldığı genel kurulda Yusuf Öncü, Hakan Ergül, Kutlu Salihoğlu, Yalçın Yılmaz ve Aysel Gündüz dernek yönetim kuruluna seçildi.

Fakülte yönetimi, dernek üyelerinin genel kurulu anfide yapmak istemelerine karşın, katılımı sınırlandırmak amacıyla küçük bir sınıf verdi. Yönetimin bu manevrasına karşın, genel kurula beklenen katılım sağlandı.

Gençler arasında birliğin en somut örneklerinden birinin sergilendiği genel kurulda son günlerde yoğunlaşan dernek kapatmalara karşı çıkılması yolunda bir karar kabul edildi.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği III. olağan genel kurulu 16 Nisan 1988 günü Hukuk Fakültesinde yapıldı. Genel kurulu engellemek için bir gün önceden Siyasi Polis 9 dernek üyesini göz altına aldı. Bu engellemeye rağmen genel kurul toplandı ve yeni yönetimi seçti. Gözaltına alınan 9 üye genel kuruldan bir gün sonra serbest bırakıldı.

Edirne

59. madde

Öğrencilerin kendi öz örgütlenmeleri olan öğrenci dernekleri üzerindeki baskı ve yıldırma politikası son dönemlerde had safhaya ulaşmış bulunmaktadır. Bunun son örneklerinden biri öğrenci derneklerinin kurulmasının rektörlük izinine bağlayan kararın yargıtaydan çıkmasıdır. Yani 59'uncu maddenin tekrar gündeme getirilmesidir.

Derneklerin yeni kurulduğu dönemlerde 59'uncu madde karşısında idari mahkemelere baş vuran öğrenci dernekleri idari mahkeme kararı ile tüzel kişilik kazanmışlardır. Uzun bir süreden sonra 59'uncu maddenin tekrar gündeme getirilmesi (derneklerin rektörlük izinine bağlanması) ve bunun tüm Türkiye'de gündeme gelmesi bunun sinsice ve planlı bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir. Amaç öğrencilerin öz örgütlenmesi olan öğrenci derneklerini kapatıp yerine tek tip dernekler kurmaktır.

Yine aynı dönem içinde öğrenci derneği yöneticileri ve üyeleri üzerindeki baskılar artmıştır. Polis tarafından tespit edilen öğrenci derneği yöneticileri ve üyeleri okul yönetimine bildirilerek haklarında soruşturmalar açtırılmıştır. Çeşitli üniversitelerde yüzlerce öğrenci soruşturmalara maruz kalmakta, okuldan uzaklaştırılmakta, çeşitli cezalara çarptırılmaktadır.

Biz Trakya Üniversitesi Öğrenci Derneği (TÜÖD) olarak bu tür anti demokratik tutum ve davranışları şiddetle protesto ediyoruz.

Polis İdare işbirliğine son!

Yaşasın özerk demokratik Üniversite!

T.Ü.Ö.D. adına

ABUZER MERAL

BURSA

56. madde

Uludağ Üniversitesi Balıkesir Müh.Fak. Öğrenci Derneği'nin kuruluş başvurusu rektörlükçe onaylandı. Kurucu üyelik için başvuru yapan Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin kurucu üyeliği red edildi. Rektörlük kurucu üyelerinin red edilmesine gerekçe olarak Dernekler Yasası'nın 56. maddesini gösterdi. 56. madde'de okuldan bir dönem uzaklaştırılan öğrencilerin dernek kurucusu olamayacağı yer almakta. Dernek kuruculuğu için başvuran öğrenciler arasında bu kuralın dışında kalan kişilerin de yeralmasına rağmen, rektörlüğün öğrencilere karşı takındığı olumsuz tutuma birkez daha kendi koydukları yasaların dahi ne kadar keyfi uygulandığını göstermektedir.

Polis keyfi

Günümüz Türkiye'sinde polis terörünün sıkça görüldüğü illerden biri olan Bursa'da öğrencilere karşı yürütülen keyfi operasyonlardan birine daha tanık olundu.

Göz altına alınan öğrencilerin evlerinde bulunan yasal demokratik, kitle yayınları ve yayın organları yasa dışı ilan edilip, göz altına alınmaya gerekçe olarak kullanılmaya başlandı.

Evlerinde yasal yayın organı bulundurmaktan Osman Sönmez, Gülcan Butakın, Hüseyin Asım Yaman, İbrahim Yılmaz, Ahmet Metin Sağlam, Levent Ağaoğlu, Aşkın Bavlav ve Mehmet Azmi Baş iki gün göz altında tutulduktan sonra serbest bırakıldı.

Bursa polisinin bu keyfi uygulamasını Bursalı öğrenciler şiddetle kınadılar.

KONYA

Bilet eylemi

S.Ü. Kampüs alanında, öğrencilerin tek bilet atma eylemi sürerken, Şehir Merkezine 28 km. uzaklıkta öğrenim gören Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri bu yüzden polis tarafından çeşitli baskılara uğramaktadırlar.

Öğrenciler bu eylemlerine, 1987/88 eğitim öğretim yılının 2.döneminin ilk günlerinde başlamışlar ve üç bilet atılmasının kendilerini ekonomik yönden güç durumda bıraktığını, haksız bir uygulama olduğunu belirtmişlerdi. Eylemin ilk gününde geniş bir katılımın sağlanması üzerine, polis-idare işbirliği geniş katılımı kırabilmek amacıyla öğrencilere, üç bilet yerine tek bilet atabileceklerini söylemiştir. Oysa eylemin 3. günü Belediyece alınan kararla, üç bilet atılması tekrar zorunlu hale gelmiştir. Tüm olumsuzluklara rağmen öğrenciler eylemlerini sürdürmüşler ve gelişen süreçte haklılıklarını kanıtlamışlardır.

22 Nisan Cuma günü ise eylemi sürdüren bir grup öğrenciyi susturmak için, polis tarafından yapılan baskılar sürdürülmüştür. Tek bilet atan öğrencilere, üç bilet atması yönünde sözlü ve fiili sataşmalara varan zorlamalar yapılmıştır. Belediyeye ait otobüs polis tarafından, içindeki öğrencilerle birlikte, dönüş yolu üzerinde bulunan Cumhuriyet Mah. Polis Karakolu önüne parkedilmiştir(!) ve otobüste bulunan bir öğrenci elebaşılık yaptığı gerekçesiyle karakola alınmış, kendisine sözlü sataşmada bulunulmuştur.

Öğrencilerin bu kazanımları yanında, fakültelerine geri dönen öğrencilere yönetim, başka zorluklar çıkarıyor. İlişiklerin kesilmesine neden olan dersleri ancak, altıncı yılın sonunda alabilme şartı ve kaldırılan dersleri de alma zorunluluğu bu engellemelerin birkaçı. İlişiğin kesilmesine neden olan dersler kaldırılsa bile, bu durumdaki öğrenciler kaldırılan derslere girmek zorunda bırakıldılar. Özellikle Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde, iki yıl önce bölümden kaldırılan "İleri Analiz" dersini izleyen 17 öğrenci var. Kaldırılan bu derslerden başarısız olma durumunda, fakültenin ne tavır alacağı da merak konusu.

TRABZON

"Sarı dernek"

11 Mart 1986'da yaptıkları başvurudan sonra açtığı davayı kazanarak çalışmalarına başlayan Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrenci Derneği bu kez de savcılığın engellemesiyle karşı karşı kaldı. Valiliğin gereken işlemleri zamanında yapmamasından yararlanan Cumhuriyet Savcılığı, derneğin feshi için dava açtı. 31 Mayıs günü yapılacak olan duruşma, derneğin hukuki konumuna açıklık getirecek.

Savcılığın ve KTU Rektörü'nün kurdurduğu sarı derneğin muhalif çabalarına karşın, KTÜ Öğrenci Derneği çalışmalarını sürdürüyor. Yurtlar, gezi-şölen birimi, halkoyunları, müzik, seminer-panel, satranç birimleri çalışmalarını başlatmış durumda. Dernek yöneticilerinin hedefi, bütün birimlerin ortak etkinlikleriyle bir şölen düzenlemek.

Sarı dernekçiler ise "geleneksel" Ramazan Turnuvaları'nın açılışını mehter marşıyla yaptılar. Turnuvaya oruç tutanlar katılıyor ve ödül olarak Kur'an-ı Kerim vs. dağıtılıyor.

YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN...YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLAR

Ucuz etin yahnisi...

Cebeci kız öğrenci yurdunda tüm öğrencilerin katıldığı bir boykot yapıldı. Boykot iki gün sürdü. Öğrenciler kendilerini bu yemek yememe eylemine iten nedenleri şöyle anlattılar:

"Yurtta çıkan yemekleri zaten baştan beri beğenmiyorduk. Yemeklerin içinden değişik türde maddeler çıkıyordu. Bu durumu sık sık gerek idareye, gerekse kantin işletmecisine söyledik. Fakat herhangi bir değişme ve gelişmeyle karşılaşmadık. Bardağı taşıran son damlalar Pazartesi ve Salı günü olan olaylardı. 11 ve 12 Nisan Pazartesi akşamı pilav yiyen bir grup arkadaşımız yemeğin ekşimiş olduğunu farkedip bunu işletmeciye bildirdiler. İşletmeciden aldıkları yanıt ise "ithal pirinç böyle olur"du. Daha sonra nöbetçi memur pilavın tadına baktıktan sonra verilmemesini istediyse de pilav verilmeye devam edildi. Salı günü verilen yemekler ise yiyen arkadaşlarımızın tuvaletten çıkamamalarına neden oldu. Çünkü "ucuz" olarak verilen pidenin kıymaları kokmuştu, köfteler de aynı kıymadan yapılmıştı. Patates kızartması ise bir harikaydı!

Bütün bu olayları geride bırakan olay ise, öğrencilerin yemediği bozuk yumurtaları toplayarak yurt müdüresine götüren görevli memuru, müdürenin "sen ne yapıyorsun öğrencilere önayak olmak mı istiyorsun?" diye azarlaması oldu.

Bu olaylar üzerine 6-7 arkadaş oda oda dolaşarak; H. Edip Adıvar ve Dikimevi yurtlarında ufak çaplı yemek boykotları yapıldığını bizim de yapabileceğimizi söylediler.

Herkes bu görüşe katılarak Çarşamba günü yemek yenmemesine karar verildi. Katılımın bu kadar olacağını hiç düşünmemiştik. Gerçekten yemek yemeye bir tek kişi bile gitmedi. O günkü nöbetçi memur katları dolaşarak bu boykot izinsiz yapılmıştır, dediyse de aslında haber bir gün önceki nöbetçi memura verilmişti. Boykota ertesi gün de devam ettik. Akşam 8.30'den sonra kredi yurtlar bölge müdürü ve birkaç kişi gelerek çeşitli tehdit ve suçlamalarda bulundular. Tepkileri oldukça sertti; "Öğrenciler bir sorunları olduğunda işletmeci ile değil doğrudan idare ile muhatap olmalıdır, onlar da ilgilenmiyorsa bölge müdürlüğüne gidilmelidir. Bu yapılan bir boykottur, 204 kişilik yurdun tamamı yemek yemiyorsa bunun altında siyasi bir durum vardır, sadece yemeklerin kötü olmasından boykot yapılmaz. Elebaşlarınızı söyleyin. Onlar zengin kızları yemeklerini dışarıda yiyorlar sizi de kullanıyorlar. Kötü duruma düşen siz olursunuz, dua edin ki kızsınız yoksa hepinizi yurttan atardım."

O gün eylem önerisinde bulunan arkadaşlar idareye çağrıldılar. Haklarında tutanak tutulacaktı, fakat tutulmadı, bizce bu idarecilerin gövde gösterisiydi. Boykot bitmişti fakat yemeklerde hiç bir değişiklik yoktu, buna karşın o günden sonra yurda yeni sandalyeler geldi, banyo kazanı düzeltildi, anons etme düzeni değişti. Yani yine de birşeyler elde ettik.

Nazire Aydınlı

Derya Keleş

Faşist terör

Konyadaki Kredi ve Yurtlar kurumunda barındırılan faşist öğrenciler, Gözyaşı ve Bizim Ocak dergilerinin önderliğine Başbuğları Türkeş'in Konya'ya geleceği söylenen 3 Mayıs günü için hazırlık çalışmalarına başladılar. Amaçlarını 3 Mayısta gövde gösterisi yaparak kuvvetlerini göstermek olarak belirleyen faşistlerin ne yapacakları şüpheyle bekleniyor.

Olayın bir başka boyutundaysa, bu dergilerin düzenledikleri gecelere ve toplantılara Kredi ve Yurtlar Kurumu yöneticilerinin de katılması (Doğrusu hiç şaşırmadık). Ayrıca, geceler dolayısıyla, öğrencilerin katılımını sağlamak için yurtlara giriş çıkışlarda izinlerin verildiği gözlenmekte.

Faşistlerin liderliğini üstlenen Ali CUMHUR adlı zatsa 5. yılını doldurup 6. yılına girdiği halde, kendisine tahsis edilen 2 kişilik odada barınıp liderliğini sürdürmekte. Herhalde yöneticilerin gözünden kaçmış olacak. Bizden hatırlatması.

Mart ayı faaliyetlerindeyse "Birliğe Doğru" adlı bir panel yaparak, Türk-İslam sentezini yaşama geçirmeye çalıştıkları gözlendi.

Aralarında silahlı gruplarında olduğu faşistlerin, içlerinde sivil polisler de bulunmakta.

Arşivlerinde SÜN-ÖD Yönetim Kurulundaki tüm öğrencilerin fotoğraf ve adreslerinin bulunduğu biliniyor.

Merak ettiğimiz bu gücü nereden alıyorlar. Ama önemli değil, nasıl olsa Türkiye'de 12 Eylül öncesine döndürmek istemiyorlar. Kim bilir?

Hayret!...

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu genel müdürü Osman Nuri Filiz, Ramazan dolayısıyla basına bir demeç verdi. "Ramazan ayında oruç tutmayan ve üniversite yurtlarında barınan öğrencilerin hiç bir baskıyla karşılaşmıyacaklarını söyleyip, yurtlardaki irtica faaliyetlerine set çekeceğini belirtti. Filiz Ramazan'da oruç tutmayan öğrenciye kesinlikle baskı yapılmayacaktır. Oruç tutmayan öğrenciye horbakan memuru işinden, öğrenciyi de yurdundun atarım" dedi.

Günümüzde, devlet büyüklerinin demeçlerle ülkemizi nasıl çağ atlattığı düşünülürse, bu demecin ciddiyetini de zaman gösterecek diyoruz.

Karşı cins öcü mü?

Sidar Gedik

Toplumları oluşturan bireyler arasındaki ilişkinin önemi tartışılmaz. Toplumda kadın-erkek ilişkisinin sağlıklı olması o toplumun uygar olduğunu gösterir. Oysa yaşadığımız toplumda yüzyıllardır kanayan yara, kadın-erkek ilişkisindeki sakatlıklardan doğan sorunlardır. Bu ilişki süreç içinde gelişme göstermesine karşın günümüzde de sağlıklı bir düzeye ulaşamamıştır.

Bu ilişkideki bozuklukların en büyük kaynağı, toplumda kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik ve bunun sonucu olarak da kadın üzerindeki baskıdır. 20. yüzyıla yaklaşırken beliren Avrupa özentisi, Osmanlı'ya bazı değişiklikler yapmanın zorunlu olduğunu gösterdi. Ancak bu değişiklik, saray çevresi ve zengin tabakadan oluşan dar bir çerçeve içinde gerçekleşti. Kadın, hiçbirine sahip olmadığı hakların bir kısmını elde etti. 20.yüzyılın başlarında ise kadın - 2.sınıf vatandaş konumunu korumakla beraber - bir yere geldi. Kadının elde ettiği haklar içinde - sınırlı da olsa - okuma hakkı da vardı. Ancak kızların ve erkeklerin aynı okulu, aynı sınıfı paylaşmaları toplum yapısına zıt bir durumdu. Bu soruna bulunan çözüm yolu ise Avrupalıların kurduğu kolejlerin benzeri okullardı. Yani kızlar için ayrı okul, erkekler için ayrı okul.

Kadının okuma hakkını elde ettiği saray çevresinden ve zengin tabakadan gelen destek, bu okulların öğretim gücünü arttırdı ama eğitim yapma özelliği var denemezdi. Ama yine de bu okullar yabancı kolejlerin alternatifi durumuna yerleştiler. Ve giderek bu okullardan mezun olmak toplumda bir gelenek haline geldi. Günümüzde ise bu okullar toplum yapısına iyice gömülmüşlerdir.

Artık bu okulların seçilmesindeki amaç, üniversite sınavını kazanmaktır. Çünkü bu okullar pek çok diğer okuldan daha iyi "öğretim" yapmaktadırlar. Ama yine pek çok diğer okul gibi eğitim yaptıkları söylenemez. Yani tek üstün yanları öğretim güçleridir. Ancak verdikleri zarar bütün diğer liselerden daha fazladır. Kız ve erkek liselerinden mezun olan kişilerde pek çok ruhsal bozukluklar görülmektedir. Üniversite yaşamında ve sonrasında görülen ilişki kurma güçlüğü, içe kapanıklık veya tam tersine saldırganlık, bu psikolojik bozukluklardan yalnızca bir kaçıdır. Ancak kişiyi en çok etkileyeni karşı cinsle ilişki kurma zorluğudur. Çünkü bir bakıma, diğer bütün bozuklukların kaynağı da budur. Bir birey, cinsiyeti ne olursa olsun toplumun tüm bireyleriyle gerektiğinde ilişki kurabilmelidir. Oysa her zaman toplumun küçük bir kopyası olarak tanımlanan okulda sadece hemcinsleriyle beraber olan bir birey karşı cinsle arkadaşlık kurmakta zorlanır. Bunun sonucu olarak da, bir kefesi olmayan bir terazinin hiç bir zaman dengede kalamayacağı gibi o da hiçbir zaman dengeli bir kişiliğe sahip olamaz.

Kız ve erkek liseleri, kadın-erkek ilişkisindeki sakatlıklardan doğdular, yani bir sorunun doğurduğu başka bir sorun olarak. Biraz garip ama, ikinci nesil bir sorun olarak üçüncü nesil sorunlar doğurmaya devam ediyorlar. Ve görünüşe göre bu durum daha uzun zaman sürecek. Yetiştirdiği, yetiştirmekte olduğu ve yetiştireceği kitleler ile bu okullar, toplumu kemirmeyi sürdürecek.

Her yıl çeşitli büyüme endeksleri yayımlayan hükümet, neden genç beyinleri Osmanlı'nın kurduğu bu okullarda çürütmeye devam ediyor. Çünkü kızların ve erkeklerin ayrı okullarda okuması, günümüz anlayışında gerici bir düşünce. İşin korkutucu yanı, bu okullara olan hükümet desteği günden güne artıyor (Kabataş Lisesi'ne bağışlanan arsa gibi). Yakında kızların ayrı okullarda erkeklerin ayrı okullarda okumasına açıktan açığa teşvik gelirse hiç şaşırmayalım.

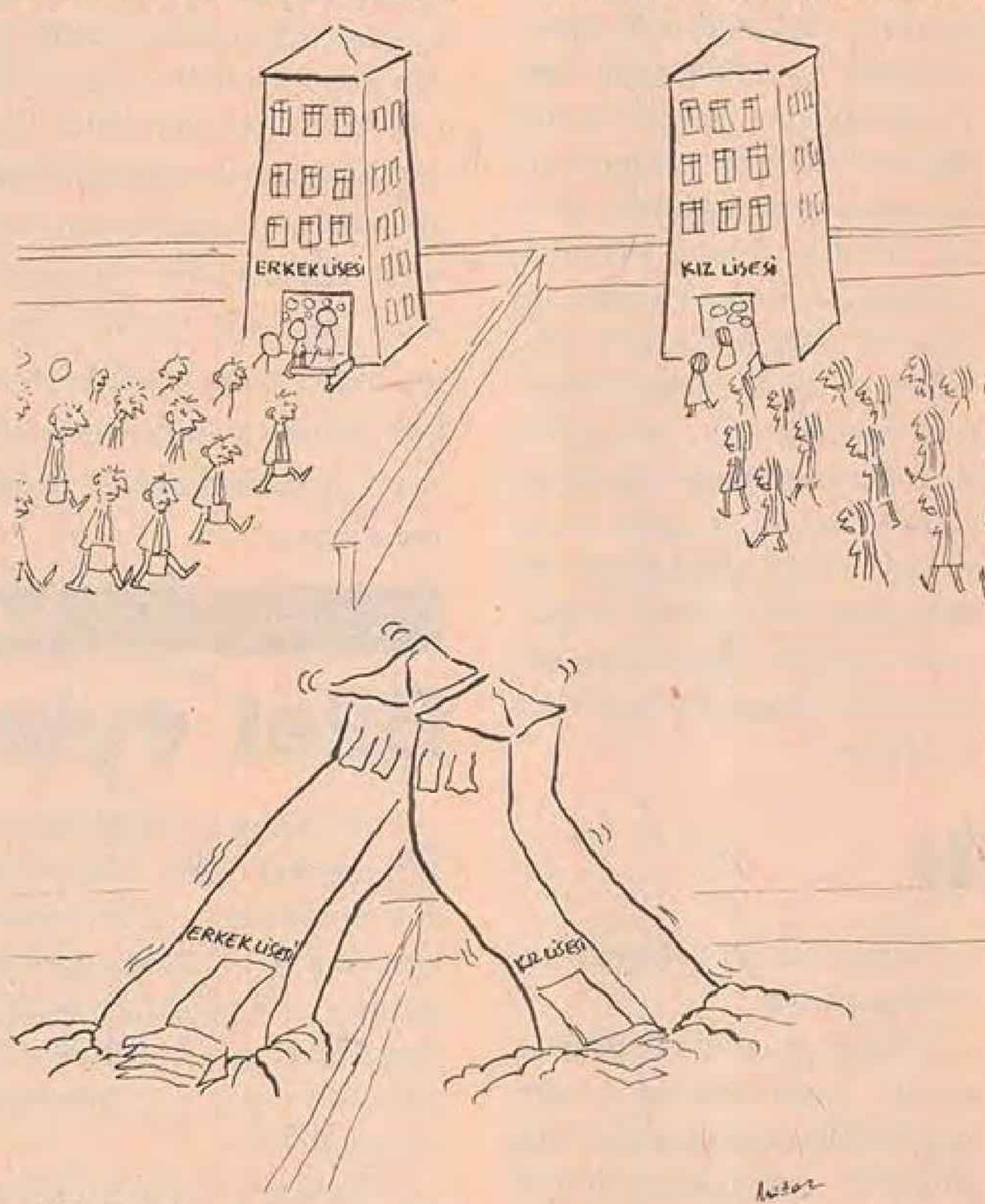

Röportaj:

Hüseyin Alsancak

"Tek umudum Üniversite"

Şerif Erdem

■ Erkek lisesinde okumaktan memnun musunuz? Niçin?

■ Küçük bir yerden İstanbul'a geldim, bu erkek lisesi yüzünden çevreyle tüm ilişkilerim kesildi; kısacası burada umduğumu bulamadım. Kendimi yalnız hissettiğim zamanlarda yalnızlığımı paylaşabilecek bir kız arkadaşım ya da yakınlık duyabileceğim kimseyi bulamadım. Karşı cinsten arkadaşlarımla ilişkilerim körelmiş durumda, tek umudum üniversitede daha rahat bir ortam bulabilmek.

■ Siz de bir karma lisede okumak ister miydiniz? Neden?

■ Karma bir lisede okumayı çok isterdim. Başka bir okula gitmeyi çok istedim fakat içinde bulunduğum bazı olumsuz koşullar beni engelledi. Karma bir lisede daha iyi ve mutlu olacağıma inanıyorum. Çünkü üç yıl boyunca karşı cinsten birine büyük ihtiyacım olduğunu anladım.

■ Bugün karma lisede okumamamızın sebebi nedir?

■ Sebep, sahip olduğum ekonomik koşullar Buraya bir köy ortamından geldim. Tübitak'tan aldığım burs en büyük rolü oluşturuyor. Bu koşulların sonucu olarak burada okuyorum.

■ Tek tip liseler sizce eğitime devam etmeli mi?

■ Bence devam etmesi sakıncalı.

Beşiktaş Kız Lisesi Müdiresi Suat Kaplanlı

Erkeklere korkuyla bakıyorlar

■ Sn. Kaplanlı, kız liselerini karma liselerden üstün kılan özellik ve kız erkek ayırımının yarattığı kötü sonuçlar var mı?

■ Bence karma liseler tek tip liselere oranla çok daha olumlu ve başarılı sonuçlar elde etmektedir. Zaten Türk milli eğitiminin temel ilkelerinden biri de budur. Tek tip liselerin başarısızlık sebepleri olarak şunlar gösterilebilir, karma liselerde karşı cinsin giyimi, tavırları, bahçedeki hareketleri, sınıftaki hareketleri, hatta başarısı onu etkileyecek ve bunun sonucu öğrenci kendine otomatikman bir çeki düzen verecektir. Tek tip liselerde öğrenciler bu imkana sahip değillerdir. Kötü sonuçlara gelince, kendim de bir karma liseden mezun oldum, yüksek tahsilimi de yine karma olarak yaptım. Kendi görmüş olduğum eğitimle çalıştığım kız liselerindeki eğitimi karşılaştırdığımda, aramızda iki kuşak olmasına rağmen inanın ben çok daha iyi şartlarda okudum. Bu tür okulların öğrencileri erkeklere korkuyla bakıyorlar. Halbuki karma bir eğitim uygulayabilsek öğrencilerimizin bu tür sorunları kalmayacak kanaatindeyim.

Esra Erkov

Ben de eve yakın olduğum için kız lisesinde okuyorum.

İyi yanlarının yanında kötü yanlarıda var. Kızların arasında rahatlık var. Ama düşünüyorum da karışık olsaydı daha değişik olurdu. Giderek kabalaşıyoruz, okul dışında bir erkek arkadaşım olduğunda birçok zorluklar çekeceğimi sanıyorum.

Kızlı erkekli olmak şu anki ortamdan çok değişik, yalnız kızlar olduğundan herkesle arkadaşlık kurmakta zorluklar, tutukluklar çekiyorum.

Birçok arkadaşımız erkeklere uzaydan gelmiş gibi davranıyor.

Öyle ki,ya erkeklerden kaçıyorlar ya da sanki özel bir varlık gibi saldırıyorlar.

Üniforma istemiyoruz

Her sabah giriyoruz o baskı kokulu, soğuk görünüşlü taş binalara. Kişiliğimize ait hiçbir ipucu vermeyen formalarımız, yüzümüzde gençliğimizle bağdaşmayan sıkıntı ve tedirginlikle örülmüş bir maske, öğrencilik rolümüzü oynamaya başlıyoruz.

Her yıl okullar açıldığında rehberlik derslerinin ilkinde yeni baştan okunur öğrencilere, okul ve disiplin yönetmelikleri. Ve özellikle giyim kuşam ile ilgili bölümlerde üzerine basa basa belirtilir öğrenciye yakışır olmanın ne demek olduğu.

Oysa gençlikte giysiler bireyselliği belirtmenin, kişiliği ispat etmenin en açık yoludur. Örneğin gençliğin giyim anlayışı ile toplumsal gelişmelerin gözle görülür bir ilintisi vardır. 1900 yılı başlarında ergenler ana-babalarının giysilerine öykünüyorlardı. Günümüzde ise bunun tam tersi doğrudur.

Giysi insan kişiliğinde bu denli önemli ise kişiliğin geliştirilmesi gereken okullarımızda merak konusudur eğitimin bizleri neden ille de belirli şekillerin içine soktuğu. Yetkili birine sorarsanız okullarda uygulanan tek tip elbise yönetmeliği amacının öğrenciler arasında eşitliği sağlamak olduğu cevabını alırsınız. Ve hemen ardından da eklendiğini duyarsınız. "Ee kardeşim, bırakalım da okul serseri yuvasına mı dönsün?" Öyle ya herkes aynı şeyi giyerse bir çeşit sosyal adalet sağlanmış olur. Devletin hiç bir kademesinde gösterilmeyen sosyal adalet M.E.B'de birden böyle değer kazanır. Bir yandan da gençlerin ruhunda varolan serseriliğin (!) önü alınır, beyinlerden sonra bedenler de cendereye sokulur.

Ama unutulur ki biri hergün bir başka ceket giyerken, bir diğeri üç yıl aynısını soldurur sırtında. Bu sene normal bir lise formasının 30.000 ile 40.000.-TL (asgari ücretin dörtte üçü) arasında değiştiği unutulur. Diğer yandan devlet liselerinin tümünde forma şartken birkaç özel okulda bu zorunluluk yok. Ayrıca tüm devlet liselerinin kıyafet yönetmelikleri yanında her özel okulun kendi beğenisine göre hazırlattığı formaları sanki biz kolejliyiz dermişcesine karşımızda duruyor. Yani her zamanki "parayı veren düdüğü çalar" anlayışı. Bu nasıl adaletse!

Tarihe şöyle bir baktığımızda Türkler'in hep bir asker ulus imajı yarattığını görüyoruz. Öyle ki bu imaj hâlâ süregelen bir olgu durumundadır. Yönetim hep bir "Milli şef" ve ardında bir ordu disiplininde düzenlenmiş ulus şeklinde olmuştur. En eskilerden Osmanlı'ya, Osmanlı'dan T.C.'ye kadar uzanan bu süreçte bu anti-demokratik gelenek bir türlü yıkılamamıştı. Her devirde egemenlerin işine gelen bu olmuştur. Öyle ya, geçip ulusun başına koyun gibi gütmek varken neden demokrasi gibi uğraşı ve özveri gerektiren bir kurumsallaşmaya gidilsin. Hazır dönerken sömürü çarkları tüm hızıyla, neden çomak sokulsun? İşte günün egemen politikasında varolan anlayış budur. Bu anlayıştan bizim nasibimize düşen de üniformalardan esin okul giysilerimizdir. Aslında düzenin, tabii bu bağlamda eğitimin bizden temelde istediği bir tek şey var. Önce öğrenci sonra insan olduğumuz düşüncesini iyice beyinlerimize çakmak. Tam kişiliklerimizin şekillenmeye başladığı lise çağlarında, insan olma bilincinin yerine bir asker gibi itaatkâr, sormayan, sadece ve sadece aldığı emri yerine getiren ve sırtında taşıdığı formanın ağırlığıyla ezilen bireyler yaratmak.

Korkuyorlar arkadaşlar korkuyorlar. Bizden korkuyorlar. Bilinçlenmemizden, düşünmemizden; hepsinden öte insan olmamızdan korkuyorlar. Ve sanıyorlar ki sırtımıza geçirdikleri giynekler engel olabilecek kaçınılmaz aydınlığa ulaşmamıza.

Necati Yıldırım
Tülin Kabacaoğlu

Laf Torbası

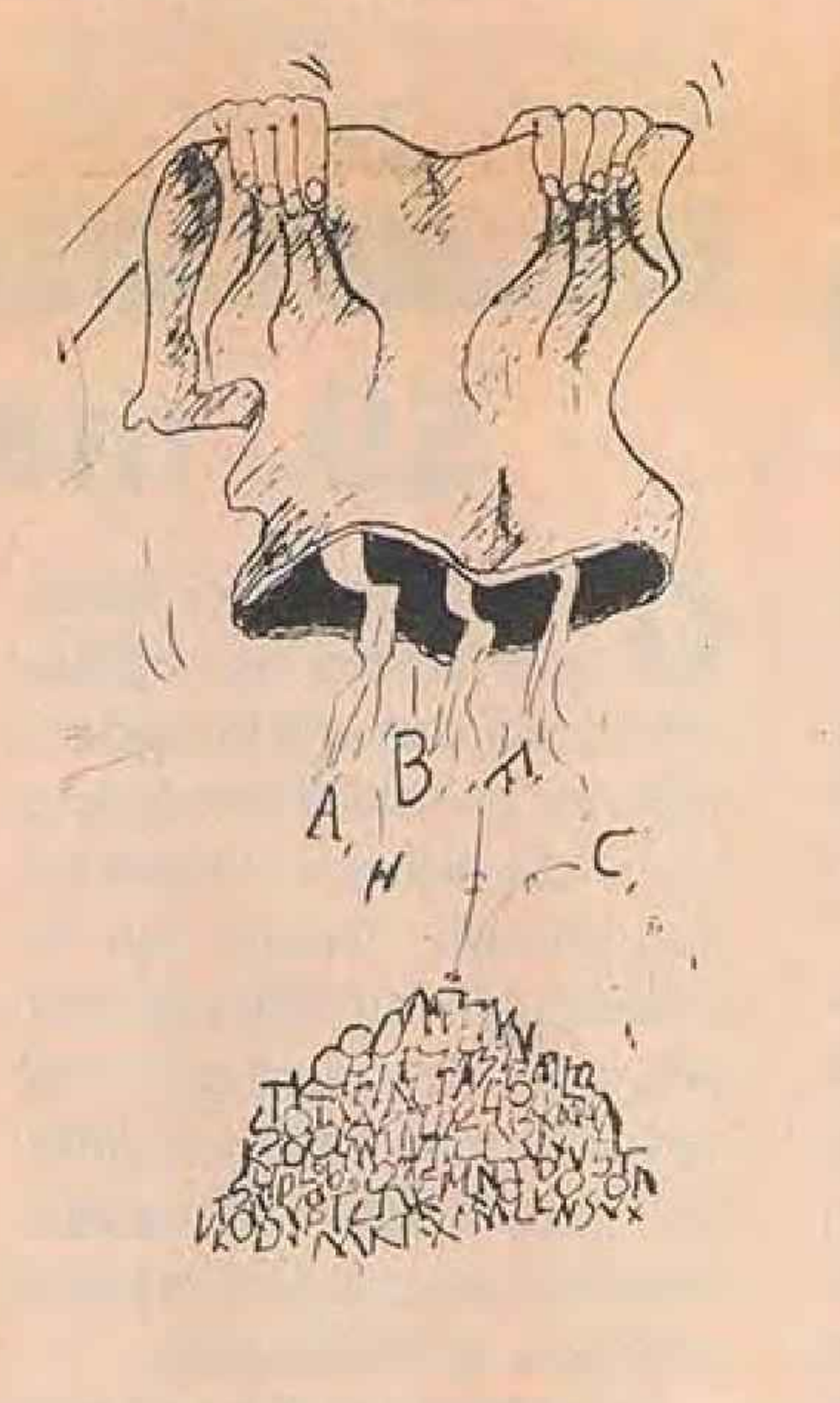

Çocuklar bana LOS VEGAS'daki gazinoların isimlerini sayın bakalım!

Derin Candaş
İngilizce öğretmeni

Kimse çalışmadı demek, hah(!) şimdi sözlü yapmanın tam zamanıdır!

Selma Erdal
Tarih öğretmeni

Ah iki gözüm, incir çekirdeğine sığmayan bilgini kendine sakla!

Ali Özseven
Öğretmen

Kafanızı doğrasak öküzler yemez.

Makina Öğretmeni
Kali Yıldız

Oğlum ben size bir ay önceden yazılı günü verdim... Niye dün hasta oldunuz.

Mehmet Eryazıcı
Fizik Öğretmeni

Paranız yoksa size orkit mi vereceğiz.. bacaklarınızdan aksın.

Revir Görevlisi
Dame de Sion

Bir komünist şair varya, hani vatan haini köpek, onun bir kitabı vardır.. Çanakkale savaşını anlatır, alın onu okuyun. (Nazım Hikmet, Kuva-i Milliye Destanı)

S.A.
Milli G.Öğretmeni

Şiir *yurttan sesler*

Şiirsel bir akşamın, korkak bir şair gibi uyanışında
Seni hatırlarım seni...
Omuzunda koskoca bilinmezlikle gidişini
Belki de yoktun bile, rüya gördüm ben
Çocukluğumdan düşmüş ıslak bir mendildesin
Belki de...

Gözlerin beyaz bir gece gibi hırçın
Gidiş-gelişler ayında kaybolmuş
Ellerin ellerin yalancı bir masum
Gazel bayramında fırtınaya tutulmuş

Yoksul bir postacı şimdi kapımda anılar
Beyaz kağıtların gölgesinde solmuş
Cesaretsiz ruhundaki bitişlerden yılgın
Arkasında bırakacak bir eser bile kalmamış

Niye mi düzen kurucular?
Niye mi mutsuzum?
Niye mi Nazım'ın "Korku"sunu üstlenmiş
Huzursuzum

Ders kitaplarından sıyrılıp baktım da gecenize
Yalnızlığımı süsleyip attım da köşenize
Gördüm ki tok karnına eğleniyor
Milyonlarca kalp atışıyla dedim: Bunlar benim

Kısık çığlıklarda ara beni demek yok
Yok artık dergilerden boynu bükük sesleniş
Açın hadi hadi direnmeyin
Çıksın lüks radyolarınızda sesi
"Yurttan sesler koromuzun"

Figen Şakacı

KISA... KISA... KISA... KISA... KISA... KISA...

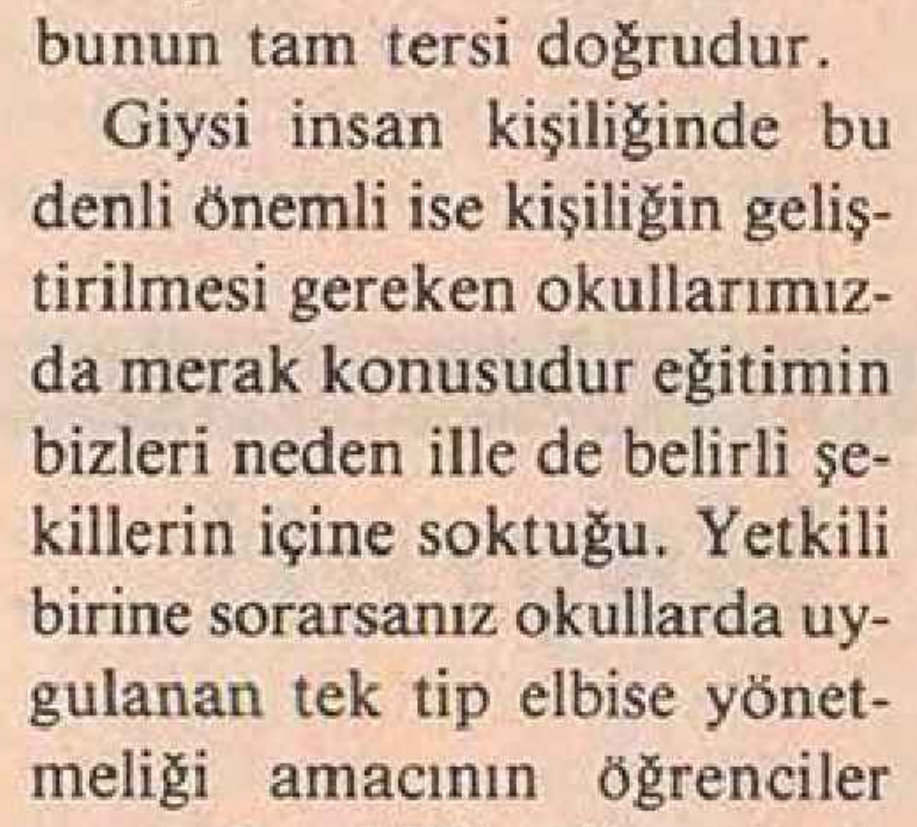

"1. sınıf kolejlere hazırlama" isimli kitabı gören İST. Üniversitesi ED.FAK. Eğitim bilimleri bölüm başkanı Doç. Dr. Haluk Yavuzer "Bilim adamı olmasam kötü şeyler söyleyeceğim, çok yazık" dedi.

Doç.Dr.Yavuzer şöyle konuştu: "Eğer devletçe ve özel teşebbüs kanalıyla bu çıkmaza bir son verilmezse, ruh sağlığı bozuk, şablon kalıplar içinde belleyen, sebep sonuç ilişkisini kuramayan, ezberci ve kitap okumak, yazı yazmak, konuşmaktan yoksun bir nesil yetiştireceğiz."

Bütün okullar G.S. Lisesi Olabilir.

Türkiye'nin kökleşmiş ve önemli liselerinden biri, Galatasaray Lisesi. Türk tarih ve edebiyatında bir dönemin bütün önemli kişileri bu liseden mezundur. Disiplin yönetmeliğinin mantıksız katı kurallar topluluğu, eğitimin baskı yolu olmadığını benimsemiş bu lisede, diğer liselerde sıkı şekilde korunan anlamsız kıyafet zorunluluğu kaldırıldı. Yıllardan beri süre gelen "G.S.L. öğretmenlerin değil, öğrencilerindir", anlayışı ve bunun getirdiği geleneksel dayanışma, uygulamayı kaldırmak istemeyen tüm güçlere karşı koymayı başardı. 1986-87 öğretim yılında bu okulda forma zorunluluğu konmak istendiğinde tüm öğrencilerin katıldığı kapsamlı bir yemek boykotu yapıldı.

Mektup

Abidin Paşa Teknik ve Endüstri Meslek Lisesinde kız öğrencilerin okul içinde, koridor, kantin, bahçe ve hatta okul çevresinde bile erkek öğrencilerle gezmeleri, konuşmaları okul müdürlüğünce yapılan duyuru ile yasaklandı.

1988 yılında laik olduğunu iddia eden bir ülkede, bir eğitim ve öğretim kurumunda böyle bir yasağın çağdışı olması yanında, hukuksal hiçbir dayanağının olmaması üzücüdür. Bu anlamsız ve gericilik kokan yasağı çiğneyen öğrencilerin, en doğal beraberliklerinin sonunda hangi yasaya dayanılarak cezalandırılacağı da ayrı bir merak konusudur. Bir okul idaresi Milli Eğitim Bakanlığı'nın öngördüğü yönetmeliklerin dışında bu tür keyfi kararlar alıp uygulayamaz. Bu durum, şeriatla yönetilen, toplumsal baskının doruğa ulaştığı, gerici anlayışın hüküm sürdüğü ülkelerde olabilir. Ancak günümüz Türkiye'sinde, böyle bir yasaklama ne biz öğrencilerin yapısına, ne de çağa uygun düşmez.

Ankara Abidin Paşa
Teknik ve Endüstri Meslek
Lisesi'nden bir öğrenci

Gelecek hiç de parlak değil

Geçtiğimiz ay İstanbul Fatih'te pazarcılar, semt pazarlarının kaldırılması kararını alan belediyenin bu uygulamasına karşı çıkarak direndiler. Yer yer polisle çatışmaya giren pazarcılar sonunda yerlerinde kaldılar. Bu pazarda çalışanlarla yaptığımız röportajı yayınlıyoruz.

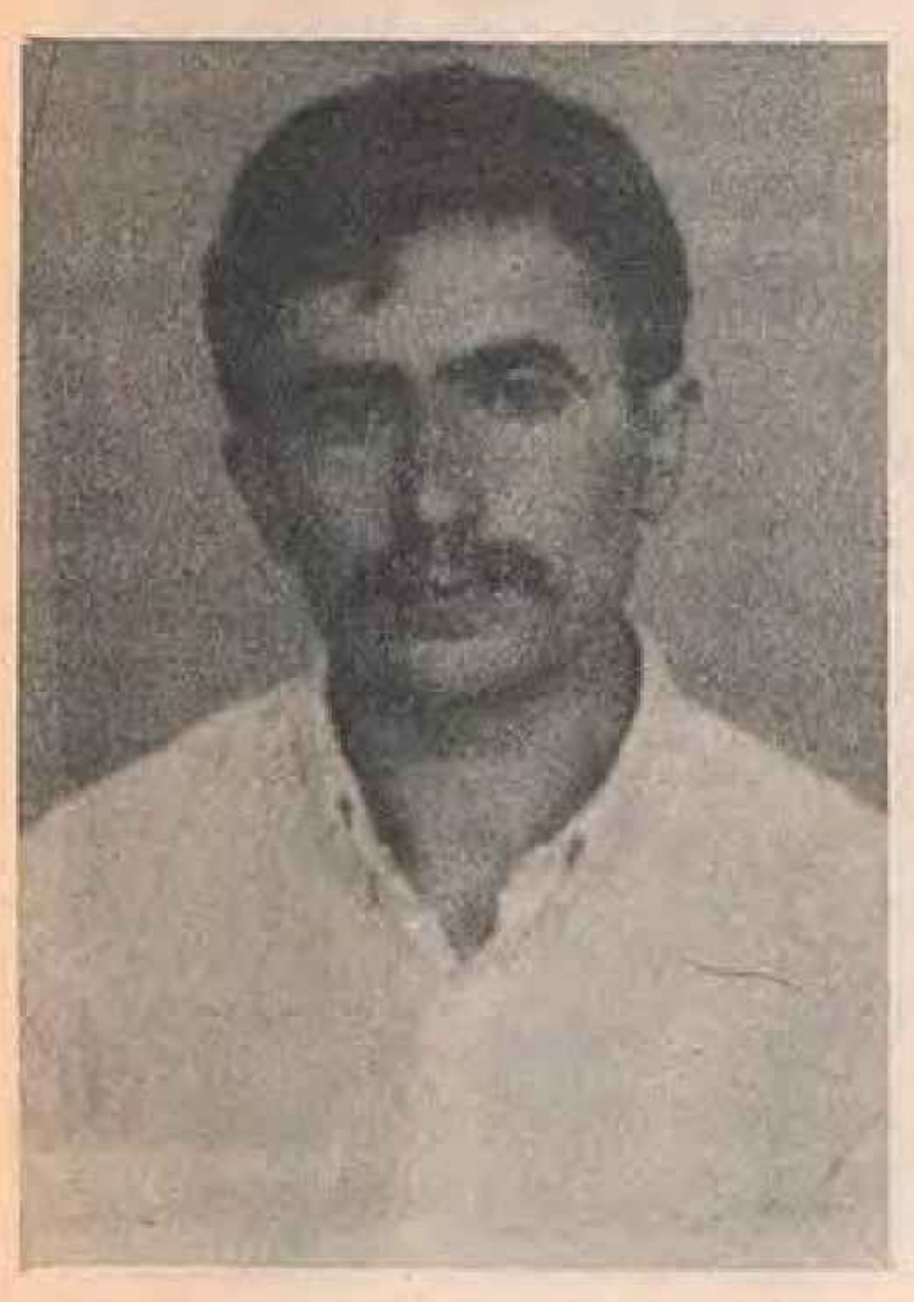

Ali Saydır (1964-SİVAS)
İ.Ü.Ed. Fak.Mezunu.

RÖPORTAJ

Mehmet Güzeldere

■ **Bir fakülte bitirmiş olduğun halde neden pazarcılık yapıyorsun?**

■ Bir sürü ekonomik zorluklar içinde öğrenimimi tamamladım. Türkiye'de eğitimin üretimden kopukluğu, doyurucu bir iş sağlanamaması ve giderek yaygınlaşan işsizlik sonucu içine düştüğüm arayıştan sonra istemeyerek de olsa pazarcılık yapmaya mecbur kaldım.

■ **Pazardaki çalışma ve yaşantınızdan biraz bahseder misiniz?**

■ Sabah 6.30-7.00 arası pazar yerine gelip tezgahımızı açıyoruz ve akşam tekrar malı toplayıp ertesi gün aynı şeyleri yapmak için didinip koşuşturuyoruz. Bu koşuşturma dinamik bir olay gibi görünse de aslında çok monoton, değişiklik ve yeniliği olmayan bir şey. Tabi böyle olunca insan hayatın sosyal ve kültürel yanlarından bir anlamda kopuyor. Örneğin bir kitap okuma ve çeşitli çevrelerle kaynaşma olanaksız hale geliyor.

■ **Başka kimler var bu pazarda? Neden pazarcılık yapıyorlar?**

■ Çoğunluğu Doğu'dan, Güney'den ve İç Anadolu'dan gelme. Kırsal kesimde iş olanaklarının olmayışı ve eğitim seviyesinin düşük olması insanları buralara itiyor. Tabii vasıfsız işgücü olduğundan burada iş bulma şansını azaltıyor. Böylece geriye ya bir bağ maydanoz, ya da limon satma işi kalıyor. Sonuçta bu iş bir yaşam ve geçim aracı oluyor ve kendi çapında bir pazar esnafı çıkmış oluyor.

■ **Peki bu işin sonu ne olacak?**

■ Şu anda pazarcılık yaparak geçinenlerin zaten hiçbir iş güvencesi yok. Üstelik, pazar yerlerinden kaldırılma tehlikesi de gündemde.

Hayatını pazarcılıkla kazananların ilerde ne olacakları belli değil. Yani gelecek hiç de parlak değil. Bu yalnız pazarcılıkla geçimini sağlayan gençler için değil, genelde Türkiye gençliğinin durumu böyle. Herkes, her genç aynı kaygılar içinde.

■ **Sizce ne yapılmalı?**

■ Bana göre şu anda gençlik içinde, gençler arasında müthiş bir iletişimsizlik var. Temennim Türkiye çapında çeşitli gençlik kesimleri arasında iletişimi kurabilen, gençlerin kendi sorunlarına ve hayata canla-başla katılmalarını sağlayacak bir yayının kesinlikle olması...

Şu anda bizimle görüşmeniz bu anlamda oldukça sevindirici ve ümit verici.

Hiçbir güvencemiz yok. Günübirlik yaşıyoruz.

Hasif TEKDEMİR
(1970-SİİRT)

Biz on kardeşiz, köyümüzde okul olmadığından hiçbirimizin okuma-yazması yok. Mesleğimiz de olmadığından pazarlarda limon ve maydanoz satarak geçimimizi temin ediyoruz. İnsanın bir mesleği, bir sanatı olmayınca bu zamanda başka ne iş yapabilir ki?...

Sendikalar genç işçilerden kopuk

Ertuğrul GÖNÜL

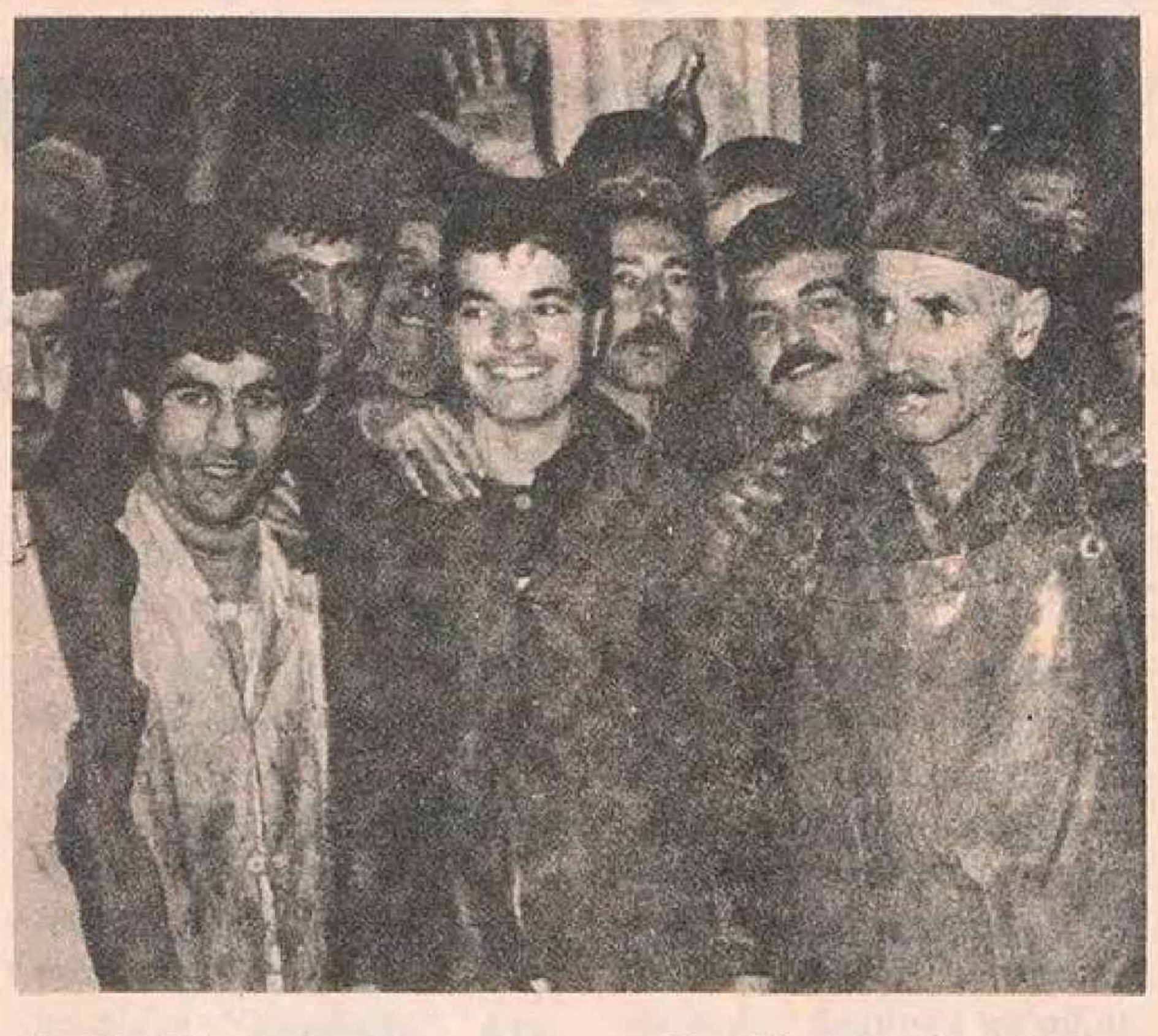

Gençlik, her alanda olduğu gibi sendikal mücadelede de önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle toplumun tümüne yöneltilen tüm saldırıların ilk hedefi gençlik olmaktadır. Burjuvazi işini öylesine kurnazca ele alıyor ki, sınıf mücadelesini örtbas etmek için gençliği "suçlu" ilan ederek saldırıyor. Yalnız öğrenciler değil genç işçiler de bu saldırılardan nasibini alıyorlar. Burjuvazi, genç düşmanlarından öylesine korkuyor ki, 12 Eylül'den sonra yeniden düzenlenen sendikalar yasasında bu korkusunu çeşitli yasaklarla dile getirmiş. Çıraklar sendikalara üye olamazlar ve greve katılamazlar, çalışan öğrenciler sendikalara giremezler, on yıllık işçi olmayanlar sendikalarda üst düzey yöneticisi olamazlar ve daha nice yasak ve sınırlama...

Burjuvazi korkmasına korkuyor ve yasaklamasına yasaklıyor da acaba sendikalar ne yapıyor? Sendikaların genç işçilere bakış açısı nedir?

Mevcut olan sendikalara baktığımızda gençlikten kopuk bir durumda olduklarını görüyoruz. Hatta 'genç işçi' adını duymayan sendika yöneticilerine dahi rastlanmaktadır. Sendika yayın organlarında genç işçilere yönelik sorunlar yok denecek kadar az ele alınmaktadır. Bazı sendikaların folklor müzik ve benzeri sosyal faaliyetlerinin yüzeysellikten öteye gidemediği görülmektedir.

Sendikaların yasaklar karşısındaki tavırları ise "yasaklar kalkarsa iyi olur, kalkmasa böyle gider" şeklindedir. Bu anlayış da gençlikten korkmanın bir başka türden ifadesi. Sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerine dayanmayan sendikalar, sarı sendikalar gençlikten korkuyorlar.

Gençlikten korkmayan, sınıf ve kitle sendikacılığına dayananlar sınıf mücadelesinde genç işçilerin azim, kararlılık ve dinamizmine sahip olmak zorundadırlar. Bunun yolu ise, genç işçilere sendikal mücadelenin her kademesinde her çalışımında görev ve sorumluluk vermekten geçer. Kapitalizmin bireyciliğe dayanan değerlerine karşın genç işçilerin toplumsal değerler, emek sevgisi ve sınıf ruhuyla eğitilmesinde sendikalar büyük bir önem ve işleve sahiptir. Geleceğin sınıfına şimdiden sahip çıkmak, geleceğe umutla bakmanın güvencesidir.

Mektup

Merhaba...

İşte haftalıkçı işçiler. İşte doğru dürüst iş bulamamış binlerce gençten bazıları. Salt gençler değil, kalıcı bir iş bulamamış yaşlılar da var aralarında. Bir de ailenin geçim yükünü sırtında taşımak zorunda kalmış okul yaşında çocuklar.

İşte soğuk yerlerde, tozlu dumanlı yerlerde, karanlık, havasız, rutubetli yerlerde çalışan insanlarımız. Halı tezgahlarında, kundura imalathanelerinde, demirci dükkanlarında, buğday depolarında, hayvan ahırlarında akşama dek ter döken insanlarımız.

Kimisi, sessiz bir kazayla aramızdan ayrılıyor. Kimisi, kolunu, elini veya parmaklarını makinanın dişlerine kaptırıyor; sakat kalıyor. Gaz, duman ve benzeri nedenlerden zehirlenip ölenler oluyor.

Korunma ve işyeri koşullarının düzeltilmesi bir yana, hastalandıkları vakit bir aspirin alacak kadar paraları olmuyor. Ya da bir iki gün gitmediği için (gidemediği için) işine son veriliyor. Hasta bile olsa ağır işte çalışmak zorunda kalanlar oluyor. Hem de gereken besini, gıdayı almadan. Görüştüklerimizden biri şunları söylüyor:

"Kendi sorunlarımıza sahip çıkamadığımız için yüreğimizde sürekli bir eziklik hissederiz. Hiçbir sosyal güvencemiz yok. Yarın ne olacağımız belli değildir. Biraz ciddi bir hastalığa yakalansak, bakımsızlıktan ilaçsızlıktan ölüp gideriz. Yani ölümcül olmadığımız halde ölüp gideriz. Bu şekilde az mı ölenlerimiz oldu. Sonra, sadece karnımızı doyurmaya kalkışsak aldığımız para buna bile yetmez. Dolayısıyla bir dilim ekmek, bir bardak ayran öğle yemeğimiz oluyor. Birkaç dakika içinde ve ayaküstü atıştırıp işe başlıyoruz. Akşama dek ter döküyoruz, fakat terimizin karşılığını alamıyoruz. Patron, patronun çocukları, torunları çalışmadan bununla yaşamlarını sürdürüyorlar. Yiyorlar, içiyorlar, eğleniyorlar.

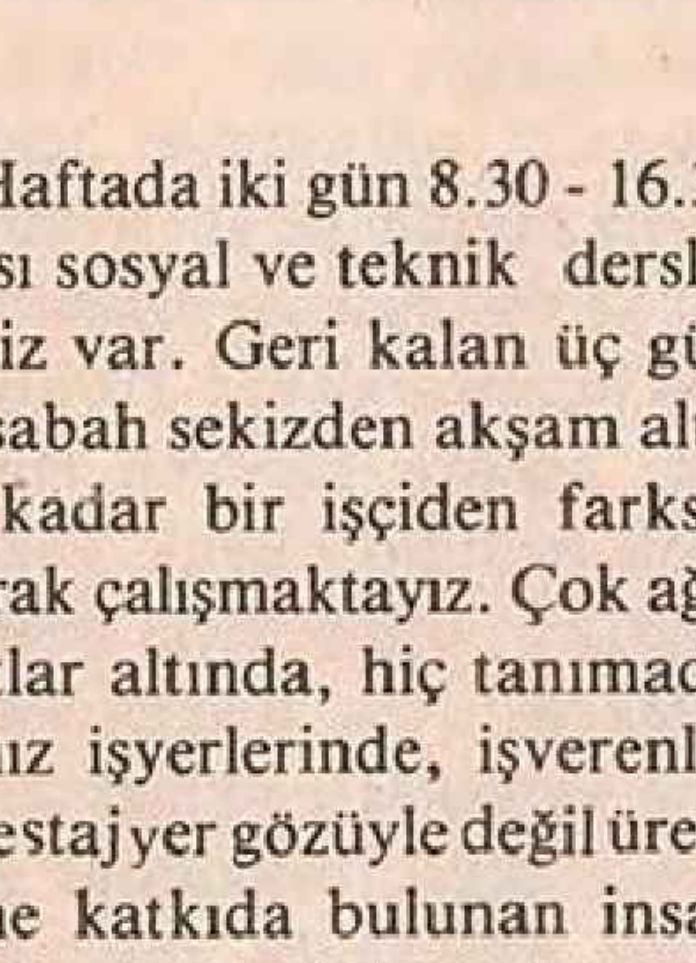

Ürettiğimiz mala sürekli zam yaparken, biz onlardan zam istiyemiyoruz. Toplu olarak istemek için dirensek suç; bireysel olarak istesek işimizden olabiliriz. Böylece sorunlarımız çözümsüz."

Çok doğru söylüyor bu kardeşimiz. Günümüzde patron malına zam yaptığı vakit bu "hak" oluyor; işçi zam istediği vakit bu "haksızlık" oluyor. Üstelik patron bir işçinin daha çabuk, daha çok ve daha ucuz çalışmasını ister. Bu amaçla bazen açıktan açığa, bazen dolaylı olarak baskı yapar.

Eşitsizlikten, haksızlıktan, sömürüden ve baskıdan yakınan yarı işçi kardeşlerimizin sorunlarına birlikte sahip çıkmamız artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Bireysel olarak hak aramak elbette çözüm getirmeyecektir. O halde, yarı işçi kardeşlerimizin, demokratlarla yurtseverlerle, önde uğraş veren devrimcilerle iletişim kurma, dayanışma içinde bulunmaları gerekir. Birlikte nelerin yapılabileceği, nelerin yapılamayacağına karar vermek gerekir. Demin de vurguladığımız gibi birlik, beraberlik oluşturulmadan, mücadele verilmeden "hak"ın alınamayacağı bilinmelidir.

Şemsettin MURAT

Stajyerlik uygulaması

3308 sayılı kanun ile öğrencilerin staj yapma zorunluluğu getirilmişti. Başta gelişme aşamasında olup olmadığı bilinmeyen bir sanayi öte yandan eğitimci sıfatı taşımayan bir kadroyla birlikte alışık olmadığı çok ağır şartlar altında staj yapan biz öğrenciler gerçekten güç durumdayız. Stajyerlik uygulaması sırasında hem iş hem okul arasında mekik dokuyan bizler tamamen bir tedirginlik içerisindeyiz. Bir gün sonrası için karar veremeyen ve sürekli olarak başarısızlığa giden duruma geldik.

Haftada iki gün 8.30 - 16.30 arası sosyal ve teknik derslerimiz var. Geri kalan üç gün de sabah sekizden akşam altıya kadar bir işçiden farksız olarak çalışmaktayız. Çok ağır şartlar altında, hiç tanımadığımız işyerlerinde, işverenler bize stajyer gözüyle değil üretimine katkıda bulunan insan gücü olarak bakıyorlar. Bu koşullardan dolayı bırakın yemeyi içmeyi, uyumaya fırsat bulamıyorum. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi zorunlu olarakta asgari ücretin üçte birini almamız (ayrıca bir de işyerinde bunun içinden yemek ücreti kesilenler de var) emeğimizin karşılığı olamaz. Az gelirli ailelerin çocukları olduğumuzu da düşünürsek bizler çoğu kez okul ve staj yerlerimize gitmeye yol parası bulamıyoruz. Bunlardan dolayıdır ki geleceğe daha mantıklı ve bilinçli bakmaya çalışacağız.

Ank.Abidin Paşa Tek.
ve End.Mes.Lis.
bir öğrenci

SERGİ

Tarsus kentimizde Park Kafeteryada TÜRKİYE OTOMOBİL İŞ Sendikası'nın düzenlemiş olduğu EMEK ve BARIŞ konulu karikatür ve fotoğraf sergisi 1 MAYIS tarihinde saat 11.00'de açılacaktır.

Sergide çalışmaları bulunan amatör sanatçılar: Fotoğraflarıyla UĞUR PİŞMANLIK.

Karikatürleriyle ASAF BUDAK.

OTOMOBİL İŞ SENDİKASI
TARSUS BÖLGE
TEMSİLCİLİĞİ
YUNUS EROĞLU

PROTESTOYA ÇAĞRI

Denizli Çıraklık ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nde çıraklık eğitimi yapan genç işçiler, öğrenciler ve öğretmenler üzerinde sürdürülen baskılar, son günlerde giderek yoğunlaştı.

Karşılarında örgütlü bir güç olmadığından 12 Eylül'den aldıkları güçle saldırılarını genç işçiler ve çıraklar üzerinde pervasızca sürdüren Milli Eğitim müdürü Nadir AKALIN ve Çıraklık Eğitim Merkezi Müdürü Ramazan ERHAN'ı yurt çapında protestoya çağırıyoruz.

Çağrımızı okuyan tüm dostları protestomuza katılmaları, kaleme aldıkları tüm yazı, grafik, karikatür ve protesto telgraflarını aşağıdaki adreslere çekmeye çağırıyoruz.

Zeki İNAN
ve bir grup öğrenci

Protesto telgrafı çekilecek adresler:

Nadir AKALIN
Denizli Milli Eğitim
Müdürlüğü
DENİZLİ

Ramazan ERHAN
Çıraklık Eğitim Merkezi
Müdürlüğü
DENİZLİ

Biz işçilerin ismi olmaz

Anadolu'dan iş bulabilme ümidiyle büyük kentlere akın eden kol emekçilerinin çalıştığı ESKA firması Tarlabaşı şantiyesinde inşaat işçileriyle yaptığımız bir röportajı yayınlıyoruz.

RÖPORTAJ

Ali Şanlı

Sendika, sigorta yok. Karın tokluğuna çalışıyoruz.

■ **İsminizi öğrenebilir miyim?**

■ İsmimi ne yapacaksın abi. Biz işçilerin ismi olmaz. Olsa olsa ismimiz, "hey" veya "baksana"dır. Bunun gibi laflarla seslenirler bizlere. Kimlikteki ismimi soruyorsan Ahmet diyebilirsin.

■ **Şantiyede hangi iş kolunda çalışıyorsun?**

■ Demirci ustasıyım.

■ **Ahmet, iş arkadaşlarınla geçirdiğin bir günü anlatır mısın?**

■ Tüm günümüz çalışmakla geçiyor. Sabah sekizde işbaşı yapıyoruz. Akşam ise altıda paydos ediyoruz. Yemekhanede yemeğimizi yedikten sonra ölesiye yorgun değilsek, banyo da yanıyor ise yıkanıp arkadaşlarla gezeriz. Yoksa akşam yemeğinden sonra koğuşlarımıza gider yatarız.

■ **Banyolarınız yanmıyor mu?**

■ Yok. Arada sırada yakıyorlar. Bazılarımız yıkanamıyor. Duşlar yetersiz. Biz istiyoruz ki, her akşam banyo yansın. Sabahtan akşama kadar yorgunluktan ve terden imanımız gevriyor. Hele üç-beş gün banyo yapmayınca üzerimizi ter kokusu kaplıyor. Bu yüzden kimsenin yanına, kahvehane ve benzeri yerlere gitmek istemiyoruz. Tek banyo sorunumuz olsa eyvallah. Bizim sorunlarımız saymakla bitmez.

■ **Bu sorunlarınızı biraz anlatır mısınız?**

■ İstersen önce barakalarımızdan başlayalım. Yani yatakhanelerimizden. Sanki hayvanmışız gibi 20-30 kişiyi bir odaya dolduruyorlar. Düşün abi, akşam işten yorgun argın dönen insan terden nasıl kokuyor, biliyor musun? Bunların hepsini boş ver yatakhanelerimizde ufak yaratıklarla başımız belada. Yani anlayacağın bit, pire ve tahtakurusu. Nasıl başedesin 20-30 kişinin temizliği bir değil ki. Hangisine laf anlatacaksın. Biz ne kadar temiz tutsak da, ilaçlasak da üç-dört gün sonra tekrar çıkıyorlar. Bir de yemek sorunumuz var. Bize yemek veriyorlar ama hiç düşünmüyorlar, verdikleri yemekler yeterli mi? Az yemek çok iş bekliyorlar. Aç kalmamak ve hasta olmamak için dışardan birşeyler alıp yiyoruz. Bir de başımızdaki mühendis ve kalfalardan hoşnut değiliz. Sanki onlar tanrı biz onların kullarıyız. Yapacağımız işi bile bağırarak tarif ediyorlar. Hiç düşünmüyorlar bizim de insan olduğumuzu. Bizlerin de duygu ve düşünceleri olan insanlar olduğumuzu unutuyorlar. Halbuki onlarla aramızda hiç bir fark yok. Onlar teknik olarak tasarım yapar, biz ise bu yapılan tasarımı bedenen pratiğe uygularız. Böylece yapılacak işi meydana getiririz.

■ **Tüm bu sorunlarınızı çözümlemek için uğraştınız mı? Sizin iş kolunuzda Yol-İş sendikası çalışma yapıyor. Sendikalı olmayı düşündünüz mü?**

■ Düşünmez olur muyuz hiç. Bizim şirkete bağlı diğer şantiyelerde arkadaşlar sendikal faaliyetlerde bulundular. Sendikal çalışmalarda bulunduğu anlaşıldığında işten atılıyorlar. Patron çok kurnaz. Hükümet de, kanunlar da ondan yana. Müteahhit ihaleyle iş aldığında bu işi yaptırmak için taşeronlara veriyor. Eğer işçiler, yani bizler sendikalı olmaya kalkarsak, müteahhit taşeronun sözleşmesini iptal ediyor. Bizi de işten çıkartıyor. Bu yüzden yasal bir hakkımız yok. Aramaya kalktın mı suçlu oluyorsun. Uğraş uğraşabilirsen. Çocuklar para bekler karınlarını doyurmak için memlekette.

■ **Teşekkürler.**

DSF

Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) 1 Mayıs dolayısıyla yayınladığı mesajda, 1 Mayıs'ın sendikal hareket için her zaman iyimserliğin simgesi olduğunu vurguladı. Bu yıl, işçi hareketinin tarihsel iyimserliğinin nükleer silahsızlanma konusunda atılan adımlarla daha da yüksek bir düzeye çıktığını belirten DSF, bu yöndeki çabaların Moskova'da yapılacak zirve toplantısı ile bir sonuca bağlanması için her türlü çabayı göstereceklerini söyledi.

DSF gelişme için silahsızlanma konusunda ilk adım olmak üzere, bütün silahlanma harcamalarında % 10 kısıntıya gidilmesini talep edeceklerini açıkladığı mesajında, azgelişmiş ülkelerdeki sömürü sorununa dikkat çekti.

Çağrının sonunda DSF'nin bu 1 Mayıs'ı, aynı zamanda ırkçı Güney Afrika rejimi ve işgalci İsrail'e karşı işçi sınıfının dayanışma günü olarak değerlendirdiği belirtildi.

Sonsuza kadar dayanışma! Sendika bizim gücümüzdür!

Yasasın 1 Mayıs 1988!
Yasasın bütün ülkelerin işçilerinin ve sendikaların birliği ve dayanışması!

İşkence kanıksanmayacak ve unutulmayacak

''İşkence sistemli yapılır. İşkenceyi herkes yapamaz. Bunun bir eğitimi olur. Bizde böyle bir kadro yok, onun için işkence de yok (!). Kadrodaki gardiyanlar cahil. Vur dersin öldürürler.''

Zeynep Atlı

İşkenceye, kötü ve insanlık onuru ile bağdaşmayan muameleye karşı Avrupa Sözleşmesi'ni önce imzalamayıp, sonradan tecrit çemberini kırmaya yardımcı olur düşüncesiyle ve Avrupa Topluluğu'na katılmak özlemiyle ''âdet yerini bulsun'' diye imzalayan ''yeni'' Özal hükümetinde, eski icraat sürüyor. Çünkü rejimin öz olarak niteliğinde değişen bir şey yok. ''Demokratikleşme'' görünümü için ve özellikle de Avrupa kamuoyu gözünde Türkiye ile ilgili bazı ''pürüzleri'' gidermek üzere gerçekleştirilen makyajın ötesinde, temelde değişiklik yok.

Başta yaşama hakkı olmak üzere en temel insan haklarının sürekli ihlâl edildiği koşullarda, toplumun üzerine çekilmek istenen korku örtüsü, bir taraftan da ''alışkanlık''la bütünlenmek isteniyor. Öyle çok işkence olayı duyuyoruz, öyle çok kötü muamele duyuyoruz ki, artık böyle bir işkence ve insan hakları ihlâli ağının tüm yurdu kuşattığına, hayatımızın artık ''alışılması'' beklenen sistemli bir parçasına dönüştürüldüğüne kimsenin kuşkusu yok. Bireysel şikâyet başvuruları, görünürdeki tek tek failler hakkında ''idari'' ya da ''ceza'' kovuşturmaları sonuçsuz kalıyor, yani buna da ''alışmak'' gerekiyor! İnsan onuruna her türlü saldırının ''genel kabul'' görmesi bekleniyor ve isteniyor. Gazetelerde her gün, her düzeyden ''yetkili'' ağızlardan okuduklarımız bunlar değil mi? Hemen akla gelen birkaç örneği sıralayalım:

Eski İçişleri Bakanı, şimdiki Meclis Başkanı Yıldırım Akbulut şöyle diyor: ''Biz işkence yapmayı ne öneriyoruz, ne de yapanlara müsamaha gösteriyoruz. Bu -siz sorgulama yapan bir insansanız- sizinle, sorguladığınız insan arasında geçen iştir''! (Cumhuriyet, 7.12.1985)

Şimdiki Sağlık Bakanı Bülent Akarcalı ise, cezaevlerindeki durumu araştıran komisyonun başkanı olarak şu sonuca varmıştı: *''Akdeniz ülkesi insanı, karakter olarak daha heyecanlı ve serttir. Biz, cezaevlerinde bu anlamda normal koşulların dışında insanın maddi, manevi kişiliğine yönelik uygulamaların var olduğu ve ileriye yönelik var olacağına ilişkin bir durumla karşılaşmadık. Kaldı ki, cezaevleri bir melekler yuvası da değildir. Açlık grevi ile kendini ölüme terk edecek kadar şartlandırılmış olan bu insanlar, tahrikler karşısında gelişecek birtakım olayları göze almışlardır. Hatta sırf işkence gördüklerini kanıtlamak için mahkemeye götürülürken araba içinde birbirlerini tırmalayıp yaralamaktadırlar.''* (Cumhuriyet, 30.11.1985)

Adalet Bakanı Mehmet Oltan Sungurlu'ya göreyse, alınan önlemlerle cezaevleri birer eğitim yuvası haline getirilmiştir, ''herkes bizim cezaevlerimize gelmek için yarışmaktadır''. (Cumhuriyet, 15.08.1987)

Peki daha alt kademelerdekiler ne düşünmektedir? Rejimin tepedeki icraatçıları doğrultusunda tipik bir yanıt Sinop Cezaevi müdüründen geliyor: ''İşkence sistemli yapılır. İşkenceyi herkes yapamaz. Bunun bir eğitimi olur. Bizde öyle bir kadro yok, onun için işkence de yok(!). Kadrodaki gardiyanlar cahil. Vur dersin öldürürler'' (Cumhuriyet, 29.1.1986) Ya da işkence yapmakla suçlanan polisleri beraat ettiren Ankara Birinci Asliye Ceza yargıcı Ali Karahan'a göre ise ''işkencenin işkence sayılabilmesi için, işkence görenin ''en az 10-15 günlük doktor raporu alması'' gerekmektedir. (Hürriyet, 10.1.1988) Ve daha nice örnekleri var.

''İcraatın İçinden'' işkenceye bakış işte böyledir. Bu bakışın her gün radyoda, televizyonda, gazetelerde yansıyan sayısız örneği şunu tekrar tekrar kanıtlamaktadır: Demokrasinin kazanılması ancak ve ancak bu korku ve ''kanıksama''ya karşı koymakla, kitlelerin hareketlenmesi ile mümkün olacaktır.

Ebu Cihad'ın kalbi durdu, Filistin yürüyor

Orhan Şerif

İşgal altındaki Filistin topraklarında İsrail'e karşı sürdürülen ayaklanma beşinci ayında tüm şiddetiyle sürerken, 'Yaser Arafat'ın sağ kolu EL-FETİH silahlı kuvvetlerinin komutanı Ebu-Cihad 16 Nisan gecesi Tunus'taki evinde öldürüldü.

Çok genç yaşta İsrail'e karşı verilen silahlı mücadeleye katılan ve Yaser Arafat'la beraber EL-FETİH'in kuruluşunu gerçekleştiren (FKÖ içindeki en güçlü örgüt olan EL-FETİH genel olarak ulusal burjuva unsurları içermektedir.) Ebu Cihad, FKÖ içindeki uzlaştırıcı karakteriyle önemli bir işleve sahipti. Bunun yanında Ebu Cihad tüm dünyadaki ulusal bağımsızlık hareketlerine özellikle de Kürt hareketlerine destek vermesiyle adından sıkça söz ettirmişti.

16 Nisan günü Tunus'ta öldürülen Ebu Cihad 20 Nisan günü Suriye'nin başkenti Şam'da yüzbinlerce kişinin katıldığı bir cenaze töreniyle toprağa verildi. Cenaze töreninde bir konuşma yapan Ebu Cihad'ın eşinin ''Filistin için ölmeye yemin ettik. Davamız onun öldürülmesiyle bitmedi. Filistin'deki ayaklanma ile devam edecek'' şeklindeki sözleri son derece etkileyiciydi.

Ebu Cihad'ın öldürülüşünün Filistin mücadelesini olumsuz yönde etkilemeyeceğini düşünenler sanırım haklılar. Zaten, Ebu Cihad'ın ölüm haberini duyar duymaz gösterilere başlayan Filistinlilere İsrail askerlerinin ateş açması sonucu bir günde 14 kişi öldü. Bu 5 aylık Filistin ayaklanmasının en kanlı günüydü. Filistinliler, öldürülen genç bir savaşçı da olsa, Ebu Cihad gibi bir yönetici de olsa davalarından dönmeyeceklerini göstermişlerdir. Onlar için savaş, İsrail Filistin topraklarından kovulana kadar sürecektir.

Soğuk savaşın sıcak bölgesi: Musul-Kerkük

Savaş çığırtkanlığı artıyor

Kurt gençler ikili yaşam sürdürüyorlar; bir yandan savaşırken, diğer yandan silahların gölgesinde bir file ve top bulup kendi aralarında maç yapıyorlar.

İsmail Esen

Siyasal haritasının henüz çizilememiş olması nedeniyle de ''soğuk savaşın sıcak bölgesi'' diye adlandırılan Ortadoğu'daki her gelişme bölgeyle ilgisi bulunan diğer ülkelere de hızla yansıyor. Türkiye de bu ülkelerden birisi.

İran-Irak arasındaki savaşta dengenin İran lehine değişmesiyle birlikte TC Hükümetinin daha önceki ''aktif tarafsızlık'' politikasında da bir değişiklik oldu; Türk hava sahası her iki ülke savaş uçaklarına kapatıldı. Güneydoğu sınırlarına askeri birlikler yığılarak ''ulusal çıkarlar'' gereği Irak Kürdistan'ının işgal edilerek Musul ve Kerkük'ün alınabileceği söylendi.

Burjuva basının savaş çığırkanlığı ve askeri birliklerin Güneydoğu'ya sevki yalnızca Musul-Kerkük petrollerinden alınan payın tehlikeye düşmesi nedeniyle miydi? Kuşkusuz bu görüntünün arkasında asıl önemli nedenden duyulan rahatsızlıktır. Türkiye'nin kendi Güneydoğu sınırında bir Kürt devleti kurulmasına göz yumamayacağı bizzat yetkililer tarafından açıklandı. Türk ordusunun Güneydoğu'ya indirilmesinin Musul-Kerkük petrollerinin ele geçirilmek istenmesinin yanı sıra, gerçek nedeni bölgede bir Kürt devletinin kurulabilmesini önlemeye yöneliktir. Türkiye öteden beri bölgede böyle bir gelişmeden korku duymuştur. Türkiye'nin Güney sınırında kurulacak bir Kürt devleti egemen çevreleri korkutmuştur.

Kürt ulusal mücadelesinin önlenmesi amacında Irak-Türk hükümetleri görüş birliği içindedir. Kürt devleti olanağının gerçeğe dönüşmesini önlemek amacıyla Irak hükümeti her türlü vahşete başvurabileceğini kendi sınırları içindeki Kürt bölgelerine karşı kullandığı silahlarla gösterdi. Bölgede yaşayan binlerce Kürt halkı bu saldırılar sonucu yaşamını yitirdi.

ABD, İran birliklerinin Güney Kürdistan'a kadar sokulmasını sessizce izlemiş bölgedeki gelişmelere Türkiye aracılığıyla müdahale etmeyi yeğlemiştir. Hatta bu amaçla, ''Kürt Senaryoları'' hazırlayarak Türk hükümetine yaklaşım ve isteğini bildirmiştir.

Bağımsız-demokratik Kürdistan'a bölge hiç bu kadar yakın olmamıştır. Irak'ta Ulusal Cephe kurularak (bu cephede Genel Sekreterliğini Mesut Barzani'nin yaptığı Irak KDP, Prof. Mahmut Osman'ın Irak Kürt Sosyalist Partisi, Irak Komünist Partisi Kürt Seksiyonu ve Kürdistan Yurtsever Cephesi bulunmaktadır) 200. bin km'lik alan kontrol altına alınmış Mehdinan-Barzani bölgesinden ayaklanma yayılmaya başlamıştır.

Ortadoğu sorununun çözümünde Filistin sorunuyla birlikte Kürt sorunu da yatmaktadır. Bölgede yirmi bir Arap devletine karşın tek bir Kürt devleti yoktur. Ortadoğu siyasal haritasının çizilmesinde bu iki halkın vereceği mücadele belirleyici olacaktır.

Grevler yaygınlaşıyor

''AÇIZ!''

Anti-demokratik yasalara rağmen işçi sınıfımız kararlı

''Ücretlilerin pastadan aldıkları pay iyice azalıyor'', ''kemerlerde sıkacak delik kalmadı'', ''asgari ücret eridi'' başlıkları artık gazetelerin vazgeçilmez bir parçası oldu. İşçi sınıfı ise meselenin adını özlü biçimde koydu: AÇIZ! Özal ve bakanları sokakta, fabrika, madende nereye giderse gitsinler, aynı protesto ile karşılaşıyorlar: AÇIZ! Dün ''açız'' diyen işçiye, ''sene hapse attırırım, siyaset yapıyorsun'' tehditleri savrulurken, bugün onbinlerce işçi yemek boykotundan, kitlesel gösterilere, servis boykotundan iş yavaşlatmalara, alkış protestosundan, siyah elbise giymeye türlü biçimlerdeki protestolarında aynı sözü tekrarlıyor.

İşçi sınıfının karşı karşıya kaldığı saldırının canlı bir örneği, asgari ücretin uğradığı Asgari ücret 1 Temmuz 1987'de brüt 74 bin 250 lira olarak belirlenmişti ve neti 40.094 liraydı. Mart 1988'de ise alım gücü olarak çoktan 30.577 liraya düşmüştü. Düşme devam ediyor. Daha somut bir ifadeyle asgari ücret dört kişilik bir işçi ailesinin zorunlu gıda ihtiyacının üçte birini dahi karşılamaya yetmiyor. Bu açlık değil de nedir?

24 Ocak Kararları'nı süngü zoruyla uygulamaya koyan 12 Eylül'le birlikte sendikaları kapatılan, örgütsüz bırakılmak istenen işçiler, bugün verdikleri ekonomik mücadelenin, demokrasinin kazanılması mücadelesiyle bağını da açık seçik görüyorlar. Bugünkü ekonomik politikanın ancak demokratik ve sendikal hakların yok edildiği koşullarda var olabildiğini vurguluyorlar.

Geçtiğimiz günlerde kimya, gıda, lastik, plastik ve çimento işkollarında ülkede bir baştan diğer başa başlayan grevler, işçi sınıfının onca baskıya rağmen karşı koymaya kararlı olduğunu bir kere daha gösteriyor.

''68'': Kuşak değil, evrensel bütünlük

''68 kuşağından'' kimi gençler, içinde ve başında oldukları o günkü gençlik hareketini anımsayıp anlattılar. Böylece bizler de ''68''-in, ne olup ne olmadığını 1988 yılında öğrenmiş olduk! Şaşırmaya, paniğe kapılmaya gerek yok. ''Yüksek ateşle yatan'' bir toplumdan kendi geçmişine sağlıklı bakmasını beklemek doğru olmazdı.

Gençlik ''68''de birlikte davranmanın ne olduğunu anladı.

Şöyle bakalım: ''68 kuşağından'' birinin o günü anlatması, onun kendi bugününü anlatması aynı şeydir. Kim **nerde duruyorsa** ordan bakmakta, öyle görmektedir. Bu bakımdan, bugün ''68'in sapması'' olan yerde duranlarla ''68'i kendi sapması olarak'' gören yerde duranlar farklı şeyler söylüyorlar. Dahası ''68'', doğruluğu kanıtlanmış bir devinimden ''sapma'' olmadığı gibi, kendinden sapılacak bir devinim de değildir. Hatta ortada burjuva ideolojisinin yakıştırması olarak bir ''68'' vardır, fakat gerçekte ''68'' diye bir olgu bulunmamaktadır. O halde ''68'' bir yanılsamamıdır?

Hayır: ''68'' bir kuşak darlığıyla değil, evrensel bir bütünlük olarak yaşanmıştır ve Türkiye'de de böyle olmuştur. Toplumların tamamı tarafından yaşanan bu kapsamlı süreci doğaldır ki gençlik de yaşamıştır. ''68'' soyutlaması ise, bu kapsamlı süreci o günün gençliğinin kendi özgün koşullarına uygun olarak yaşamasından, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 8-10 dünya ülkesinde daha bir duyarlı ve yoğun yaşamasından kaynaklanıyor.

Nedir ''68''? Vietnam'da, tarihin en haksız ya da haksızlığı en açık savaşlarından bir istila savaşı sürmektedir. Elbette bu haksız savaş, haksız olan bir dünya gerçeğinin yansımasıdır. ABD emperyalizminin bu savaşla ortaya çıkan haksız gerçeğini tartışan herkes ister istemez kendini haksız dünya gerçeğinin tartışması içinde ve **haklı** konumda bulmuş Tayland'dan Latin Amerika'ya kadar her yerde genel haksızlığa (emperyalizme) ve kendi ülkesindeki haksızlığa karşı mücadeleye katılmıştır. Türkiye'nin ''68'' gençliği de bu mücadeleyi bütün zenginliği ile yaşamıştır.

Türkiye'de ''68'' tablosu içinde özgün çizgiler de vardır. Düzenin temel varsayımlarının eleştirisi batıdaki gençlik hareketlerine göre daha yoğundur. Türkiye'de gençlik hareketi, toplumun siyasal iktidar mücadelesi veren radikal siyasi güçlerine (sınıfsal siyasi güçlere, işçi sınıfı siyasi hareketine değil) daha yakındır, hatta giderek organik bağlantılar içine girmiştir. Ulusal Kurtuluş Hareketleri'nin, ''Üçüncü Dünya'' mitosunun içinde ağırlık taşıdığı bir sol siyasi bilinç ve Marksizmin öğrenilmesine dönük çabalar Türkiye'deki gençlik hareketi içinde daha belirgin olarak gözükmüştür. Türkiye'deki gençlik hareketi, diğer ülkelerdekine göre ve sokağa çıkmak anlamında değil, toplumsal yaygınlık kazanması anlamında üniversite duvarlarını aşmıştır.

''68'' kuşağı gençliğin bu **renkli** hareketi içinde coşkunun, haklılığın, uzlaşmazlığın yeri büyüktür. ''68''in dünyasını gençlik, her yerde olduğu gibi Türkiye'de de bir ahlak ilkesi peşinde yaşamayı başarmıştır. Ama asla ''romantik'' bir devrimcilik değildir bu, bir gençlik hevesi olarak nitelendirilemez. Böyle değerlendiren gençlik önderleri basında boy gösterdiler, ama bunlar için bugün zaten her şey bitmiştir, dünyayı değiştirme düşüncesi eskimiştir. Onlara göre ''68'' hayatlarından gelip geçen bir kuyruklu yıldızdır. Halbuki onlar, geniş kapsamlı bir hareketin eteğinden tutunup bir zaman sürüklendiler, sonra da döküldüler.

''68'' hareketinin gençlik boyutunda eksik olan, bilimsel dünya görüşüydü. Bunu bile gençlik el yordamıyla bulmaya çalıştı. Nitekim daha sonraki yıllar 68 hareketinin bütün Türkiye'de olgunlaşmaya çalışması, bilimsel dünya görüşünü izlemesi ve başka biçimler altında varlığını sürdürmesidir. Türkiye'nin **88'i**, aynı zamanda Türkiye'nin ''68''idir.

Türkiye'de ''68''in ne olup - olmadığını anlamak, onun hangi toplumsal mücadelenin bir yansıması olduğunu saptamak için daha sonraki yıllara, solun yakın tarihine bakmamız, ''68''in eleştirisini ve olgunlaşmasını içeren bu sürecin politik bilincine varmamız gerekiyor. 88 gençliğinin yapması gereken, bizce budur.

Torna tezgahındaki hippokrat

"... Devlet herkesin beden ve ruh sağlığı için yaşayabilmesini sağlamakla görevlidir"
(T.C. AY. md. 49)

"... Herkes sağlıklı yaşama hakkına sahiptir."
(T.C. AY. md. 56)

"... Sağlık sadece hastalık ve sakatlığın yokluğu olmayıp bedensel, ruhsal ve sosyal tam bir iyilik durumudur."
(Dünya Sağlık Örgütü)

Yukarıda ki üç madde sosyal devletin, herkesin sağlıklı yaşama hakkını sağlamakla yükümlü olduğunu ve genel sağlık politikasına da bu perspektiften bakması gerektiğini açıklamaktadır.

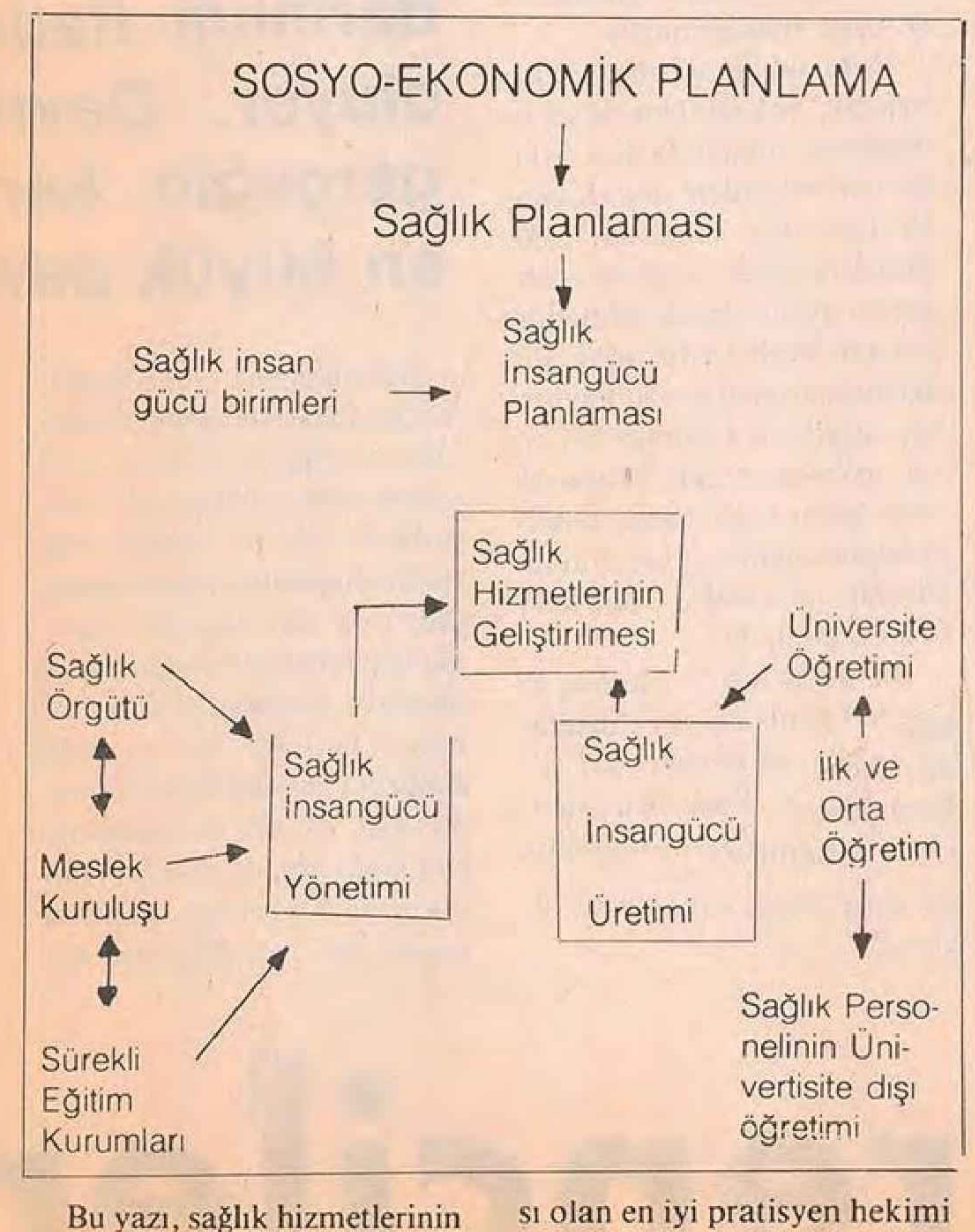
SOSYO-EKONOMİK PLANLAMA
Sağlık Planlaması
Sağlık insan gücü birimleri
Sağlık İnsangücü Planlaması
Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi
Sağlık Örgütü
Sağlık İnsangücü Yönetimi
Sağlık İnsangücü Üretimi
Üniversite Öğretimi
İlk ve Orta Öğretim
Meslek Kuruluşu
Sürekli Eğitim Kurumları
Sağlık Personelinin Üniversite dışı öğretimi

Bu yazı, sağlık hizmetlerinin tümünün eşgüdümlü çalışmasının sadece "sağlık insan gücü üretimi bölümünün" üniversite öğretimi kısmını ele almaktadır. Sağlık bilimleri eğitimi, toplum sağlığını koruyacak ve daha da önemlisi hastalıkları ortaya çıkmadan önleyecek sağlık personelinin çağın şartlarına uygun yöntemlerle yetiştirilmesini amaçlamalıdır. İdeal bir pratisyen hekim "Toplumun sağlık sorunları konusunda sağlıklı bilgisi olan, karşılaşacağı sorunları tanıma ve önlemlerini alma, bir ekip çalışmasını yönetebilme yeteneğinde olan, hastalık halinin tanı ve tedavisi için elindeki klinik ve laboratuvar araçlarını etkin bir şekilde kullanabilecek ve toplum hekimliği görüşüne sahip hekimdir." Bir Tıp Okulu'nun en önemli görevi sadece öğrencileri seçmek ve mezun etmek değil olası olan en iyi pratisyen hekimi yetiştirmek olmalıdır.

Ülkemiz sağlık eğitimine baktığımızda görülen hiç de yukarıda belirttiklerimiz gibi değil. Hastaneler, yoğun hasta talebi karşısında en basit hastalıkların bile başvuru yeri haline gelmiş, diğer yandan yüksek öğrenci kontenjanları, niteliksiz dershaneler, yetersiz öğretim görevlileri, çağın gerisinde ki eğitim yöntemleri günümüz sağlık eğitiminin durumunu belirleyen etmenler olmuştur. Yetiştirilmeye çalışılan hekim tipini, aşağıda birkaç sorusunu aldığımız Çapa Tıp Fakültesinde yapılmış ankette belirgin olarak görmekteyiz:

■ **Lise öğreniminizi en uzun nerede gördünüz?**

1- İstanbul, Ankara, İzmir
2- Diğer il merkezleri
3- İlçe, bucak
4- Yurtdışında

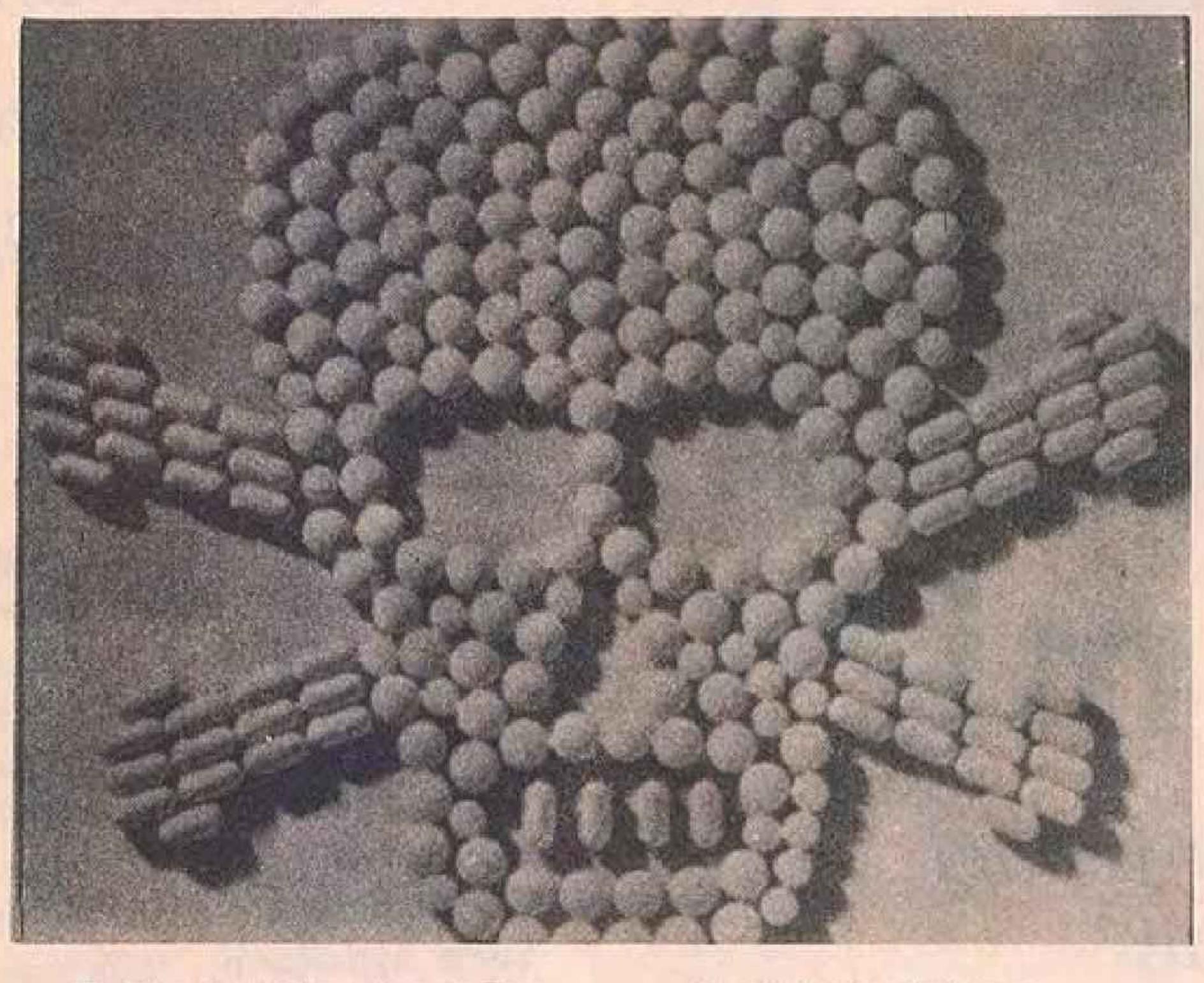

■ **Dış koşullardan bağımsız olarak isteğinize bağlı seçme ve okuma olanağınız olsaydı ne tür bir fakülte seçerdiniz?**

1- Yine Tıp Fakültesini
2- Teknik Bilimler
3- Sosyal Bilimler
4- Güzel Sanatlar
5- Edebiyat - Felsefe
6- Okumazdım
7- Diğer, açıklayınız....

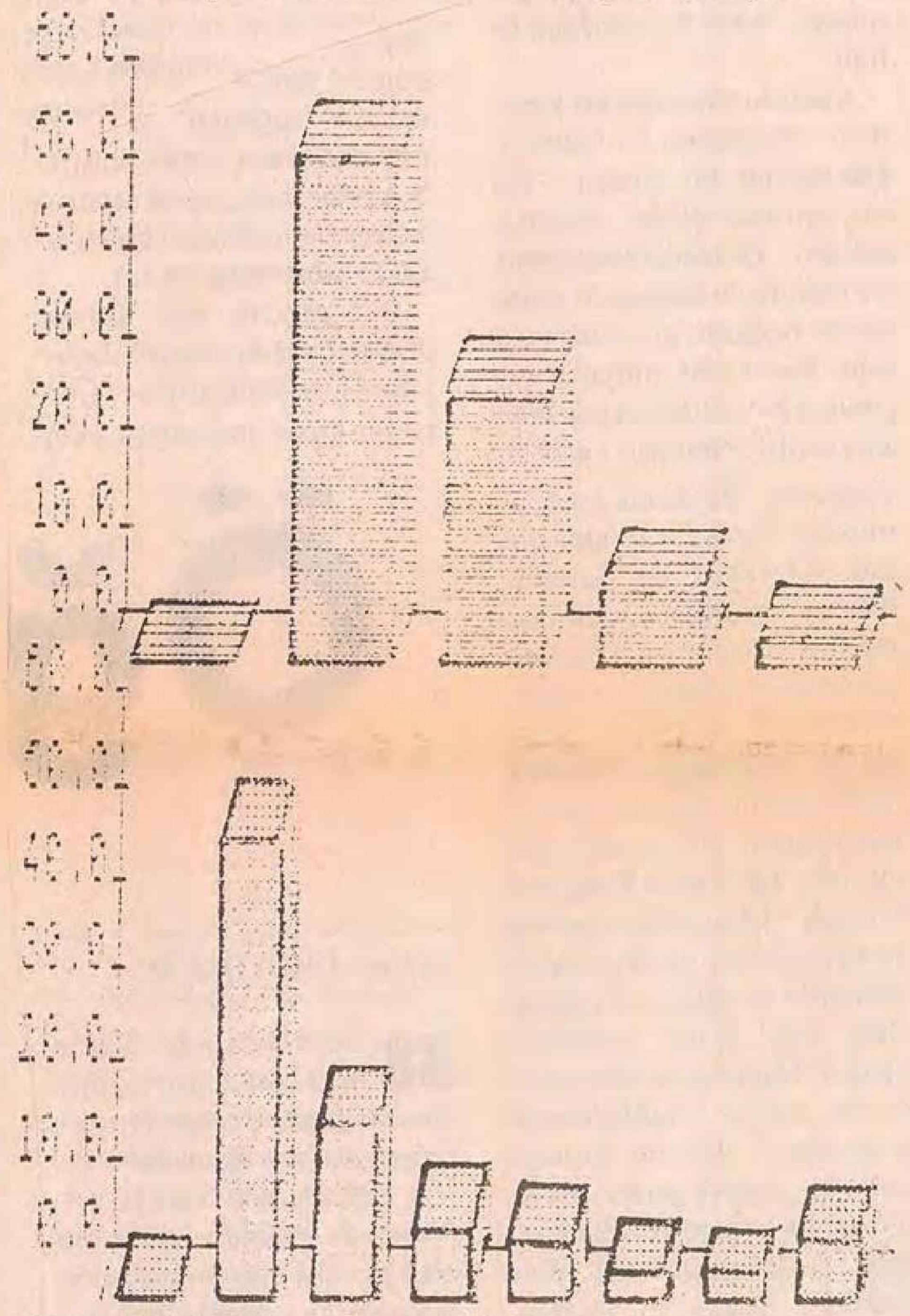

Sağlık politikasının sonucu: Bir doktora 1391 hasta, hastaya aspirin.

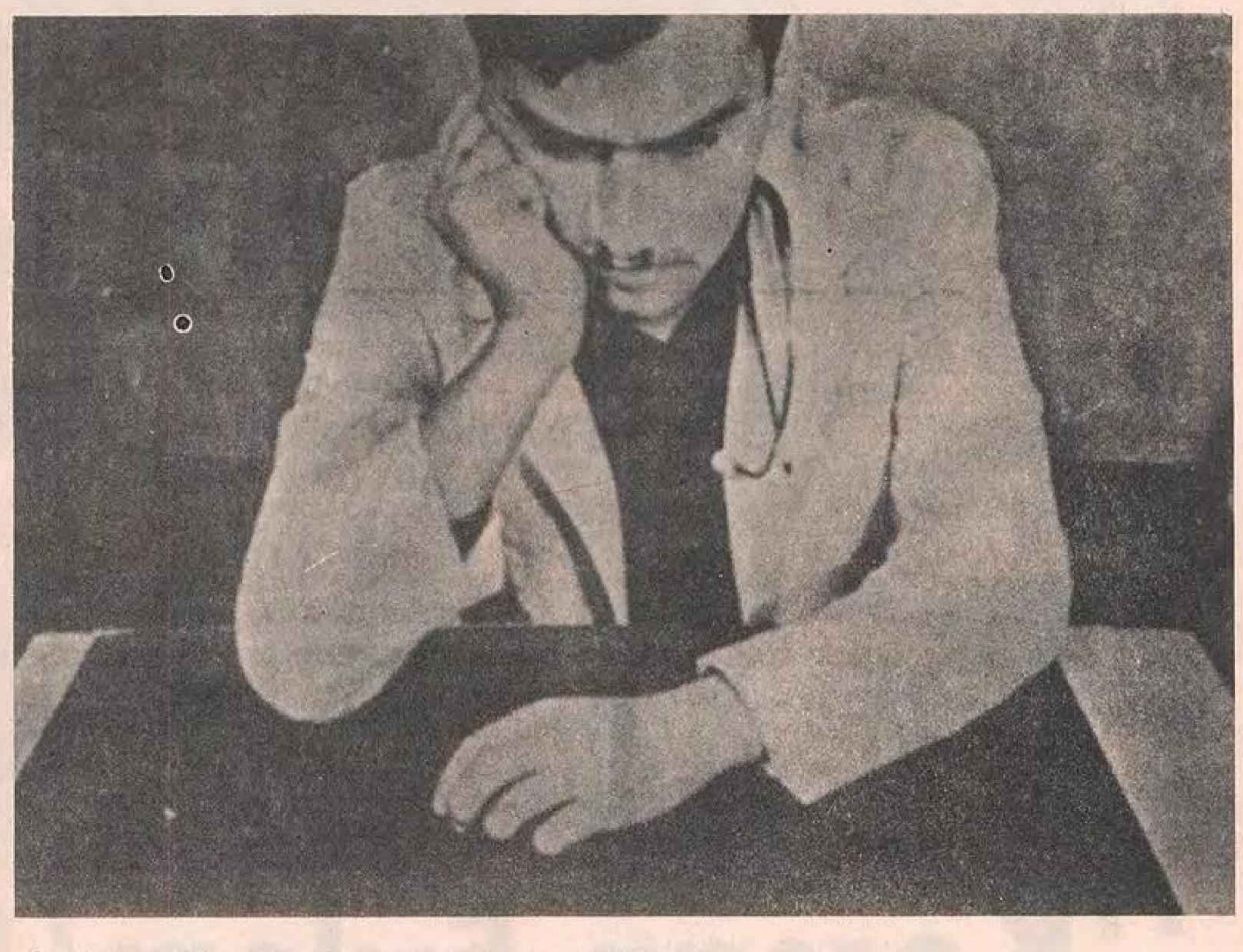

Günümüz doktor adaylarından tipik bir görünüm.

■ **Bir sağlık ocağı hekimi olarak sorumluluk, görev ve yetkilerinizi tam olarak biliyor ve kendinizi bu göreve hazır hissediyor musunuz?**

1- Evet
2- Hayır

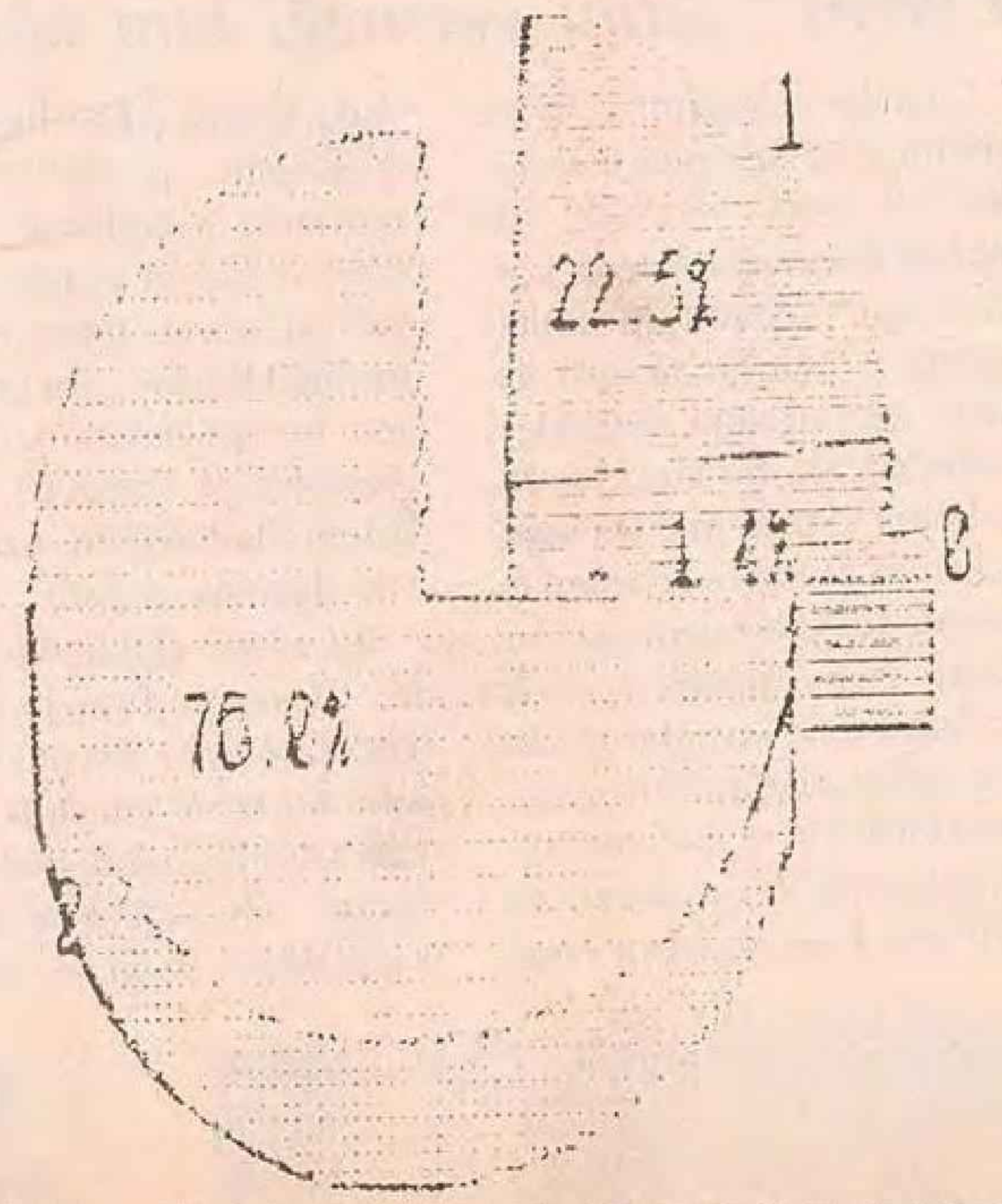

İşte böylece, bir hekim 6 sane sonunda hasta ile bütün olarak hiç karlaşılaşmadan (hastayı bir dalağa indirgemek ya da patolojik bir kalp sesine indirgemek) mezun olmaktadır. Toplum hekimliğinden uzak eğitim anlayışı onu, karşılaştığı hastalıklarda ülkemizin koşullarını dikkate almayan, komplike sendromlarla uğraştıran bir hale getirmektedir. Yürürlüğe giren sağlık yasası da anket sonuçlarında da somutlanan hekim tipinin perçinlenmesini sağlamaktadır. Bu sağlık yasasıyla Türkiye'de belkide ilk kez sağ liberal bir siyasal iktidar sağlık alanında kendi ekonomik anlayışına uygun bir politikayı hayata geçiriyor.

Belirlenen kriterler doğrultusunda ekonomik seleksiyona uğrayarak üniversite kapısına gelen öğrenciler, aynı tornadan geçiriliyor. Bu çeşit torna tezgahlarından Türkiye'de 28 tane var. Makine olağanca hızla çalışıyor, torna tezgahlarının ayrı ayrı bantları var. Bantlar görünmez bir süratle öğrencileri taşıyor ve makine 8 yıldır ayarlanmış haliyle, tek tip insanlar üretmeye devam ediyor. Sağlık hizmetleri de bu durumdan kendi payına düşeni verildiğince alıyor. Ve sistem, kendisini idame ettirecek emeğin, biyolojik-ruhsal sağlığını sağlayacak unsurların (sağlık hizmetleri) dahi eğitimini hiçe sayıyor. Kendi "hastalığına" ise yurtdışında çözüm arıyor. Hippokrat ise torna tezgahında yatıyor.

TIP FAKÜLTELERİNDE YILLARA GÖRE DAĞILIM

	1963-64	1974-75	1978-79	1983-84	1985-86
Fakülte Sayısı	4	16	21	21	21
Yeni Kayıt	1.133	1.134	2.462	5.367	5.403
Öğrenci Sayısı	5.189	10.578	14.058	24.285	27.294
Mezun Sayısı	426	1.149	1.474	2.165	2.084

Turgut ÇATAR
(İ.Ü.Diş Hekimliği Fakültesi 2.Sınıf)

Fakülteye girerken insanlara yardımcı olabileceğimi düşünüyordum. Lisedekinden daha serbest, demokratik bir ortam bekliyordum. Ama, herşeyin daha önceden kontrol altına alındığını, öğrencinin iradesine birşey bırakılmadığını gördüm.

Mesleğimle geleceğe güvenle bakmak isterdim. Verilen eğitimin niteliği ise bunu hiç mi hiç karşılamıyor. Mezun olduktan sonra bir muayene açmak şu anda 11 milyon. Ben mezun olunca kimbilir ne kadar olur. Vizelerin ard arda geldiği, yaptığı dişten iyi not alabilmek için malzemelerin çalındığı, hastaların puan makinesi olarak görüldüğü ve sosyal-kültürel faaliyetlerin bulunmadığı bir ortamda okuyorum. Mezun olup da hiç diş çekmeyen arkadaşlarım var.

İnsan hayatının sağlığının koruyuculuğunda önemli bir yere sahip olduğuna inandığım Diş Hekimliği eğitimine ve genelde sağlık bilimleri eğitimine reva görülen bu anlayışın Türkiye'nin bütün üniversitelerine de yansıdığını görüyorum. Bir bilim adamının en önemli niteliği araştırma yapmasıdır. Buna dahi tahammül edilemeyen bir ortamdan diş hekimi, doktor, eczacı, hemşire çıkması beklenemez ve zaten beklenmiyor da.

A.Aziz NAKÇI
(Cerrahpaşa Tıp Fakültesi 2.sınıf)

■ **Fakülteye girdiğinizde nasıl bir ortam bekliyordunuz?**

■ Kendi isteğimle girdiğim tıp fakültesinde modern anlamda bir hekim olmak için gerekli bilgilerin verildiği, insan ilişkilerinin daha samimi olduğu, insanların toplum sorunlarına duyarlı olarak yetiştiği bir yer olarak düşünüyordum.

■ **Fakültenizdeki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz?**

■ Çok yetersiz olduğunu düşünüyorum. Çok yetersiz demek bile az geliyor bana çünkü, insan hayatıyla bu kadar yakından ilgili tıp eğitiminin bu şekilde verilmesini anlayamıyorum.

Bu eğitim sisteminde verilen bilgiler hocanın ve kitabın dışına çıkmıyor. Bir bilim adamının en önemli özelliği araştırma yapması olduğu halde öğrencilere bu imkan verilmiyor. Bütün bilgilerimiz vizelerde ezberlediklerimizden ibaret. Ayrıca öğrenciler bu kadar yoğun bir ders çalışma ortamında birbirleriyle sıcak ilişkiler kuramıyorlar. Daha doğrusu öğrencilerin ders dışında ortak olarak ilgilenebilecekleri birşeyler veya buna fırsat bulamıyorlar. Kafalarımız kitapların içine gömülmüş durumda. İlerde bana hasta olarak gelecek insanlara birşeyler verebileceğime inanmıyorum.

■ **Mevcut sağlık politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

■ **Türkiye'de**ki sağlık hizmetlerinin yetersizliğini, eleman ve tesis yetersizliğine bağlamıyorum. Asıl sorun bakış açısındadır. Önemli olan sağlık hizmetlerinin geniş halk kitlelerine götürülmesinin esas alınmasıdır. Bütün yatırımlar halkın ihtiyacına göre ayarlanmalıdır. Ve sonuç olarak sağlık hizmetlerinin ücretsiz olması gerektiğini düşünüyorum.

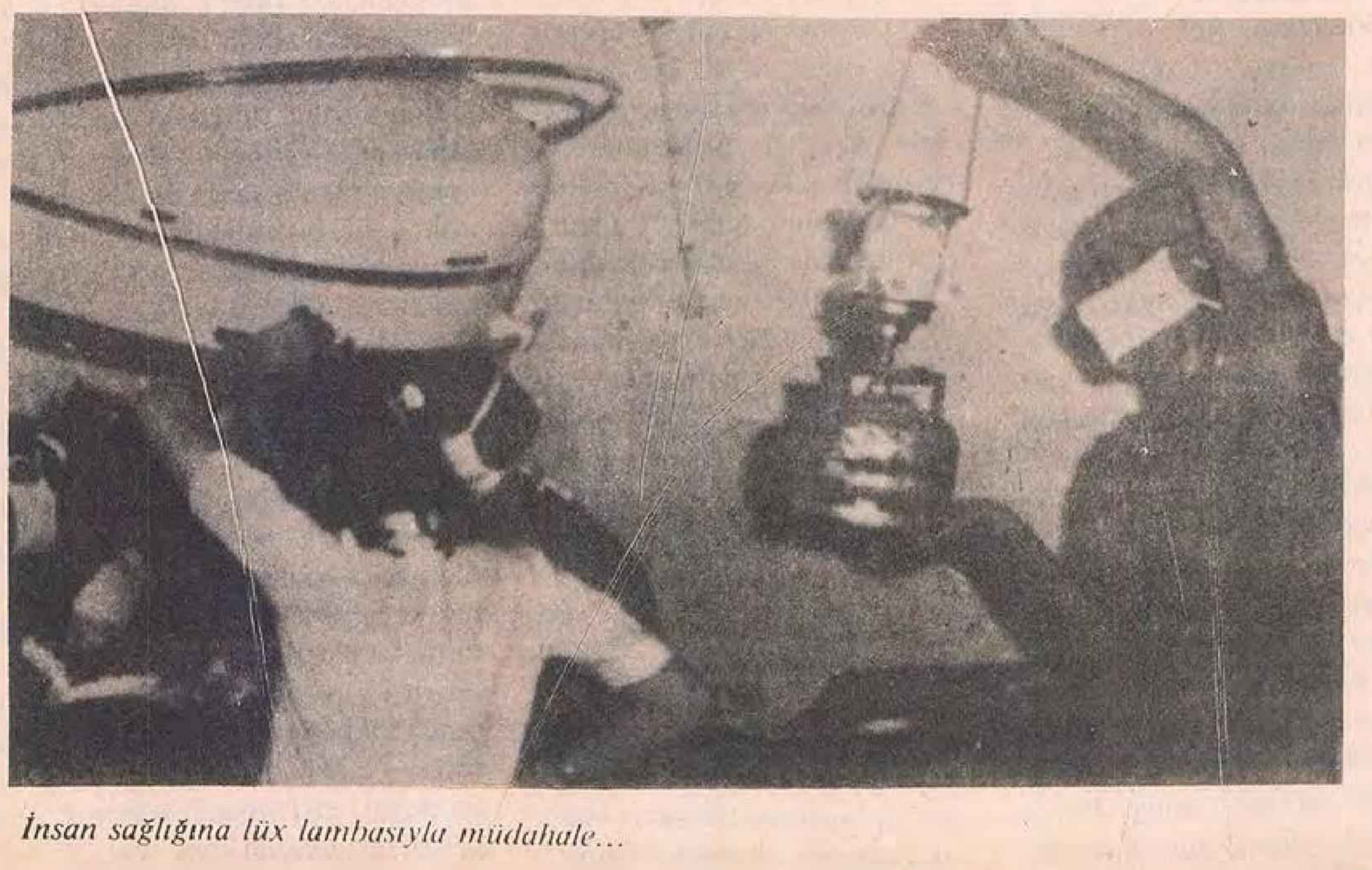

İnsan sağlığına lüx lambasıyla müdahale...

Her 3 doktordan 2'si reçete yazmaktan çekiniyor.

"Ağabey, bu mektubu Doğu'da bir kasabadan yazıyorum. Ocak hekimiyim orada.

Kışın yollar kapanıyor. Hizmeti sürdürmeye çalışıyorum... Bazen üç ay, bazen dört ay gazete bile gelmiyor ağabey. Radyoda Arap istasyonları gürül gürül, Ankara yok ağabey. İstanbul yok. Bir cızırtı, bir homurtu... Bir ses var ağabey Arap spikerlerinde, berrak mı berrak... Net mi net.. Yemen ellerinden sesleri bize ulaşır Ankara'dan ulaşmaz...

Demem o ki ağabey, yokluk da olsa, zor da olsa bu insanlar bana muhtaç. Giderim ağabey, gideceğiz ağabey. Ölsem de gideceğim.

Demem o ki, ağabey. "Mevzuat" filan pekbilmiyor. Bilirsin okulda "Mevzuat loji" yok. Bir yıllık memurum ağabey. Bazen jip devrilecek gibi oluyor, kayacak gibi oluyor... Bir uçurumlar, bir uçurumlar.

Tabii ki, gideceğim ağabey... Demem o ki, hani senbilirsin, ölür kalırsam.. Bir yıllık evliyim. Karım ev hanımı. Topaç gibi bir oğlum var ellerinden öper. Devlet onlara maaş bağlar mı? Hemen çıkartırlar mı lojmandan... Hani yollar kapalıyken ağabey...

Üç kuruş, beş kuruş, bir şeyler verirlermi çocuklarıma.. Ne kadar verilir?

Mektuba pul koydum ağabey...

Seni birisi söyledi. 'O araştırır'' dedi. Ellerinden öperim."

15-3-87 Hürriyet Doktor Çağatay Güler'in "Asacaksın bu doktorları" adlı kitabından örnek bir mektup.

''Korsan Eylem''mi?

... Özgürlük, barış ve demokrasiden yana insanların yaptığı eyleme ''Korsan Eylem'' adını vermeği kim akıl etmiş?

Orhan Atalay

Çoğumuz duymuşuz ya da okumuşuzdur. Örneğin televizyonda, ''korsan eylem''yapan bilmem kaç kişi yakalandı.'' Ya da ''Falanca tarihte falan yerde korsan eylem yapmak nedeni ile şu kadar kişi mahkemeye çıkarıldılar'' gibi haber, ya da yazıları... Nedir korsan eylem? Bu deyim yerinde midir? İzinsiz yapılan bir gösteriyi 'böyle adlandırmak ne derecede doğrudur?' Bu sorulara yanıt vermeye geçmeden önce ''Korsan eylem'' deyince hemen aklıma geliveren sahneyi sizlere aktarmak istiyorum. Hepimizin bildiği gibi ''Korsan'' denizlerde haydutluk yapanlara verilen addır. Daha çok ıssız adalarda üslenirler ve denizlerde önlerine çıkan yolcu ve ticaret gemilerini talan ederler.. Korsan eylem de bence bu korsanların yaptığı eylem olabilir. Örneğin korsan mitingi düşünelim. Şimdi sahne gözünüzün önüne geliyor mu? Korsanların reisi yüksekçe bir yerde, tek gözü bantlı, bir kolu kancalı... Bir ayağı ise yine bilmem hangi talanda kesildiği için tahtadan, takma... Çevresinde ise onu dinleyenler yine aynı birbirine benzeyen kişiler. Tek gözü bantlı, bir kolu çengelli ve bir ayakları takma... Ve ellerinde bir kara bayrak, üstünde bir kuru kafa ve de çapraz bir çift kemik...

Tanrı aşkına, asrımızın en talancı en korsan en kanunsuz sınıfı burjuvazi ve onun bunca kanunsuz eylemi ortada dururken işçi ve emekçiden yana özgürlük barış ve demokrasiden yana insanların yaptığı eyleme ''korsan eylem'' adını vermeyi kim akıl etmiş?

Kafayı yemiş, zulam patladı; bu deyimler olsa olsa Barbut Süleyman'ın ya da Kasımpaşa'lı Çamur Şevket'in ağzı olabilir...

Ve burjuvazinin hempalarının ve bu düzeni bi hakkın savunanların bir korsan eylem sözünü çeşitli gösteriler için kullanmak ne kadar da işine geliyor..!

Şunu kabul ederiz: Her mesleğin, toplumsal bir geçerliliği olan her grup her eğilimin bir özel dili, bir jargonu vardır. Örneğin Proletarya, Revizyonizm, Oportünizm vb. gibi sözcükleri kullanmak solculara özgüdür ve yerli yerinde kullanıldılar mıydı da amaca hizmet ederler... ***Lakin bu*** **böyledir diye -çok özür dileriz ama- Kasımpaşalı Çamur Şevket'in ağzından konuşmak solcuyum, sosyalistim diyene yakışır mı?**

Çok ileri gittiğimizi, ilzam ettiğimizi söyleyenler olabilir. Ama el insaf. Özellikle son yıllarda bu alanda sadece 'korsan eylem' sözünü mü kullanıyoruz.. ''Gırgır dergisi üslubu'' gibi sıradan sözcüklerle konuşmak bir çizgi bir tavır halini almadı mı? Bu alanda hemen aklımıza gelenleri isterseniz şöyle bir sayıp geçiverelim.. Polis işkencesi ya da zor hapishane koşulları nedeni ile akli dengesini yitirmiş arkadaşlarımıza ''kafayı yemiş'' diyenler bizim aramızda değil mi? Polis sorgusu esnasında bazı önemli sır olabilecek örgütsel olguların deşifre olmasını ''zulam patladı'' diye açıklayanlar bizim aramızda hiç mi yok? Hele bir de aynı sıkıyönetim savcısının ağzı ile ''suç ortağım bana dedi ki, ben suç ortağıma dedim ki'' diyenleri hiç mi görmedik?.. Kafayı yemiş, zulam patladı, bu deyimler olsa olsa Barbut Süleyman'ın ya da Kasımpaşalı Çamur Şevket'in ağzı olabilir.. Kimse kusura bakmasın ama kafayı yemiş demek küfredilecek ve savaşılacak burjuvazi dururken burjuvazinin sebep olduğu olay ortada iken, insanla alay etmek, onu küçültmektir... Normal tıp dilinde bile ''deli'' denilmez.. Akıl hastası denir. Bu doğrudur da.. ''Zulam patladı.'' ondan da beter... ''suç ortağı'' ise kendisini ve yaptığı eylemi açıkça suç kabul etmektir ki, burjuvazi de zaten bunu istemiyor mu? Devrimcilere, solculara, sosyalistlere ''suçlular'' demek ve böyle bir yafta ile onları ve eylemlerini anıp toplum gözünde karalamak, küçük düşürmek, tecrit etmek istemiyor mu? Biz mi suçluyuz, burjuvazi mı?

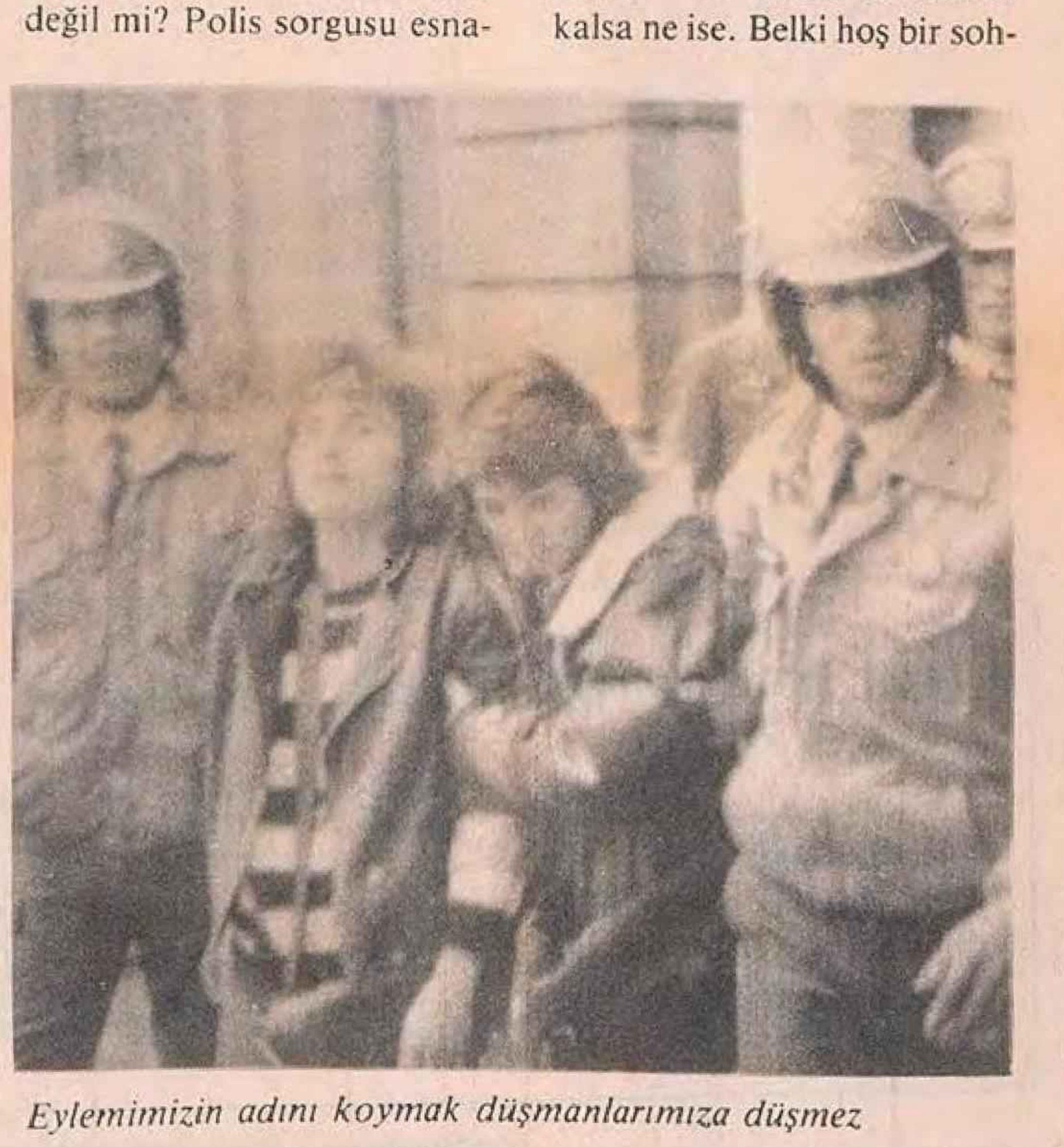

Eylemimizin adını koymak düşmanlarımıza düşmez

Bu sıradan üslup, bu lumpen proleter ağzı bize nereden musallat oldu? Bunun esaslı bir şekilde ele alınıp sosyolojik, psikolojik nedenleri ile sergilenmesi incelenmesi gerekir. Bu konu ise bu yazının boyutlarını aşar.. Lakin kısaca değinecek olursak, son otuz yılda ortaya çıkan hızlı kapitalistleşme ile birlikte hızla kentlerde yoğunlaşan yarı işsizler ve işsizler ordusu bu olayın toplumsal tabanını oluşturmaktadırlar.. Bu genel geçer bir açıklamadır kuşkusuz. Ama bir de solcuları, sosyalistleri ilgilendiren özel yanı var. İşin siyasi yanı..

Bu siyasi eğilim kısaca şu idi. ''Lumpen Proleterya arasında müthiş devrimciler çıkar. Onların arasında çalışmak, oradan adam devşirmek lazım.'' Bu sadece laf olarak kalsa ne ise. Belki hoş bir sohbet konusu olurdu. Ama öyle olmadı. Hayat içinde uygulandı da.. Bunu az yaşamadık. Bu tür insanlara ve bunların neden oldukları olaylara az tanık olmadık. Halbuki bu konuda bir tek Lenin'e bakmak yeter de artardı bile. Ama nedense hiç kimse bu zahmete katlanmadı. Lenin ''Rusya'da kapitalizmin gelişmesi'' adlı kitabında Rusya'da lumpen proletaryayı polis ile birlikte sayıyor ve arasında kaydediyordu. Hatta sayılarını dahi veriyordu... Bu konuda daha geniş bilgi edinmek isteyenler. Lenin'in ''Marksizm ve Gerilla Savaşı'' adı ile Türkçede 12 Eylül öncesinde yayınlanan kitabına lütfen bir göz atsınlar.

Sözü daha fazla uzatmayalım. Yeniden ''korsan eylem'' deyimine bağlayalım. İşçi sınıfının bilimi hiç bir mücadele biçimini peşinen reddetmez ve peşinen kabul etmez. Parlamenter olan ve olmayan, barışçıl olan ve olmayan, yasal olan ve olmayan mücadele biçimlerinin tümünü somut şartların somut tahliline göre uygular. Mücadelenin öz ve biçimlerini somut şartların somut tahlilinden çıkartır... Şu ya da bu mücadele biçimini reddetmediği gibi mutlaklaştırmaz da.. Kaldı ki işçi sınıfının bilimi bu kadarla da yetinmez.. Dünün değil bu günün somut bir çözümlenmesini yapar ona göre hangi tür eylem biçiminin uygun düşeceğini kararlaştırır ve uygular. Bu alanda olayları görmek istediği gibi değil olduğu gibi ele alır. Yani somut şartların tahliline iyimser ya da kötümser yaklaşmaz. ''Eşyayı adı ile çağırmasını'' sever işçi sınıfının bilimi.

Kaldı ki bununla da yetinmez. ''Sosyalizm bir bilimdir, Devrimcilik bir sanattır'' der işçi sınıfının önder ve öğretmenleri.. Devrimci sosyalistlik ise bilimin ve sanatın diyalektik bir bileşimi, bir manzumesidir. Bunu sınıf mücadelesine yaratıcı bir şekilde uyarlayabilen partiler, önderler, kadrolar kazanırlar. Bu daima böyle olmuştur. Tarihin sayfaları bunun örnekleri ile doludur. Çünkü mücadele, içinde yaşadığımız dönem ve koşullara göre çeşitli biçimler alabilir. Mutlak bir mücadele biçimi yoktur ve olmamıştır. Mutlaklaştırılmış bir örgüt biçimi olmadığı gibi.. Bir de işçi sınıfının yüce öğretmeni Engels bu konuda ''Mücadeleyi onların seçtiği alanda, onların seçtiği silahlarla ve onların seçtiği tarihte değil bizim seçtiğimiz alanda, bizim seçtiğimiz tarihte ve bizim silahlarımızla yapacağız'' diyerek konuya daha bir açıklık getirir. Evet, mücadele dönem ve koşullara göre çeşitli biçimler alır. Hele direniş... Zaten ''bu ölümlü, bu yaşanası'' dünyada yaşamak bile bir direniş değil midir? Direniş çeşitli biçimler almaz mı? Örneğin direniş, 12 Eylülcüler yine TRT'de başımızı ağrıtır ve illallah dedirtirken televizyonu kapatıvermektir. Bazen bir açlık grevidir. Bazen elde silah siperde ölmek.. Bazen teslim olmamak. Bazen Filistin'de olduğu gibi taşla sapanla karşı koymak tanklara ... Öyle değil mi? 12 Eylül'den sonra direnişin binbir çeşidini bizler birlikte yaşamadık mı?

... bırakın korsan eylem 12 Eylül korsanlarına kalsın.

O zaman bir eylem türünde ısrar etmek niye? Biz dönem ve koşullara göre yeni yeni eylem biçimleri bulmaktan ve uygulamaktan aciz miyiz? Hele bir de adını dahi ''korsan'' burjuvaziye sevdirecek ve bize karşı silah olarak kullandıracak kadar çaresiz miyiz? Asla. Böyle bir şeyi reddederiz. O halde bırakın korsan eylem, 12 Eylül korsanlarına kalsın.. Kendi yasalarına dahi uymamayı, ilerici barutunu yitirdiği 1789 Fransız Büyük İhtilalinden beri gelenek haline getiren burjuvaziye karşı bizzat devrimci yasallığın, devrimci haklılığın somut ifadeleri olan yasa dışı gösterinin de, mitingin de, eylemin de adını koymak düşmanlarımıza düşmez. O kadar.

... içimizden gelen, kendi ken
Evet, daha n

SOKAĞA

Bize sokaktan uzak durun diyenler, orada ne a
biz arkadaşlarımızı orada kaybettik, sevgilimiz
üstümüze. Güneşi kaybettiğimiz yerde aramam

Mehdi Baran

Henüz tam böyle değil ama böyle oluşuyor. Toplumun ''sağduyusu'' adına konuştuğu besbelli bir ses, ''sabırlı olun, sokağa dökülmeyin, onların oyunlarına gelmeyin'' diyor. Sosyal demokratların ve bir kısım aydınların, ''hükümet halkı isyana teşvik ediyor'' biçiminde seslendirdikleri bu ''sağduyu'' akla uygun olanı gerçek ve gerçeği akla uygun buluyor.

Halbuki durum bu değil; dejenerasyon ve depolitizasyon bir yana, süregelen korku ortamı ''sağduyu'' sahiplerinin **endişesini** yersiz kılıyor! Sokaklar ıssız, sokak sessiz ve sadece bu nedenden ötürü sokakta **provokasyon** var.

Biz gençlik söz konusu olunca ''sağduyunun'' duyarlılığı biraz daha artıyor. Çünkü biz güzel ütopyalara sahip insanlarız, yanlış yapmaktan korkmayız ve özgürlüğümüzü yaşamanın bize özgü biçimleri vardır, böyle yaşarız. **Genel** olana **aykırı** düşen, işte bu, bize özgü renklerimizdir.

Evet, saklamıyoruz, sokağı özledik. Sokağı demokrasi ve özgürlük, ondan da ileri, bunlar için mücadele olarak algılıyoruz. Bize sokaktan uzak durun diyenler, orda ne aradığımızı kesin olarak bilmedikleri için böyle söylüyorlar. Biz arkadaşlarımızı orada kaybettik, sevgilimiz kolumuzdan orda sökülüp alındı. Karanlık orda bastırdı üstümüze. Güneşi kaybettiğimiz yerde aramamızdan daha doğal, daha haklı ne olabilir ki?...

Bir de şu var: ''Madem ki kaybettiğimiz her şey sokaktadır, daha ne duruyoruz?...'' Bu daha çok, **içimizden** gelen, kendi kendimize sorduğumuz bir soru. Evet, daha ne duruyoruz?...

Özgürlüğü zap
boyutları arta
derinliği ifade
oluyor. Devri
gerçeğin ken
en büyük devr

Sorunumuz da budur. Ütopyalarımızın gerçekleşmesi için duyduğumuz coşku ve heyecan bize kolayca yön verebilir de, bin bir ilmikle bağlı bulunduğumuz **hayatın gerçeğine** yön verebilir mi? Gerçeğin deviniminden bağımsız olmaması gereken hayallerimiz her defasında bizi gerçeğin analizine sevketmiyorsa, burada eksik bir şey var demektir. Ola ki gerçekten hareket etmiyoruz ya da gerçeği tanıyamıyoruz. Biz gençler, nice kar-

---

Öğrenciler
müc

Akın ÇELİKER

88 Türkiye'sinde bütün mali zorluklara rağmen düzenli gazete okuyan biriysek hemen her gün öğrencilerin eylem haberleriyle karşılaşırız. Bazen de eylemin içinde yer alan bir kişi olarak gazetelere heyecan ve merakla bakarız. Öğrenciler ya yemek boykotu, ya açlık grevi ya da bir gösteri ile isteklerini duyurmaya çalışıyorlardır. Tabi bu eylemlere sempati ile bakmayan güçler de vardır. Polis tarafından yerde sürüklenen öğrenci resimleri gazetelerde sık sık boy gösterir. YÖK başkanının, milli eğitim bakanının, başbakan ve cumhurbaşkanının öğrencilerle ilgili malum demeçleri öğrencilerin işinin ne kadar zor olduğunu hatırlatır.

Peki; yüzlerce, binlerce öğrenci korkmadan ve yılmadan, bıkmadan ve usanmadan hemen her gün niçin eylem yapıyor? Derslerden, sınavlardan ve okulların cansıkıcı havasından kurtulmak için mi? Boş vakitlerini diskolarda geçiren öğrenciler gibi bir çeşit eğlenmek için mi? Tabii ki bunların hiç biri değil. Polis tarafından tekme tokat yerlerde sürüklenmenin, birinci şubeye götürülüp işkence görmenin, disiplin cezası almanın ya da okuldan atılmanın, bu düpedüz insanlık ve öğrenci düşmanı uygulamaların eğlence ve kendini tatminle bir ilgisi olmasa gerek.

Her hareket gibi öğrenci hareketi de kişilerin ve tek tek grupların iradesinden bağımsız toplumsal bir harekettir. Öğrenci olmaktan kaynaklanan ve asgarisinden azamisine mutlaka karşılanması gereken ihtiyaçları vardır. Doğal öğrenci hakları vardır. 12 Eylül rejimi ve YÖK sistemi işte bu en doğal, en masum öğrenci haklarını tanımadığı sürece öğrenci eylemleri azalmak bir yana derinlemesine ve genişlemesine yayılarak sürecektir. Sürecektir çünkü rejim ve mevcut eğitim sistemi tabiatı gereği öğrenci haklarının gaspı üzerine kurulmuştur.

''Hak verilmez alınır'', ''Ağlamayan bebeğe süt verilmez'' gibi sözler ihtiyaçların karşılanmasında nasıl bir yol izleneceğinin derin halk bilgeliğini anlatır. Üstelik bugün hak arayan sadece öğrenciler değil, işçiler, öğretmenler, köylüler de yoğun bir hak arama savaşının içindeler.

En alt düzeyde bir hak arama savaşı da olsa bu bir savaştır. Ve her savaşın tarafları ve kuralları vardır. Toplum biliminde buna sınıf savaşı ya da sınıf mücadelesi denilmektedir.

''Her savaş kendi özünde yenilgi ihtimalini soyut olarak taşır ve bu ihtimali **azaltmanın** biricik yolu, örgütlü biçimde mücadeleye hazırlanmaktır.''

Konumuz özelinde savaşan taraflardan biri öğrencilerdir, öğrenci kitlesidir. Türkiye öğrenci hareketinin son bir yılını bu ölçüye vurduğumuzda hiç de iç açıcı olmayan bir tablo ile karşılaşıyoruz. Kayıplar kazanımlardan daha çok! Bir örnekle durumumuzun ciddiyetini anlatmak istiyorum. 87 yılı Nisan eylemlerinin ana hedefi ''Yeni Dernekler Tasarısına Hayır'' şeklinde belirlenmiş ve iktidarın birim öğrenci derneklerini tasfiyeye yönelik girişimi başarıyla püskürtülmüştü. 88 yılı Nisan eylemlerinin ana hedefi ''Öğrenci Dernekleri Kapatılamaz'' şeklinde belirlenmiştir. Yani her iki eylemin de karakteristik özelliği birim derneklerinin

Örgütlü güç yenilmez

Açık seçik merkezi bir program,, g
örgütlenme ve ülke çapında etkili,
İşte öğrenci hareketini başarıya gö

dimize sorduğumuz bir soru.
e duruyoruz?...

ÖKÜLELİM

radığımızı kesin olarak bilmedikleri için böyle söylüyorlar;
kolumuzdan orada sökülüp alındı, karanlık orada bastırdı
zdan daha doğal, daha haklı ne olabilir ki?...

od etmek; işte bu,
n, sosyal bir
eden kavram
n dediğimiz şey
disidir ve gerçek
imcidir.

maşık bilimsel ilişkilerin bilgisini yüklenmeyi başarıyoruz da, deneysel olarak gözümüze ve tenimize batan sosyal gerçeği göremeyecek kadar aptal mıyız?

Özgürlüğü kazanmak;.. bu tek yanlı bir ifadedir. Birey, karar vermiş olmakla, kendi özgürlüğünü sınırlayan her şeyi kırıp atabilir. Yani **birey, özgür olmakla kendini her daim özgür kılabilir.** İnsanlığın tarihsel serüveni bu tür bir iradi hikaye ise, gerçekten de bu tarihi "öncü bilincin" yarattığını kabul etmemiz, "Hegel'den öteye bilgi yok" dememiz gerekirdi.

Özgürlüğü zapdetmek; işte bu, boyutları artan, sosyal bir derinliği ifade eden kavram oluyor. Gerçeğin devinimi ancak böyle kavranıp, böyle ifade edilirse ütopyalarımız bir anlam kazanabilirler. **Devrim** dediğimiz **şey** gerçeğin kendisidir ve **gerçek en büyük devrimcidir.** Kendi gerçeğimizi genel gerçeğin ayrılmaz bir parçası olarak kavramadıkça, gerçeğe ilişkin hiçbir şeyi kavrayamamış durumdayız.

Kendi gerçeğimiz bugün nedir? Toplum gerçeğinin bir parçası olarak hazırlanmaktır. Gençliği, belli ortak hedefler için mobilize edecek maddi ve moral koşulları yaratmak, bunun araç ve yöntemleri üzerinde uyuşmaktır. Depolitizasyonun etkilerini gençliğin üzerinden söküp atmak, korkuyu, ilgisizliği, kararsızlığı yenmek, belki en zor, ama ilk ve kaçınılmaz olan görevdir. Toplumun gerçeği başka türlü olsaydı, bütün bunlar bizim yakıştırmamız, subjektif yanılgımız sayılabilirdi. İşçiler, diğer emekçi toplum katmanları, demokrasi güçleri dediğimiz bütün güçler bugün **biriktiriyorlar;** hem öyle biriktiriyorlar ki, Şevket Yılmaz bile bu birikimi görüyor, gerçek sınıf dostlarını "geleceğiniz iyi olmayabilir" diye uyarıyor. Gençlik, bu sürecin gerisinde kalmayacak kadar **biriktirmeyi** ihmal etmemelidir.

Elbette bu söylediklerimiz "iddiası büyük olanlar", toplumun iddiasını güdenler içindir; kendi özgün, saf ve küçük iddiaları olanları, kendi gerçeğini aşamayanları bağlamaz.

Yanlış yapmadan elbette olmaz. Gene yanlışlarımızla birlikte çıkıp geliyoruz, ama bu kez daha az yanlışla.

---

ve örgütlü
adele

üven veren merkezi bir
merkezi ve kitlesel eylemler...
türecek üç temel görev.

korunup savunulmasında somutlanmıştır. Elde edilen örgütlenme hakkı bir daha gaspedilemeyecek boyutta geliştirilip, kökleştirilememiştir. Bu öğrenci hareketindeki tıkanmanın eyleme ilişkin kahredici belirtileridir. Sadece saldırılar karşısında anlık biraraya gelen öğrenciler tam da **kendiliğindenci bir tepkiselliğin** ötesine geçememişler demektir. Büyük sözler ve keskin lafazanlıklar, mevzi eylem ve birlikler şu iki ayrı gerçeği gizlememelidir:

-Karşı taraf sanılanın çok üstünde bir güce sahiptir. Ve bu güçle hem savaş alanını hem de savaşın gündemini halâ belirlemektedir. Karşı tarafın saldırı insiyatifi ve kuşatması, safların çoğaltılamamasının en büyük nedeni olmaya devam ediyor.

-Son saldırılar daha önce de ısrarla belirttiğimiz gibi öğrenci hareketindeki kilit sorunun merkezi otorite ve merkezi önderlik boşluğunun giderilmesi olduğunu bir kez daha gösteriyor.

Açık seçik merkezi bir program, güven veren merkezi bir örgütlenme ve ülke çapında etkili merkezi ve kitlesel eylemler... İşte öğrenci hareketini başarıya götürecek üç temel görev.

Çeşitli nedenlerle gerçekleşemeyen bu görevlerin önünü açacak, bizi temel hedeflerimize **yakınlaştıracak yollar** henüz tükenmemiştir. Öğrenci haklarını korumak ve savunmakta kararlı olanların **sürekli eylem birliği,** hem öğrenci hareketinin içinde bulunduğu zaafları azaltacak, hem de saldırıları püskürtmekteki ortak becerisini ortaya koymuş olacaktır.

Buraya kadar yazıyı dikkatli okuyan bir öğrenci lideri haklı olarak eylem birliğinde, hareket birliğinde hem fikir olmanın yetmediğini dile getirecektir. Çünkü iş somuta geldiğinde eyleme ilişkin yaklaşım, eyleme ilişkin tavırlar akıl almaz farklılıklar gösterebilmektedir. Salt bu nedenle çok gerekli bir eylem yapılmamakta ya da yapılsa da zaafları nedeniyle amacına ulaşamamaktadır. Bunun üstesinden gelmek mümkün değil midir? Cevabımız hem evet hem de hayır olacaktır. Evet mümkündür, her toplumsal kesim gibi öğrencilerinde yapılarına uygun (Boykot - Forum gibi) evrensel eylem biçimleri vardır, ayrıca her eylemde aranan - öğrenci veya işçi farketmez- temel özellikler vardır. Bunlar çok uzun süren mücadeleler sonucunda tartışılmaz kesinliğe ulaşmış özelliklerdir, geleneksel ölçülerdir. Hayır mümkün değildir, çünkü öğrenciler yapısal olarak (sınıfsal ve siyasi anlamda) bölünmüşlerdir. Bu doğal farklılaşma eyleme ve sosyal pratiğe ilişkin olarak da yansır.

Öğrenci olmaktan kaynaklanan nesnel ihtiyaçlar ve nesnel yarar eyleme ilişkin farklılıkları gidermede belirleyici rol oynar. Nesnel ve öznel ihtiyaçların çakışma noktasında somut eylem -ya da eylem birliği- ortaya çıkar. Bunun bir kişi ya da binlerce kişi tarafından ifade edilmesi eylem yoluyla hak alma fikrinin sahiplenilmesiyle orantılıdır.

Herhangi bir eylemin kotarılmasında tartışma konusu olabilecek noktalar vardır. Bunların ciddiyetle ele alınması her eylemin başarı ön şartıdır. Bu ölçülerin vazgeçilmez birer değer olarak kavranıp benimsenmesi eylemlere ilişkin kendiliğindenci ve başına buyruk tavrın giderilmesine hizmet edecektir.

"Yasa-dışılık" ve "Yasallık"

Cafer Güneş

Toplumsal olarak kabul gören, benimsenen bir olgu, yasalarca men edilebilir. Bu onun meşruiyetini ve haklılığını ortadan kaldırmaz.

İngiltere'de, 1824'te, yasalar işçi sendikalarının örgütlenmesine izin verdiği tarihteki ilk **yasal** sendikalar da kurulmuş oluyordu. Ancak, aradan bir yıl geçtikten sonra, 1825'de sendikaların ne menem şey olduğunu anlayan burjuvazi, taa 1848'lere kadar sendikal örgütlenmeyi yasaklayacak, ama bu, iki tarih arasındaki yüzlerce grevin sendika hakkından yoksun olarak gerçekleştirilmesine engel olamayacaktı.

"Yasa dışı grev"lerin yargılanması sırasında, 1824'teki güçlü sendikal çıkışın grev hakkının yasalarca tanınmış olmasından değil, 1816'dan beri örgütlü bulunan Pamuk Eğiricileri Sendikası'nın varlığından kaynaklandığı ortaya çıktı. Yani, yasalar sendika kurma hakkını tanımadan önce de işçilerin sendikası vardı.

***

Toplumsal olarak kabul gören, benimsenen bir olgu, yasalarca men edilebilir. Bu onun **meşruiyetini** ve **haklılığını** ortadan kaldıramaz. "Olgu"ya meşruiyetini veren toplumsal oluşum, ilgili yasal düzenlemeden daha "ikna" edici olduğu gibi, geniş bir toplumsal temele dayanmakla da daha "haklıdır". İşte bu somut verili durum "yasak"ı temenni niteliğindeki bir idari tasarrufa dönüştürebilir. Yakın ve güncel bir örnek olarak 1 Mayıs'ı verebilirim. İşçi sınıfının 100 küsur yıl önce, 8 saatlik işgünü isteminin kanla bastırılmak istenmesinden bu yana -bir kaç istisna hariç- kapitalist ülkelerin tümünde 1 Mayıs işçilerce "birlik - mücadele ve dayanışma günü", "emeğin bayramı" olarak **yasal** biçimde kutlanıyor. Ülkemizde de, 1975'den 12 Eylül 1980'e kadar yasal olanaklarla, salon toplantıları ve mitingler biçiminde kutlanıyordu. 12 Eylül 1980'le işbaşına gelen yönetim, yasaklarının içine 1 Mayıs'ı da kattı. Ama o tarihten bugüne -artık değişik biçimlerde de olsa- kimse 1 Mayıs'ı kutlamaktan vazgeçmedi. Tıpkı, sosyalist partilerin, hatta bazı burjuva partilerinin "kapattım" demekle kapanmadıkları gibi...

***

Demokratik hak ve özgürlüklerin, sendikal hakların, örgütlenme hakkının, 8 saatlik işgününün, hiç ama hiçbirinin kendiliğinden verilmediğini bilmek, bugün "eksiltilenler"-in de nasıl elde edileceğinin ifadesi oluyor. Çünkü, tarih boyunca emekçi sınıflar, kendilerine dayatılanı mutlak ve değişmez olarak algılayıp, karşı çıkışlarını "mevzuat"ın onayı ile sınırlasalar, herhalde hala 16-18 saat çalışıyor olurlardı.

Şimdi... Glasgow'lu pamuk işçileri yasal olmadığını bildikleri halde grev yaptıkları için kendilerini hiç suçlu hissetmişler midir, bilmiyorum ama, ben; onların da, işgal kuvvetlerinin sokağa çıkma yasağına (ve bilimum yasaklarına) karşı koyan Filistin'li kardeşlerimin de, 1 Mayıs'ı her hal ve koşulda kutlayanların da, partilerini "kapattırmayanlar"ın da, YÖK ve antidemokratik uygulamalara karşı yemek boykotları, yürüyüşler yapan arkadaşlarımın da suçlu olmadıklarını biliyorum.

Çünkü onlar haklılar...

Öğrenciler ne diyorlar?

İTÜ (İşletme Böl.) Sema Şahin

Eylemler genelde yapılan baskıya karşı, çalınan hakları elde etmek için yapılır. Bu yüzden gereklidir ve öğrencinin hakkıdır. Ama eylem organizasyonunun, eylem kararı alınmadan önce, sağlam olması gereklidir. Yoksa çok kısıtlı bir kitle içinde kalan bireysel ve katılımsız eylemler, amaca hizmet edemezler. Bu yüzden gereksiz ve anlamsızdır bana göre...

başarı
ancak örgütlü,
sistemli kitlesel
çalışmaların sonucunda
gelecektir.

İTÜ Maden Böl. Kutlay Özdemir

Öğrenci derneklerimizin Özerk-Demokratik Üniversite mücadelesindeki başarısı ancak örgütlü, sistemli, kitlesel çalışmaların sonucunda ortaya konacaktır.

Derneklerimizin karşı karşıya bulunduğu yoğun baskı, yalıtma ve kapatma tehditlerini aşmak ancak birlikte iş yapma koşullarının oluşturulması ve birleşik bir mücadele ile gerçekleştirilebilir. Bu güne değin yaşanan süreç bunu en pratik biçimde göstermiştir.

gençliğin özgürlük ve
demokrasi mücadelesi
ülke gerçeklerinden
soyutlanamaz

İ.Ü. S.B.F. Orhan Yılmazkaya

Son günlerde yaygınlaşan üniversite eylemleri, katılmayan öğrencilerin tepkisini çekmese de geniş desteği sağlamaktan uzak. Oysa demokratik öğrenci hakları için savaşım veren öğrenciler olarak bizler, eylemlerde kitleselliği sağlamak zorundayız. Öğrenci derneklerinin yasallaşmasına karşı keyfi baskılar olduğu düşünülürse, kitleselleşmeyi sağlamanın oldukça zorlaştığı anlaşılacaktır. Ancak bu durum, iktidarın halkı politikadan uzaklaştırma yönündeki sistemli çabalarının bir uzantısı olarak anlaşılmalıdır. Bu bağlamda üniversite gençliğinin özgürlük ve demokrasi mücadelesi ülke gerçeklerinden soyutlanamaz.

Bana göre üniversite gençliğinin gündemindeki birinci madde demokratik hakların elde edilmesidir. Bunu sağlamanın tek çaresi de, aynı yönde yapılacak çalışmalarda olabildiğine çok öğrencinin desteğini sağlamaktır. Desteği uzaklaştıracak tartışmalara girmek bence bu aşamada öğrenci hareketine zarar verecektir. Dediğim gibi, öncelikle sorun, üniversitelerde demokratik bir yönetimin sağlanmasıdır. Bu yolda yapılan ve yapılacak olan eylemler çok meşru bir amaca hizmet ettikleri için gereklidirler. Bizler demokratik haklarımızı almak için savaşım vermezsek, iktidarın öğrenciliğin koşullarını ağırlaştırmasına kimse engel olamaz. Ancak, olabildiğince kitleselliği sağlayarak yapmalıyız, bu mücadeleye şu aşamada zarar verecek ayrıntılar içinde boğmak, yanlış olur. Amacımız tüm öğrencilerin katılımıyla özerk, demokratik üniversitelere kavuşmaktır.

Burada
bize düşen görev
yanlışları yinelemekten
kaçınmaktır.

İ.Ü.Hukuk Fak. Hüseyin Arslan

Günümüzde giderek artan yoksullaşma, işsizlik, baskıcı uygulamalar ve gerici YÖK sistemi gençliğin bugünü dilediğince yaşamasını engelliyor. Egemen güçler tarafından özellikle 80 sonrasında politik yaşam dışında tutulmaya, insancıl değerleri ve dinamizmi köreltilmeye çalışılan gençlik, kendisine dayatılmak istenen politikaya boyun eğmiyor. Yaşanılan eylemlilik sürecinin de bir kez daha ortaya koyduğu gibi ülkenin bugününde ve yarınında söz sahibi olmak isteyen gençliğin mücadelesi toplumsal ve politik yaşamda onu daha ileri bir konuma taşıyor.

Son öğrenci eylemlerinde öne çıkan demokratik amaçlar için mücadele ile gençlik salt toplumsal dönüşümlerin üzerinde etki yaptığı bir nesne değil aynı zamanda dönüşümlerin aktif bir öznesi olduğunu da ortaya koydu. Ne var ki tüm bu olumluluğuna karşın eylemler yine de bir takım eksikliği ve öznel yanlışlığı da bağrında taşıyor. Ancak sağlıklı bir gelişmenin hiç hata yapmadan oluşması da beklenemez. Burada bize düşen görev ise yanlışları yinelemekten kaçınmak olmalıdır.

Bugün öğrenci gençliğin eylemlerinde aranması gereken temel öğe birlik ve katılım olmalıdır. En geniş yığınların çıkarına olan somut istemlerin en geniş yığınları hareketlendireceği somutundan yola çıktığımızda, eylemlerin içeriğinin toplumsal gerçekliğe denk düşen, bütünsel bir hareketi amaçlaması gerektiği sonucuna varıyoruz.

Özetle, toplumsal ilerlemenin itici güçlerinden olan gençlik, hergün bir üst düzeyde yenilenen yaşamın gerçekliğiyle örtüşen eylemleri ortaya koyabildiği sürece barış ve demokrasi mücadelesinde nice kazanımları elde etmeye bugünden adaydır.

Kapitalizmden kurtulma özlemi boşuna bir özlem değildir

Nokta muhabiri Sinan Hıncal, Çağatay Anadol ile üç saat süren bir söyleşi yaptı. Bu söyleşi Nokta dergisinin 27 Mart tarihli nüshasında ''Komünizm Öldü mü?'' başlıklı yazıda onbeş kelime olarak yeraldı. Nokta muhabiriyle zaman zaman bir tartışma biçimini alan söyleşinin GENÇLİK DÜNYASI okurları için ilgi çekici olacağını umuyoruz.

Sosyalist düzeni temsil eden ülkelerin Marx'ın öngördüğü ütopyalara varmaları imkansız gibi görünüyor. İmkansız gibi gözükmüyor, neredeyse bu tartışılmıyor bile. Bunun yerine kendilerini ne ölçüde çağdaş bir ülkeye benzetebilecekleri tartışılıyor. Perestroyka politikaları, Glasnost politikaları... vesaire. Ne kadar çağdaşlaşabilecekler, ne kadar kemikleşmiş, ilerlemeyi engelleyen mekanizmaları değiştirebilecekler, ne kadar eskinin bıraktığı izleri üstlerinden atabilecekler? Siz bu konuda ne diyorsunuz? Gerçekten Marksizm'in ütopyasının gerçekleşme imkanı yok mu?

Böyle tezleri ileri sürenlerin genellikle kapitalist dünyanın sözcüleri olduğunu, bundan etkilenen Marksist olmayan sol kesimlerin de bu görüşleri tekrarladığını biliyoruz. Durum buysa kapitalist dünya için endişe edecek hiçbir şey yok. İçlerinin çok rahat olması gerekir. Demek ki işçi sınıfının iktidarı alıp devlet olarak varlığını koyması ve zamanla da devletin ortadan kalkmasıyla sınıfsız topluma varması perspektifi yok! Böyle bir perspektif yoksa kapitalizmi uzun vadede tehdit eden bir şey yok demektir. Oysa kapitalizm kendisini uzun vadede değil, günümüzde tehdit eden bir şeyin varlığının çok farkında. O yüzden de ideolojik mücadeleyi, sosyalizmle yaptığı mücadeleyi hiçbir zaman hafife almıyor.

Sosyalizm dünyada yetmiş yıllık taze bir olaydır. Dolayısıyla toplumsal olaylara, bu kadar kısa bir süre içinden bakıp da bundaki büyük sorunlara, gelgitlere, duralamalara, hatta gerilemelere bakıp da hüküm vermek son derece yanlış bir yaklaşımdır.

Şimdi ütopya diyorsunuz. Bununla sanıyorum ki kastedilen devletin sönümlenmesi ile ilgili mesele. Bir Avrupa devrimi ve bir dünya devrimi bekliyordu Marx. Bu uzun bir zaman Rus devrimcilerinin de beklentisi olarak sürdü. Gerçekten de emperyalist zincir parçalanıp dağılsaydı dünyada iki sistemin, kapitalist sistemin ve sosyalist sistemin yanyana varlığı diye bir şey söz konusu olmayacaktı. Marx, kapitalist kampın varlığını koruyacağını ve Amerika Birleşik Devletleri gibi tarihin gördüğü en büyük güçlerden birisinin bunun başını çekeceğini hiçbir zaman öngöremezdi. Teorisini, beklentilerini buna dayanarak söyleyemezdi. Dolayısıyla Marx'taki devletin sönümlenmesi hatta paranın ortadan kalkması gibi öngörüler kapitalizmin topyekün çözüldüğü bir dünya ile ilgili öngörülerdir. Ancak yaşam böyle gelişmedi ve eşitsiz gelişme yasası hükmünü icra etti. Emperyalist zincir tamamen dağılmak yerine bir baklasını atarak; Çarlık Rusyası baklasını atarak varlığını sürdürdü. Dolayısıyla hiç öngörülmemiş bir şey oldu, tek ülkede sosyalizm doğdu. Dünya realitesine tek ülkede sosyalizm olgusu girer girmez ve bundan sonra 1940'larla bu bir dünya sosyalist sistemi haline gelir gelmez, Marx'ın öngördüğünden değişik bir dünyada yaşamaya başladık. Kapitalizm ve sosyalizm yanyana varlar. Böyle bir dünyada eğer kapitalist ülkelerle sosyalist ülkeler arasında alışveriş olacaksa, bunlar arasında değer transferleri olacaksa, sosyalist ülkelerde paranın ortadan kalkması ve Marx'ın öngördüğü ''emek bonoları''nın paranın yerini alması düşünülemez. ''Böyle yapılması lazım, böyle yapılmazsa Marksizm olmaz'' diyenler Marksist değildir. Çünkü bu Marksizmi kara kaplı bir kitap gibi, bir dogma gibi ele almaktan başka hiçbir şey değildir. Sonuç olarak Marx'a ütopya konusunda yapılan bu atıflar dünyada emekçilerin, işçilerin kapitalizmden kurtulma özlemlerinin boşuna bir özlem olduğu doğrultusunda bir ideolojik saldırıdır.

Boşuna bir özlem demeyelim, sadece bir özlem olduğunu düşünelim. Gerçekten siz bu gün inançla ve bunu sonuna kadar savunarak, geleceği belirleyecek olanın işçi sınıfı olduğunu söyleyebilecek misiniz? Mesela Polonya işçi sınıfı, en azından Polonya işçi sınıfı böyle düşünmüyor.

Dünya kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemini yaşıyor. Bu dönem sandığımızdan da daha uzun sürecek olan çok karmaşık bir dönemdir. Niye karmaşıktır? En başta devrim Almanya'dan bekleniyordu. Marx zamanında. Bu, kapitalizmin en gelişmiş olduğu ülkede devrim olması demekti. Fakat geri ülkeye kaydı dünya devrimci sürecinin merkezi ve Çarlık Rusyası'nda oldu. Bu, batısında çok gelişmiş üretici güçler, doğusunda Asya steplerinde, Sibirya taygalarında ise neredeyse komünal toplum düzeninde yaşayan klanların bulunduğu, feodalitenin var olduğu bir ülkeydi. Sözgelimi, sosyalizmin görevi olarak öngörülmemiştir elektrifikasyon diye bir şey. Keza sağlık hizmetleri veya eğitim hizmetleri, sosyalizme bu kadar büyük yüklerin kalacağı önceden varsayılmış değildir. Ama yaşam böyle olmadı. Gelişmiş ülkeden değil, nisbeten geri ülkeden geçiş oldu. Ondan sonra da geri ülkelerden geçiş olarak devam ediyor. Dolayısıyla bu büyük sorunları olan, idealist mantıkla tereyağından kıl çeker gibi hallolabilecek bir mesele değil. Dünya bu geçiş sürecinin sancılarını yaşıyor. Sosyalizm dünyada yetmiş yıllık taze bir olaydır. Bir insan ömrüdür sosyalizmin ömrü henüz. Dolayısıyla toplumsal olaylara, bu kadar kısa bir süre içinden, bir insan ömrü kesitinden bakıp da bundaki büyük sorunlara, bundaki gelgitlere, duralamalara, hatta gerilemelere bakıp da hüküm vermek son derece yanlış bir yaklaşımdır.

Bunları kabul ediyorum. Benim özellikle üstünde durmak istediğim nokta bugünkü haliyle ve bugüne kadar geldiği ideolojisiyle bu devinimi sürdürebilecek gücü göstermiyor sosyalizm. Dolayısıyla da kendi ütopyasını yaratacak gücü de göstermiyor sosyalist ülkeler. Bu ülkelerin geleceği yönelik perspektifleri olmadığı söyleniyor ve geleceğe yönelik bir ütopyayı, karmaşık bir yapıyı kurabilecek halde de olmadığı söyleniyor. Buna ne dersiniz?

Sosyalizm gelişkinlik düzeyi bakımından çok geri üretici güçleri devraldı ve 70 yılda büyük bir sıçrama yarattı. Geriden başladığı için henüz kapitalist dünyanın bazı ülkelerinin ortalama yaşam seviyesine, fert başına ulusal gelir bakımından bu ülkelerle aynı düzeye gelmemiş olduğunu biliyoruz. İkincisi silahlanmayla sosyalizmin üretici güçlerinin gelişmesinin engellenmesi doğrultusunda emperyalist ülkelerin büyük gayretleri var. Üçüncüsü sosyalizm bencil değil. Sosyalizmde ulusal bencillik yok.

Sosyalist ülkeler ulusal kurtuluş savaşlarıyla yakından ilgilidirler, ulusal bağımsızlığını yeni kazanmış halkların emperyalist boyunduruğa tekrar düşmelerini engelleyecek şekilde ekonomilerini güçlendirmeleriyle yakından ilgilidirler. Ve sosyalist ülkeler kapitalizmi yeni yenmiş, işçi sınıfı iktidarını yeni kurmuş ülkelerin gelişmesiyle yakından ilgilidirler. Şimdi nedir bilmiyorum ama Sovyetler Birliği'nin Küba'ya her gün 1 milyon dolarlık bir yardım yaptığını herkes biliyor. Eğer Sovyetler Birliğinin ulusal bencilliği olsaydı, ''Ben Sovyet halkının refahından başka hiçbir şey düşünmem, dünyada insanların sömürüden ve emperyalizmden kurtulmaları beni ilgilendirmez'' diye baksaydı, bugün ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki refah farkı çok daha başka türlü olurdu. Ama sosyalizm bir kalkınma ideolojisi, bir refah ideolojisi değildir. Sosyalizm önce sömürüyü, sonra sınıf egemenliğinin son biçimini kaldırmanın, insanın ayağındaki tüm kösteklerin atılmasının ideolojisidir. Sosyalizmin sırtında bütün dünyanın yükü var. Bu yükü taşıdıkları için de taşımak zorunda oldukları için de süreç karmaşıktır, gel-gitlidir. Ama yükselen bir süreçtir.

Sosyalizm bir kalkınma ideolojisi, bir refah ideolojisi değildir. Sosyalizm önce sömürüyü, sonra sınıf egemenliğinin son biçimini kaldırmanın, insanın ayağındaki tüm kösteklerin atılmasının ideolojisidir.

Gelir dağılımının bozulması demek, iddia edildiği gibi orta tabakaların büyümesi değil, orta tabakaların küçülmesi demektir. Orta tabakaların küçük bir bölümü yukarıya kayarken, büyük bir bölümü aşağıya doğru kayıyor.

Demin Sovyetler Birliği'nin çok büyük zorluklarla çok büyük işlerin üstesinden geldiğini söylediniz. Ben bu zorluklar üzerinde durmak istiyorum. Mesela bu zorlukların başında Kulak'ların tasfiyesi var. Bunlar çok kana maloldu. Meselâ bakıyorum bunlar her yerde tekrarlanmak zorunda olmuyor.

Bunların olması mı gerekirdi? İlla bir toplumsal dönüşüm için bunların olması mı gerekirdi?

''İlk''in zorluğuyla cevap veriyorum buna. Yoksa 'şu ülkenin insanları kan dökmeyi daha fazla seviyorlar' diye izah edecek değiliz olanları. ''Birinci''nin zorluğu, ve daha sonra İkinci, Üçüncü'nün aslında birincinin dökmüş olduğu terler sayesinde, kazanmış olduğu deneyler sayesinde...

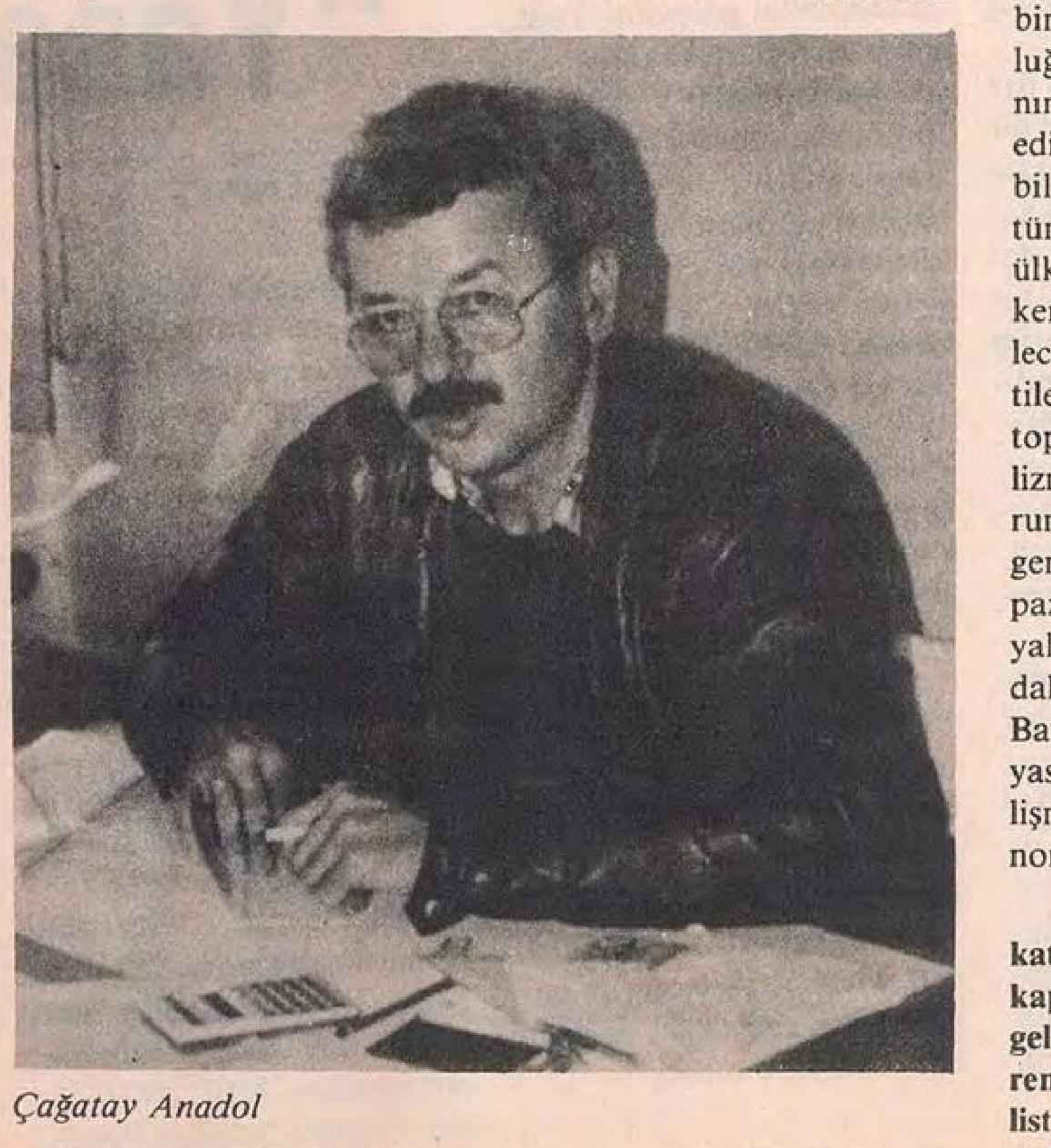

Çağatay Anadol

Şimdi, tarımda kollektivizasyon, planlama teknikleri gibi bir sosyalist uygulama ve bir deney var. Kitaplar var, yetişmiş bilim adamları var. Daha sonra sosyalizme geçen bir ülke hem bu deney birikiminden hem de sosyalizme geçmiş olan ülkelerin yardımlarından istifade etmektedir. Dolayısıyla daha sonraki geçiş sorunları Sovyetler Birliğinde sosyalizme geçişin sorunları kadar ağır olmamıştır, günden güne bu daha da hafifleyecektir. Çünkü dünyada sosyalizmin topyekün yeni zenginlikleri, yeni deneyleri ortaya çıkmaktadır.

Japonya sofistike bir kapitalist uygulamayla mutlaka daha az kan dökerek büyük bir güç seviyesine erişti.

Pardon, burada hemen araya giriyorum. Amaç büyük güç seviyesine erişme değil. Amaç sömürüyü ortadan kaldırmak. Bunu unuttuk mu? O zaman hiç beni ilgilendirmiyor. Madem Japonya dediniz devam edeyim. İşçilerin patronu bir ''baba'' gibi görmeleri ve her sabah fabrikada o meşhur nazik Japon selamlarıyla patronu selamlayarak çok düşük ücretlerle çalışmaları sayesinde, büyük bir sömürü sayesinde...

Sosyalizmde işçiler yaratılan değerin tamamını alabiliyor mu?

Haa bakın gözüm, bakın gözüm. Bir toplumda yaratılan değer o toplumun tüm fertlerine bedava eğitim olarak, bedava sağlık olarak ve ayda 4 ruble kiralı konut olarak dönüyorsa o zaman toplum kendisi için çalışıyor demektir, bir patronlar sınıfı için değil.

Sosyalizm, değil bir açık toplum yaratmak, son derece bağnaz, fertlerine kadar kapalı bir toplum yarattı. Buna ne diyorsunuz?

Kapitalist toplumda genel olarak demokrasi, fikir özgürlüğü dendiği zaman bundan kaç kişinin istifade ettiğini hesaba katmamak gibi bir alışkanlık vardır. Sovyet halklarının dünyanın en kültürlü halklarını oluşturduğunu kapitalistler de kabul ediyor. Okuma-yazma sorunu olmadığı gibi, Üniversite eğitimi görmüş insan sayısı bakımından, okuma alışkanlıkları bakımından, dergi, kitap, kişi başına kitap forması filan bakımından dünyanın en kültürlü halkları bunlar. Dolayısıyla Sovyetler Birliği'ndeki tartışma ve katılım, kapitalist ülkelerden herhangi birisindekinden çok daha büyük boyutlarda. Mesela diyelim ki Amerika'da, Amerikan yurttaşlarının diyelim % 10'u toplumsal sorunları tartışabilecek verilerle, olanaklarla donatılmıştır, ama % 90'ı bu olanaktan yoksundur. Sovyetler Birliği'nde ise halkın % 100'ü bu verilerle donatılmış vaziyettedir. Dolayısıyla kapitalizmdeki tartışma ile sosyalizmdeki tartışma meselesinde kitlelere bu imkanı açma bakımından sosyalizmin büyük kazanımı vardır.

Her sınıf iktidarı kendi egemenliğini korur elbette. Bunu yaptı diye belki kapitalistler suçluyabilir. Sovyetler Birliği'ni, ama kapitalizme yandaş olmayanlar suçlayamaz.

Ama denilebilir ki sosyalizmde kapitalizmi yenme ve kendi ülkesinde sömürüyü ortadan kaldırma süreci içersinde proletarya diktatörlüğü bir dönem oldukça katı bir şekilde işlemiştir. Bu katı işleyiş bazı kötü kullanımlara da yol açmıştır. Ve bu sırada fikir özgürlüğü önemli ölçüde zarar görmüştür. Ancak sosyalizm işçi sınıfı iktidarını garanti altına aldıktan - ben Nazizm yenildikten sonra böyle olduğunu düşünüyorum - sonra elbette proleterya diktatörlüğünün eski devlet etme tarzının bir anda silinip atılması beklenemezdi. Çünkü birincisi bu bir kadro meselesiydi, bir alışkanlık meselesiydi, böyle bir şeyi çok doğal görme meselesiydi. Ama gördüğümüz süreç eski yönetme stilinden yeni bir stile doğru yönelme şeklindedir. Nedir bunun temeli? Proleteryanın iktidarının geri dönülmez olduğuna güven. Her sınıf iktidarı kendi egemenliğini korur elbette. Bunu yaptı diye belki kapitalistler suçlayabilir Sovyetler Birliği'ni, ama kapitalizme yandaş olmayanlar suçlayamaz. İşçi sınıfı kendi iktidarını, tehlike altında görmediği müddetçe demokratik hak ve özgürlükler daha genişler. Sovyetler Birliğinde olan süreç budur. Gelecekte, çok uzak olmayan bir erimde Sovyetler Birliği'nde bugün olandan çok daha fazla özgürlüklerin bulunduğuna tanıklık edeceğiz.

Gerçekten söyleyebilir misiniz; geleceği belirleyecek işçi sınıfıdır, işçi sınıfı partilerinde bunlar örgütlenecektir? Ben gülüyorum çünkü bunlar bana gerçekten, kusura bakmayın, biraz gülünç geldiği için. Parti devrimin önderliğini yapacaktır vs. Avrupa için bunlar söylenebilir mi?

Avrupa'nın sosyalist ve kapitalist olarak ikiye bölünmesi, bu bölünmenin Avrupalı üzerinde yaratmış olduğu politik etkiler; Batı Avrupa'nın bir emperyalist ülkeler topluluğu oluşu dolayısıyla dünyanın birçok yerinden transfer edilen zenginliklerin etkileri; bilimsel teknolojik devrim tüm bu etkenler söz konusu ülkelerin işçi sınıfı partilerinin kendi iradeleriyle değiştirebilecekleri olgular değil. Bu partiler, bir bakıma dünyadaki topyekün sosyalizm - kapitalizm rekabetine en bağımlı durumdaki ülkelerin partileri. Ve gerçekten de emperyalizmin pazarları daralmadan, ve sosyalizm bir batı Avrupalı'ya daha iyi bir yaşam sunmadan Batı Avrupa'nın işçi sınıfı siyasi hareketlerinde büyük gelişmelerin beklenmemesi çok normal.

O zaman siz artık şuna katılıyorsunuz: İşçi sınıfı artık kapitalist ülkelerde iktidara gelebilecek politikaları geliştiremez. Ama diyelim ki sosyalist ülkelerin kendini düzeltmesi halinde...

Bu dediğiniz şunu dışlıyor. Sürecin belirleyici olan öğesinin dünyada kapitalizm - sosyalizm mücadelesi olduğunu ben söylüyorum. Fakat bunun belirleyici olması demek, bu ülkelerde işçi sınıfı partilerine hiçbir iş düşmediği, bunların yapacak hiç bir şeyi olmadığı, anlamına gelmiyor. Bu ülkelerin sorunları var. Diyelim ki ''iş yerlerinde demokrasi'', iş saatlerinin kısaltılması, tekelciliğe karşı mücadele, vb. Bu sorunlara karşı kendi ülkelerinin halkını ve işçi sınıfını harekete geçirmek, sorunların üretim araçlarının özel mülkiyetinden kaynaklandığını belirtmek ve sosyalizmi hedef göstermek gibi yükümlülükleri var. Onlar bunu yaparken bir yandan da kendilerinin belirleyemeyeceği faktörlerin olgunlaşması durumunda kendilerini iktidara aday olarak geliştirme perspektifini ellerinde tutacaklardır. Tabii bunda bazı yanılgılar olabilir. Belli aranışlar içindeler. Avrupa'da sınıf mücadelesinin belli bir kilitlenmişliği var. Sosyal demokrasi olgusunun, II. Enternasyonal döneminden kalma büyük etkileri var. İşçi aristokrasisinin büyük etkisi var.

Kapitalizm ve sosyalizm yanyana varlar. Böyle bir dünyada eğer kapitalist ülkelerle sosyalist ülkeler arasında alışveriş olacaksa, bunlar arasında değer transferleri olacaksa, sosyalist ülkelerde paranın ortadan kalkması ve Marks'ın öngördüğü Emek Bonolarının paranın yerini alması düşünelemez.

O zaman Türkiye'deki duruma gelelim. Benim Türkiye'deki tespitim şudur: Köyden kente büyük bir göç oluyor. Kente gelen köylü kitleler proleterleşiyor, lumpen proleterleşiyor ve büyümeci politikalara bu proleterleşen katmanlarda pratik anlamda bir işçi sınıfı bilinci oluşmasını engelliyor. Yani ne oluyor, kapitalist ekonomi büyüyerek onları bir tür orta sınıf haline getiriyor. Gültepe'de bugün ben işçi sınıfının oturduğunu zannetmiyorum. Bir tür orta sınıf, bir az gelişmiş ülke orta sınıfı olduğunu düşünüyorum. Bunlar ANAP'a oy veriyor. Yani işçi sınıfı için Türkiye'de de bir perspektif göremiyorum.

İdeoloji başka bir şey, işçi sınıfının orta sınıf olması başka bir şey. İşçi sınıfının kendisi için sınıf olması, doğduğunda elinde olan bir şey değil. Bunu zamanla, mücadeleyle elde ediyor. Dolayısıyla işçi sınıfı çeşitli gerici formüllerin peşinden gidebilir. Onların peşinden gidiyor olması onun orta sınıf olduğunun bir kanıtı değildir, siyasal geriliğinin bir kanıtıdır.

Çetin Altan, tüm rafine adam iddialarına rağmen tam bir kahve sohbetçisi. İşçi sınıfı kasap oluyorsa bu memlekette üretimi kim yapıyor? Çetin Altan'ın dediği gibi robotlar mı yapıyor?

Kusura bakmayın, Çetin Altan mesela diyor ki ''Yok yahu, saçmalamayın'' diyor, ''Bu adamlar kasap oluyorlar, manav oluyorlar, bakkal oluyorlar ve bu tür politikalardan çok memnun oluyorlar'' diyor.'' Kapitalizm büyüdüğü sürece ''diyor'' bu adamlara her zaman...

Çetin Altan, tüm rafine adam iddialarına rağmen tam bir kahve sohbetçisi. İşçi sınıfı kasap oluyorsa bu memlekette üretimi kim yapıyor? Çetin Altan'ın dediği gibi robotlar mı yapıyor? Türkiye orta gelişkinlikteki bir kapitalist ülke. Sanayi üretiminin, hizmet sektörü ile birlikte ulusal gelirin yarısından çoğunu üretir hale gelmesi daha çok yeni.

Sosyalizmin sırtında bütün dünyanın yükü var. Bu yükü taşıdıkları için de, taşımak zorunda oldukları için de süreç karmaşıktır, gel-git'lidir. Ama yükselen bir süreçtir.

Türkiye'nin işçi sınıfı tarihsel olarak oldukça deneysiz. Kapitalizmin geç gelişiminin sonuçları işçi sınıfını da etkiliyor.Mesela babası işçi olan kaç işçi var Türkiye'de? Bunun oldukça az olduğunu tahmin ediyorum. Köyle bağıntısı tamamen kopmuş kaç işçi var Türkiye'de? Bunların da sayısının az olduğunu tahmin ediyorum. Fakat 15-16 Haziran'ı yapanlar da işte yine bunlar. Türkiye hem emperyalistlerin, hem de Türkiye'nin kapitalistlerinin sömürdüğü bir ülke. Türkiye'nin ulusal gelirinin bir bölümü zaten emperyalizme gidiyor. Geriye kalan küçülmüş pasta içeride bölüşülüyor. Ve Türkiye'de gelir dağılımı sürekli olarak bozuluyor. Bir ülkede gelir dağılımının sürekli olarak bozulması demek, yoksullarla zenginlerin arasındaki uçurumun büyümesi demektir. Yine gelir dağılımının bozulması demek, iddia edildiği gibi orta tabakaların büyümesi değil, orta tabakaların küçülmesi demektir. Orta tabakaların küçük bir bölümü yukarıya kayarken, büyük bir bölümü aşağıya doğru kayıyor. Süreç

Devamı Sayfa 14'de

16. İstanbul Festivali'ne doğru...

Miles Davis, Keith Jarrett, Paco de Lucia, Al Di Meola ve Joan Beaz gibi dünya çapındaki isimler büyüleyici müzikleriyle İstanbul'a konuk gelecek.

Necati Yıldırım

Bu yıl yapılacak olan 16. İstanbul Festivali, en geniş anlamıyla tüm jazz ve folk severler için bir şenlik niteliği taşıyor. Festival broşürünün jazz / folk bölümünü açtığımızda rastlanan Miles Davis, Keith Jarrett, Paco De Lucia, Al Di Meola gibi dünya çapındaki isimler neden şenlik dediğimizin açıklamasını oluşturuyor. Evet bu 4 büyük isim önümüzdeki günlerde büyüleyici müzikleriyle İstanbul'a konuk gelecek.

Al Di Meola 1954'de New Jersey'de doğdu. 8 yaşında gitar çalmaya başladı. İlk akademik eğitimini ise "Berklee" müzik okulunda aldı. Henüz 19 yaşındayken Chick Corea, Stanley Clark ve Lenny White ile birlikte çıkardığı "Return To Forever", "Where have I known you before", "No Mystrey" ve "Romantic Warrior" gibi her biri olay yaratan albümler çıkarttı. Topluluk dağıldıktan sonraki ilk solo çalışması olan "Midnight Sun" satış rekorları kırdı. (1976). Al Di Meola, eleştirmenler tarafından bir hayli övgü alan ve milyonlarca satan 6 albümünün yanı sıra John Mc Laughlin ve Paco De Lucia ile birlikte "Friday Night in San Francisco" ve "Passion, Grace and Fire" albümlerini yaptı. 1985'de Brezilya müziğine yönelen Meola 1987 'de Latin etkilerinin doruğa ulaştığı "Tirami Su" plağını çıkarttı.

Keith Jarrett'in müzik ile olan tanışıklığı 3 yaşına kadar uzanıyor. İlk eğitimini piyano ve klasik müzik üzerine yapan Jarrett bir süre de Berklee okuluna devam etti. Ünlü Lloyd Dörtlüsü ile üç yıl boyunca yaptığı turneler ve plak çalışmaları caz dünyasının ön sıralarında yer almasını sağladı. 1960'lı yılların sonunda basçı Charli Raden ve davulcu Paul Motion ile ilk üçlüsünü kurdu. Keith Jarrett 1972 yılında Manfred Eicker ve ECM plak firmasıyla hala devam eden verimli işbirliğine başladı. Jarrett/ECM plakları arasında "Standarts" adıyla basçı Gary Peacock ve davulcu Jack De Johnette ile birlikte kurdukları üçlünün, 1970'li yıllarda Amerikan Dörtlüsü ve saksafoncu Jan Garbarek ile beraber çaldıkları Scandinavian Dörtlüsü'nün plakları da vardır. Ayrıca Syracuse, Stuttgart Radyo ve Güney Almanya Senfoni Orkestraları tarafından Jarrett'in bestelerinin yorumları, sanatçının kemancı Gidon Kremer ile doldurduğu Estonyalı besteci Arvo Part'ın yapıtları, 18. yüzyıl Barok orgunda çaldığı doğaçlamaları, G.İ. Gurdjieff'in piyano eserlerini yorumladığı plaklar da ECM koleksiyonunda yer almaktadır. Keith Jarrett için son 20 yılın en yaratıcı ve çok yönlü müzisyenlerinden biri olduğunu söylersek sanırım abartmış sayılmayız.

Dizzy Gillespie

Paca de Lucia

Paco De Lucia'ya gelince ilk gitar derslerini babasından almaya başlayan sanatçı, ilk konserini 11 yaşında Algeciras (İspanya) radyosunda verdi. 1961 yılında Jose Greco'nun Flamenco topluluğuna katılarak dünya turnesine çıktı. Daha sonra Camaron de la Isle ile işbirliği yapan De Lucia, tekniğini geliştirme olanağı buldu. 1972'de büyük beğeni kazanan "El Duendo Flamenco" adlı plağı yayınlandı. 1980 de Manuel de Falla'ya minnettarlığının ve Flamenco'ya olan büyük sevgisinin bir gösterisi olarak "Paco de Lucia Interpreta A Manuel de Falla" isimli plağını, daha sonrada Chick Corea, Carlos Santana ve Al Di Meola ile "Friday Night in San Francisco" ve "Passion, Grace and Fire" adlı plakları doldurdu.

Saura'nın "Carmen", Borau'nun "La Sabina" ve "The Hit" filmlerinin müziklerini de yapan sanatçının son plağı olan "Sirocco" Afrika ezgilerini taşımaktadır.

"Müziği değiştirmek için sürekli olarak yeni biçimler keşfetmek gerekiyor. Müzik için neler yaptığımı biliyorum. Ama yine de beni bir efsane olarak adlandırmayın." diyen Miles Dewey Davis Jr. 1926 yılında Ilinois'de doğdu. 13 yaşında trompet çalmaya başladı ve 16 yaşında da "Blue Devils" adında ilk topluluğunu kurdu. Bu dönemde müziği üzerinde büyük etkileri olan iki büyük müzisyen Charlie Parker ve Dizzy Gillespie ile tanıştı. 1950'li yıllarda müziğinde önemli atılımlar yaptı. Ve "Miles Ahead" ile "Kind of Blue" adlı plakları doldurdu. 60'lı yıllarda caz ile rock'un ustaca birleştirilmesiyle ortaya çıkan yeni bir türün, "Miles Smiles" ve "Nefertiti" gibi albümlerle öncülüğünü yaptı. 70'li yıllarda müziğinde elektronik öğeleri arttıran Davis'in 87 albümü "Tutu" modern müzik teknolojisinin sınırlarını zorlamasının yanı sıra Davis'in ulaşılmaz virtüozluğunu sergilemesi nedeniyle de eleştirmenlerden övgü topladı.

İşte Al Di Meola, Keith Jarrett, Paco De Lucia, Miles Davis. Bu alanlarında en büyük denebilecek dört sanatçıyı İstanbul'da dinlemek gerçekten bir zevk olacak.

Rosa Luxemburg: Bir yaşam öyküsü

Sinema Günleri'nin ardından

Batan bir güneşin ışıkları, ertesi gün doğacak parlak ışıkların müjdesi değil midir? Biten bir aşk daha akılcıl yenisini müjdelemez mi?

Nilgün Açar

1988 Sinema Günleri sona erdi. Her sona eriş bana hüzün verir. Beyaz perdede "SON" yazısı, sona eren bir aşk, bir gün, yenilgiyle biten bir sınıf savaşı... Kısaca her son. Birikimi taşıyan, geleceğe umutlu, içinde olumlu yanları olan bir hüzün. Batan bir güneşin ışıkları, ertesi gün doğacak parlak ışıkların müjdesi değil midir? Biten bir aşk daha akılcıl yenisini müjdelemez mi? Gelecek yeni ve umutlu günlerin "bir gün mutlaka"sını da içinde taşıyan sınıf yenilgisi.

Sinema Günleri 88'de izlediğim filmlerden kalan bazı kareler var ki kolay kolay unutamıyorum:

Gecikmiş bir karşı koyuşun filmi, Yaşlı Adamlar Topluluğu; Yaşları 50 ile 70 arasında bir avuç ihtiyarın, günümüz ABD'sinde hala süren ırk ayrımına başkaldırışları. Bir beyazın öldürülmesi, ve yaşlı adamların sevilen bir zenci etrafında gecikmiş birliktelikleri, mücadeleleri. Tüm korkularına rağmen. Yaşlı adamların şerife başkaldırışlarının nedenini anlattıkları sahne ise unutulmaz derecede etkileyici.

Sevdikleri herşeyin yok edilişini görüyorlar, sevdiklerinin öldürülüşünü görüyorlar. Yıllarca bu acı ile yaşıyorlar. Artık yeter demenin zamanı geldiğinde, direnmenin yaşı yoktur dedirtiyor bana film. Bu çağdaş söylem.

Sinema Günleri 88'de ilk olarak, Tavianilerin, Allonsanfan'ını seyrediyorum. Paolo ve Vittorio arasında ayırım yapamıyorum ama onlara aşığım. Ne zaman bir filmlerini seyretsem olağan üstü etkileniyorum. Film siyasal tercihinin sorumluluğunu taşımak istemeyen bir aristokrat ve öncü devrimci güçlerin yenilgisi üzerine son karede, yoksulluk ve hastalık ile boğuşan köylülerin yardımına giden devrimcilerin yenilgileri...

Öncülerden biri anlatıyor: "Bizi anladılar, türkülerimizi birlikte söyledik, bizi anladılar..."

Katliamı gösteren, ölümlerini gösteren, hem birlikte türkü söyleyecekleri gelecek günleri gösteren kamera...

Ve ölümleri ile umudu taşıyorlar yarınlara.

Bir yaşam öyküsünün filmi, Rosa... Dünya işçi sınıfının bu değerli önderinin insan yanının öne çıktığı film. Rosa'nın yaptığı savaş karşıtı konuşmalardan etkilenmemek mümkün mü? Savaşın anlamsızlığı ya da anlamı... Hapislerde, sürgünlerde geçen bir yaşam. Çiçeğe, doğaya, düşen bir kartanesine tutkun, insana tutkun Rosa. Alman Sosyal - Demokratlarının tarihsel hatası. Spartakistlerin trajik yenilgisi.

Kamera, Rosa'nın konuştuğu kürsüye yaklaşırken, yavaş yavaş kürsüde büyüyen Rosa. Yenilgilerinin acısını nasıl da derinden duyumsamıştım film bittiğinde.

Kafkasya'nın yüksek, sisli dalgaları arasında akan kan deresinin ortasında, "Niçin, niçin, niçin..." diye soran Lermantov. Ülkesini ve toprağını seven, Puşkin'e hayran, dirençli, neşeli Lermantov. Sanki kendi ölümünü, ölümünün hazırlanışını adım adım izliyor ve izletiyor...

Bu kareleri kolay kolay unutmayacağım.

Evet! Savaşın anlamsızlığı üzerine sorular soruyorlar. Oysa bizlerin bir nükleer savaş sonrası soru soracak, o günleri filme alacak kimsemiz olmayacak. Hiçbir yönetmen filme alamayacak o günleri. Hiçbir kamera NİÇİN sorusunu beyaz perdeye düşüremeyecek.

Eğer bizler şimdiden sormazsak, diye düşünüyorum.

Öğrenciler Festivali izleyemiyorlar

İstanbul festivali yaklaşıyor. Festivalin yaklaşmasıyla birlikte festivalle ilgili düşünceler de gündeme gelmeye başladı. Biz de üniversite öğrencilerinin festivale yaklaşımını öğrenmeye çalıştık.

BİROL CAM (İ.T.Ü. İnşaat)

Festivale daha önce izlemek için hiç gitmedim. Çünkü finallerimiz 15 Haziran'da başlıyor. Daha sonra ise ailemin yanına gidiyorum. Zaten burada kalsaydım gidemezdim. Bilet fiyatlarının öğrencilere göre olmaması nedeniyle buradaki bir çok arkadaşım da gidemiyor.

LEVENT TURGUL
(İ.T.Ü. Petrol)

Ben akşam bölümündeyim. Bunun içinde sınavlarımız geç saatte oluyor. Festivalin başlama tarihiyle sınav dönemimiz de çakışıyor zaten. Hem yorgun oluyoruz, hem de ulaşım sorunu var. Üstelik bunlar çözümlense bile festivale gitmem benim bir aylık masrafım demek. Bu da geçimimi felce uğratır. Öğrenciye indirim var mı bilmiyorum ama yine de bilet fiyatları fazladır.

NESRİN TOPAK
(İ.T.Ü. Çevre)

Festival hakkında net bir bilgim yok. Program hakkında açıklayıcı bilgi alamıyorum. Ben 10 yıldır İstanbul'dayım festivale hiç gitmedim. Zaten biletler çok pahalı. Beni mali açıdan zorlar.

Sinema Günleri'ne düşen kara gölgeler

Ayşe Engin

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın himayesindeki "Sinema Günleri"ne katılan bazı filmler, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesindeki Denetleme Kurulu tarafından yasaklandı. 7. Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde denetime takılan Abuladze'nin "Yakarış" ve Beneix'in "Betty Blue" filmlerinin kesin olarak yasaklanmasından sonra, sansürlü olarak gösterilmesi kararlaştırılan "Randevu" "Kralın Soytarısı" ve "Deshima" da festival yöneticileri tarafından programdan çıkarıldı. İngiliz Independent Gazetesi'nde, Gürcü yönetmen Tengiz Abuladze'nin "Yakarış" adlı filminin islam dinini küçük düşürdüğü gerekçesiyle ve Fransız yönetmen Beneix'in Betty Blue adlı filminin müstehcen bulunması sonucu yasaklanması, Türkiye'nin rejimine yönelik soruların yöneltilmesine yol açtı.

"Altın Lale" yarışma jürisi adına açıklamalarda bulunan Amerikalı yönetmen Elia Kazan "Bugüne kadar hiç bir film şenliğinde sansür uygulaması ile karşılaşmadık. Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük sinemacı olan Yılmaz Güney'in yapıtlarının kendi ülkesinde gösterimini sağlamaya yönelik kampanyayı desteklemek amacıyla, yetkilileri Güney'in saygınlığını tanımaya davet ediyorum" dedi.

Betty Blue

Sinema sanatçıları sansüre karşı yürüdüler

Bir grup sinema oyuncusu, yönetmen ve yazar 7. Uluslararası Sinema Günleri programı içinde yer alan beş filmin gösterimine sansür konulmasını protesto etmek amacıyla 12 Nisan günü Beyoğlu'nda sessiz yürüyüş yaptılar. Sinema Eserleri Sahipleri Meslek Birliği - SESAM'da buluşarak Taksim'e kadar yürüyen grup adına sinema oyuncusu Hale Soygazi bir açıklama yaparak; yürüyüşün sembolik olduğunu, kısa süre içinde bütün sanatçıların katılacağı bir yürüyüş gerçekleştireceklerini belirtti.

Barışçı bir ses: Joan Baez

Hakan Gezginci

Toplumların gelişim sürecinde izledikleri helezoni yolda belirli olmayan periyodlarla ortaya çıkan çalkantılı ve bunalımlı dönemler genellikle sınıfsal çelişkilerin keskinleştiği dönemlerdir. Böyle dönemlerin ortak görünümlerinden biri de mücadelenin bayrağını yükseltecek, onunla özdeşleşecek önderlere duyulan gereksinimdir.

Joan Baez 1941 yılında New York Staten Island'da Meksika kökenli bir ailenin ikinci kız çocuğu olarak dünyaya geldi. Bilim adamı olan bir babası ve diğerlerine nazaran biraz daha koyu bir ten rengi vardı. Bu iki unsur onun gelecekteki barışçı ve ırk ayrımı karşıtı kişiliğini oluşturmasında iki önemli kozdu. Babasının bir üyesi olduğu Quakers mezhebinin etkisiyle de Joan Baez'in dinsel görüşleri oluşmaya başlamıştı.

(...) Quaker'lar ise, dünyadan el ayak çekme politikasını savunan kendilerinden önceki akımlardan farklı olarak, başta dünyayı değiştirmenin yollarını arıyorlar, ancak tam bir değişimden çok sosyal reformları savunan Hıristiyan bir düşünce geliştiriyorlardı. Savaş ve şiddeti, 'azizler'ce kullanılmış olsalar dahi, insanın içinde var olan İsa'nın ışığı ile çelişir buluyorlar, değil savaşmak, savaş vergilerini bile ödemeyi reddediyorlardı."[1]

Joan Beaz

Babasının Quaker toplantılarında tanıdığı Ira Sandperl'le tanışması o zamana kadar okul ve kitaplarla arası pek iyi olmayan Joan'ın hayatında önemli bir dönüm noktasına tekabül eder. Barış hareketleri konusunda önemli bir teori ve deneyim zenginliğine sahip olan Sandperl, Joan'i büyük ölçüde değiştirecek ve onun barışçı kişiliğini geliştirmesinde azımsanmayacak katkıları olacaktır.

Böylece politik kariyerine ilk adımları atmaya başlayan Joan Baez aynı dönemde gitar çalmayı öğrenip müzikal kariyerini geliştirmeye de başlamıştır. Politika ve müziği birleştirmesi ise Bob Dylan'ı tanıyıp ondan etkilendiği sıraya rastlar. Gerçi Bob Dylan'ı tanıdığı sırada ondan çok daha ünlü bir sanatçıdır Joan Baez. Fakat şarkılarında henüz toplumsal bir içeriğe rastlanmaz. Bob Dylan'la yaşadığı fırtınalı ve sansasyonel aşk Joan Baez'in yaşamında bir köşe taşını daha oluşturur. 1960 yılında çıkardığı ve kendi adını verdiği ilk albümünden sonra peş peşe çıkarttığı albümlerle Amerika'nın bir numaralı folk şarkıcısı haline gelir. Artık her barışçı gösterinin ön saflarında da Joan Baez'i görmek mümkündür. Vietnam Savaşı sırasında savaş harcamalarında kullanılacağı gerekçesiyle vergisini ödemediği için tutuklanır. Kısacası 60'lar boyunca yaşanan o hareketli dönemlerin en önde gelen kahramanlarından biri olur Joan Baez.

Joan Baez'in barış konusunda düşündükleri şöyledir: "Sorun komünizm değil, anlayıştır. (...) Aşağı yukarı yüz otuz ulusal devlet var ve bunların her biri diğerlerini ortadan kaldırmayı hoş bir fikir olarak benimsiyor, çünkü en önemli olan kendisi. Bir barışçı ise yalnızca tek bir kabile var diye düşünür. Üç milyar nüfuslu tek bir kabile."[2]

Yazının başında "hareketin sınıfsal içeriğini mücadelenin önderlerinde de aynen görmek mümkündür" demiştik. Gerçekten de 60'lar boyunca süren, 68'de doruğa çıkan hareketin sınıfsal niteliğini yukardaki sözlerden çıkarmak mümkün. Joan Baez barış, daha doğrusu savaşın gerçek nedenlerini anlayamamıştır.

Gerçek barışa ulaşabilmek için toplumun sosyal yapısının değiştirilmesi ve sınıfsal çelişkilerin ortadan kaldırılması gerektiğini görememiştir. Emperyalist amaçlı saldırganlıklarla, ulusal kurtuluş mücadelelerini aynı kefeye koymuş, haklı savaşlarla haksız savaşları birbirine karıştırmıştır. Polonya'da CIA destekli "Dayanışmaya" bir destek de o oluvermiştir. Şimdiye kadar karşı çıktığı siyonist İsrail rejiminde konserler vermiştir. Bu liste uzatılabilir. Tabii ki kimse de Joan Baez dinlemekten vazgeçmez. Çünkü yukarıda sıralananlar müzik seçimi yapılırken göz önüne alınacak parametreler değildir. Joan Baez'in billur sesi inanıyoruz ki daha kuşaklar boyunca toplumda bir şeylerin savaşımını veren insanlar var oldukça veya savaşım verilecek bir şeyler kaldıkça susmayacak, şarkı söylemeye devam edecek, dinlenecektir. Vietnam Savaşı'na karşı verdiği mücadele de gereken saygıyı görecektir.

1) Yarın dergisi Eylül 1987
2) Burak Eldem Joan Baez

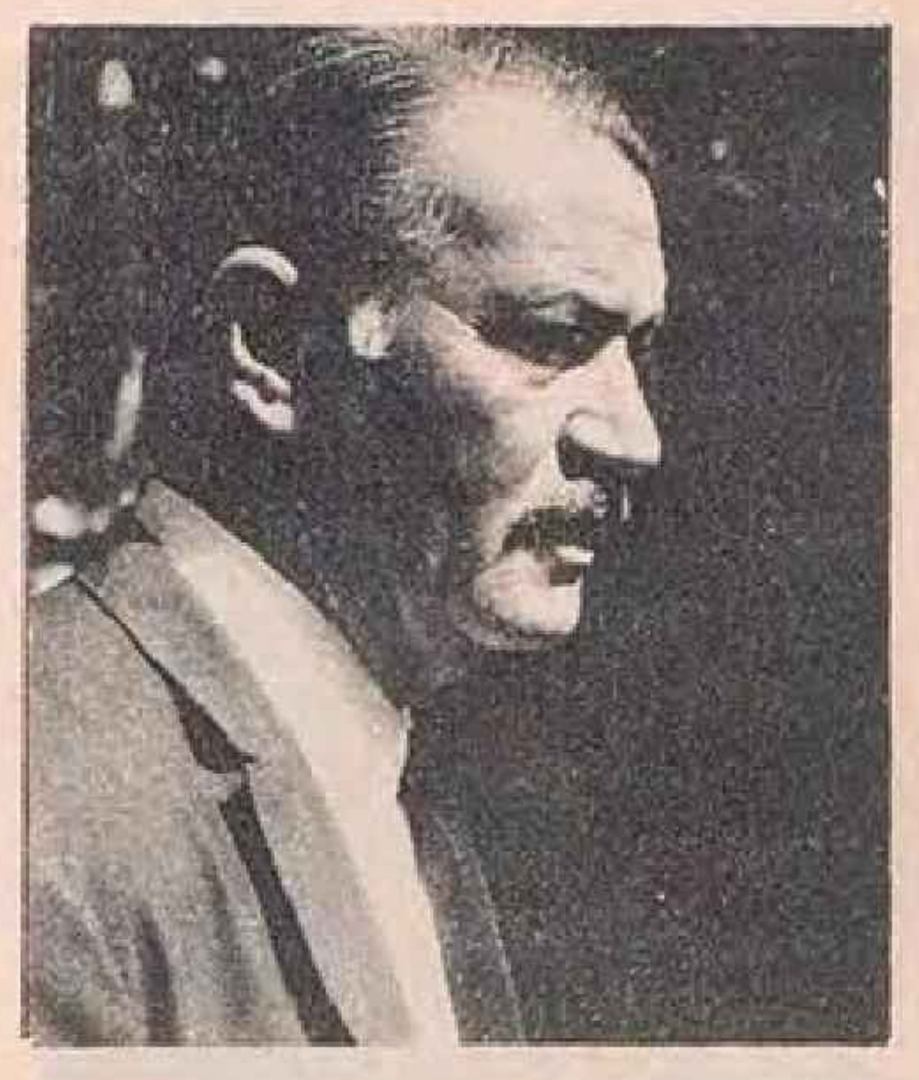

Garip akımın öncülerinden şair Oktay Rifat'ı kaybettik

10 Haziran 1914'te Trabzon'da doğdu. Şair ve dilci Semih Rifat'ın oğludur. Ankara Erkek Lisesi'nden sonra girdiği Ankara Hukuk Fakültesi'ni 1937'de bitirdi. Devlet sınavını kazanarak Maliye Bakanlığı hesabına Paris'e gönderildi. II.Dünya Savaşı nedeniyle, orada yaptığı doktora çalışmasını tamamlayamadan 1940'ta Türkiye'ye döndü. Bir süre Maliye Bakanlığı'nda, daha sonra Matbuat Umum Müdürlüğü'nde çalıştı. Serbest avukatlık yaptı. 1955'te İstanbul'a yerleşerek avukatlığını sürdürdü. Sonra Devlet Demir Yolları'na girdi ve emekli olana değin bu kurumda çalıştı.

Karga ile Tilki adlı şiir kitabıyla 1955 Yeditepe Şiir Ödülü'nü, Şiirler adlı şiir kitabıyla 1970 Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü'nü, Bir Cigara İçimi adlı kitabıyla 1980 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü'nü, Dilsiz ve Çıplak adlı kitabıyla 1984 Behçet Necatigil Şiir Ödülünü ve TRT 1970 Sahne Eserleri Yarışması'nda başarı ödülünü aldı. Danaburnu adlı romanına ise 1981'de Madaralı roman ödülü verildi.

1936-1944 yılları arasında Oktay Rıfat, Orhan Veli ve Melih Cevdet'le birlikte, Yaprak, Varlık, Yeditepe, Yeni Dergi'deki şiirleriyle, Türk şiirinde Garip adı verilen yeni, geçmişteki kuralları yadsıyan, sokaktaki insana seslenen bir şiir akımının öncülüğünü yaptı.

Yaşamıyla birlikte **şiiri de** gelişen Oktay Rifat devamlı olarak şiir dilini yeniden kurdu.

TELEFON

Gözlerin var ya çekik kara kara
Önce gözlerindi en güzel ışık
Beyaz dişlerindi bacakların omuzun
Damalı örtüde bir kase çorba gibi
Buğulu bir lezzetti karıkocalık
Şimdi bir çınar yeşeriyor içimde
Bir şarkı söyleniyor uzun uzun
Hürriyetin rüzgarlı bayrağı oldu
Bize yeten aydınlığı sevdamızın

Aman dayanamazsam ne etmeli
Bütün pencereler üstlerine açık
Kimler soyar çocukları kimler örter
Biri on bir yaşında öteki küçük
Ve anne diye bağırırsa uykusunda
Belki korkmuş belki de susamıştır
Geceleri su içmeye alışık
Çorap öyle mi giydirilir don öyle mi bağlanır
Gömleği bir tuhaf sarkıyor arkasında

Çocuklara bakma dayanırım
Gide gide çoğaldım halkım ben artık
Dağ taş kalabalık kalabalık
Satar mıyım onları onlar da çocuklarım
Ben Kadınım çocuklarımla varım
Telefon nafile açmam seni
Söylemez dillerim yarınla bağlı
Tutmaz parmaklarım kocamdan belli
Telefon benim de aralık

Çocuklara bakma dayanırım
Sevgiydim önce bir çeşit incelik
Şimdi ise yarıyorum kaba saba
Tuzlu bir deniz kokusu havada
Benimle başladı bu müthiş tazelik
***Benimle** yaklaştı güzel günler*
O günlerin eşiğinde beni hatırlayın
Hatırlayın onların vahşetini
Her telefon çalışta kesik kesik.

GENÇLİK DÜNYASI İÇİN YAZDILAR

TOMRİS UYAR: Genç olmaktan çok genç kalmaktan yanayım

Toplumun sorunlarına sağırlaşmayı "bireycilik" sananlarla da hiçbir alışverişim yok.

Tomris Uyar

"Gençlik" dediğimizde, sırf belli bir yaş grubunda ya da belli bir yaşın altında yer aldığı için kaynaşmış olacağı varsayılan, yani aynı eğilimleri, aynı yönsemeleri paylaşan bir kitleden söz edemeyiz. Özellikle, bizimki gibi nüfusunun çoğunluğu gençlerden oluşan, belki de bu yüzden gençleri politikanın dışında tutmaya hemen bütün kurumlarını seferber etmiş bir ülkede.

Kimler yok ki bu kitlede? Diskoteğe gitmeyi, gözde markalı yabancı kesleri ve blucinleri tüketmeyi **modernlik** sananlar mı istersiniz, ünlülerin uğrak yerlerine uğramakla kendilerine biraz ün bulaşacağını sananlar mı, önemli filmleri izlemeyi **tek** kültür göstergesi sayıp edebiyata hiç mi hiç yüzvermeyenler mi, temel yapıtları okumadan devrimci olanlar mı... Kısacası, Türkiye gibi bir şey "gençlik." Bu zengin yelpaze içinde ille de ortak bir özellik arayacaksak, var: Bir an önce sivrilmek, adını duyurmak, bu uğurda gerekirse -zaten sallantıda olan- ilkeleri çiğnemek, sözgelimi bütün yarışmalara -uysun uymasın- katılmak, beklenen doğrultuda ürün vermek vb. İkinci bir ortak özellik de, gençliğin sancılı bir dönem olduğunu, dünyanın neresinde olursa olsun sancıyla yaşanan bir dönem olduğunu bilmemek, yaşlıların gençlik anılarına bakıp gençliği mutlu bir dönem sanmak yanılgısı. Oysa gençlik, yalnızca anıldığında mutluluk verir verse verse, yaşanırken değil. Yüz çizgileriniz gibi kişiliğiniz de tam yerli yerine oturmamıştır. İnanmazsanız, yaşlıların gençlik fotoğraflarına bakabilirsiniz. Her zaman salakça, sırıtan, dökülen birşeyler vardır o fotoğraflarda. Binde bir, ilerde yaşlanacak gerçek bedene ilişkin birtakım ipuçları sezersiniz, ilerdeki "oturmuş" bedenin ipuçlarını. Her genç insan, bu ipuçlarını değerlendirerek, kendince bulacaktır kimliğini. Bu arayışı göğüslemeden günlük mutluluklar ardında koşanlarsa prematüre bir yaşlılığa aday olacaklardır.

> *Benim bildiğim, gençler, yaşlılardan reçete beklemezler, dünyayı bildikleri doğrultuda değiştirme adına çırpınıp didinirler.*

Benim yakından tanıdığım gençlere gelirsek... Ancak yaşlılıklarında nasıl olacaklarını az çok kestirebildiğim gençlerle iletişim kurabiliyorum. Büyüklere saygı, küçüklere sevgi ideolojisini baştan beri önemsemediğimden, ne her "yaşlı" büyüğe saygı duyabiliyorum ne de her genç "küçüğe" sevgi. Toplumun sorunlarına sağırlaşmayı "bireycilik" sananlarla da hiçbir alışverişim yok. Ne de olsa, geçmişimde ya da gençliğimde toplumsal çalkantıların heyecanları hep ağır bastı. Ben de o geçmişimden vazgeçemem! Siyasal coşkudan mı desem?

Gençlerin -kendileri olacakları güne kadar- sırtlarını sıvazlamaktan yana değilim. Genç olmaktan çok genç kalmaktan yanayım çünkü.

Benim bildiğim, gençler, yaşlılardan reçete beklemezler, dünyayı bildikleri doğrultuda değiştirme adına çırpınıp didinirler. Ama konu taş atmadan yorulmaksa, o başka. O zaman on sekizinde de gelir resmi yaşlılık, ihtiyar dünya ihtiyar kalır.

Amatörler tiyatroyu şenlendiriyor

B.Ü. Oyuncuları tarafından düzenlenen İstanbul Amatör Tiyatro Günleri'nin bu yıl 4.sü 2-11 Mayıs tarihleri arasında okulun tiyatro salonunda gerçekleşecek. 4. İATG programı 23 amatör tiyatro topluluğunun gösterilerini, 3 semineri, 2 paneli ve bir de deneysel sahne çalışmasını içeriyor.

Bir amatör tiyatro forumu olma özelliği taşıyan İstanbul Amatör Tiyatro Günleri, bu yıl anadolu topluluklarına geniş yer verilmesiyle dikkati çekiyor. Tiyatro Günleri'88 amatörlerin tiyatro ortamının kısırlığını aşma yönündeki çalışmaları desteklemeyi, topluluklararası iletişimi ve sanatsal alışverişi pekiştirmeyi amaçlıyor.

Amatör tiyatronun acemi tiyatro olmadığını ısrarla vurgulayan Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları, sanatsal üretime dayalı birlikteliğin tiyatroya yeni soluklar kazandıracağına inanıyor.

BÜO'nun Kumpanyanın Belleği oyunundan bir sahne

4. İATG PROGRAMI

2 Mayıs Pazartesi:
13.00 Açılış
14.30 ODTÜ Oyuncuları Hasan Sabbah/ Güngör Dilmen
17.30 B.Ü. Oyuncuları Küp Luigi Pirandello
19.30 A.Ü.Basın Yayın Y.O. Kertenkele/ Alexander Volodin

3 Mayıs Salı:
10.00 Bilsak Tiyatro Atölyesi "Bir Oyuna Hazırlanma Süreci"
17.00 Zonguldak TUSAK Tiyatro Bir / Bir Garip Oyun / Ülker Köksal
20.00 Genç Oyuncular Kural ve Kuraldışı/Bertolt Brecht

4 Mayıs Çarşamba:
14.00 Aziz Çalışlar "Metin Çözümlemesi"
18.00 Folktur Lades yada Aile Ocağı/ Başar Sabuncu
20.00 Sarıyer Halk Eğitim Merkezi "Bir Kavuk Devrildi"/ Musahipzade Celal, Gürhan Başaran.

5 Mayıs Perşembe:
15.00 Van BEFAD (Belediye Folklor Araştırma Derneği) Pusuda/Cahit Atay
17.00 İstanbul Sahnesi "Anne Frank'ın Hatıra Defteri"
18.00 Bakırköy Oyuncuları Hizmetçiler/ Jean Genet
19.30 İSAD Lysistrata / Aristophanes

6 Mayıs Cuma:
15.00 Ege Üniversitesi Tiyatro Topluluğu Kısa Oyunlar
19.30 BÜO Kumpanyanın Belleği/Bertolt Brecht, Mehmet Açar

7 Mayıs Cumartesi:
12.00 Naci Meriç "Artaud Tiyatrosu"
15.00 Tiyatro Çevrisi Panel
Katılanlar: Can Yücel, Cevat Çapan, Teoman Aktürel
18.00 "Amatör Bölge Tiyatroları" Söyleşi.

8 Mayıs Pazar:
14.00 Ordu Belediyesi Karadeniz Tiyatrosu DS.
Çatal Matal Oyunu/ Rıfat Ilgaz
17.00 Uludağ Üniversitesi Tiyatro Topluluğu
Fizikçiler/ Friedrich Dürremmatt.
19.30 TİYATRONORM Woyzeck/ Georg Büchner

9 Mayıs Pazartesi:
12.30 Çağlar Tuncay "Çağlar Boyu Oyun Yazarlığı"
16.30 Cumhuriyet Üniversitesi Tiyatro Topluluğu
Oyunlarla Yaşayanlar/Oğuz Atay

10 Mayıs Salı:
14.30 İstanbul Sakatlar Derneği Sen Gara Değilsin/Aziz Nesin
16.30 Dokuz Eylül Üniversitesi Müh.-Mim.Fak. Tiyatro Topluluğu Bir Ömür Boyu / Anton Çehov
19.30 İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tiyatro Topluluğu Bohça/ Edward Bond

11 Mayıs Çarşamba:
14.00 Edebiyat Fakültesi Oyuncuları
Tam Rolünde/ Leonie Ossowski
17.30 Metropol Tiyatro Gecede Davul Sesleri/Bertolt Brecht
20.00 Akdeniz Üniversitesi Tıp Fak. Tiyatro Topluluğu Bahar Noktası/ William Shakespeare

---

İşçi Tiyatrosu'nda "Ayak bacak fabrikası"

Eskişehir Harb-İş Sendikası işçileri tarafından beş ayda oyunlaştırılan Sermet Çağan'ın "Ayak bacak fabrikası" sahnelenmeye başlandı.

Savaş Hüyük

Harb-İş Sendikası Eskişehir şubesi işçilerinin oyunlaştırdığı ve 12 Mart Cumartesi akşamı oynadığı, Sermet Çağan'ın "Ayak Bacak Fabrikası" adlı oyun, işçiler için büyük bir adımdı.

İşçi tiyatrosunca sahnelenen "Ayak Bacak Fabrikası" işçiler tarafından gerçekleştirilmesi yönüyle, ülkemiz için önemli bir kültürel etkinliktir.

Bu oyun, Eskişehir Harb-İş Sendikası işçileri tarafından, beş ay gibi uzun bir çalışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır. "Ayak Bacak Fabrikası" yorucu mesai saatleri arkasından yapılan ikişer saatlik zorlu bir çalışmanın ürünüdür. Oyuncuların hiçbir maddi karşılık beklemeksizin bu çalışmaya katılması, işçilerin bilinçlenmesi açısından övgüye değer bir olaydır.

Sermet Çağan'ın 1960'lı yıllarda kaleme aldığı ve daha sonra oyunlaştırarak sahnelediği, "Ayak Bacak Fabrikası"; o günün ve de bu günün Türkiyesindeki gerçek olayları kendine konu edinmektedir. Türkiye gibi ülkelerde yaşanan toplumsal gerçeklerin yanı sıra; düşünsel şartlanmaları, toplumsal yozlaşmayı ve yıkılamayan tabuları gözlerimizin önüne seriyor.

İşçi tiyatrosunca izleyiciye trajik ve komedi bileşiminde sunulan oyun; seyircileri sıkmadan, o içten gülümsemelerinin yerini, acıma duyguları almaksızın, yazıldığı gibi estetik bir şekilde sunulmuştur.

İzleyiciler "grevlerin" geçtiği bölümleri sık sık alkışlayarak kestiler. İşçinin eylem silahı "grevin" önemi vurgulanırken; konulan yasaklarla "grevin" hak olmaktan çıkarıldığı anlatılıyordu.

Gözlemlerim arasında seyircilerin çoğunu kadınlar oluşturmaktaydı. Buna paralel, annesiyle gelen küçük çocukları da görmek mümkündü.Tiyatrodaki izleyicilerin büyük kısmını işçi aileleri oluşturuyordu.

Oyunu, işçiler ve üniversitede okuyan arkadaşlarımız beraber sunmuşlardır. Kanımca bu uygulama gerçekten çok iyi sonuçlar vermiştir.

Oyuncu arkadaşlarımın ortak görüşü; toplumsal bekleyiş ve umutlar toplum bireylerine karşı bir silah olarak kullanılmaktadır. Bu gün bireysel ve sınıf bilincinin aranması gerekmektedir. Doğruların insanı gerçeğe, gerçeğin ve demokratik savaşıma yönelteceği unutulmamalıdır. Bizim için tiyatro; geçmişteki, gelecekteki ve yaşanılan ortamdaki toplumca bilinmeyen gerçekleri ortaya koyabilmeli; tek tek insanı, insanları; halkı, halkları yargılayabilmelidir.

İki seans ikişer saat oynanan ve her ikisinde de coşkuyla ayakta alkışlanan "Ayak Bacak Fabrikası" günümüz işçi eylemlerine bir yenisini daha eklemiştir. İşçilerin dediği gibi: Bizler olmalıyız bu sahnede etiyle, kemiğiyle, iliğine kadar.Bizler olmalıyız./Türkülerimiz olmalı bal tadında./Hüzünlü ağıtlarımız /İşçilerimiz olmalı, işçiliğimiz. Alınterimiz olmalı, emeğimiz/Bu sahnelerde.

Ben bütün içtenliğimle söyleyebilirim ki: Bu tümcelerde anlatmaya çalıştıklarımın hepsini, işçi arkadaşlarım, işçi tiyatrosunda eksik ve aksayan yönleriyle bir bütün olarak vermeye çalıştılar.

İşçi sınıfı bilincinin yarattığı; Harb-İş Eskişehir şubesi bireylerinin uyguladığı ve daha birçok yerde sahnelemeyi düşündükleri, "Ayak Bacak Fabrikası" ülkemizde tek kalmasın. Yeni yeni oyunlar sahnelenerek işçi sınıfı yaratıcı gücünü bir kez daha ortaya koysun.

İşçi Sınıfı sesini yükselterek Barış'a, Dostluğa, Dayanışmaya, Özgürlüğe vurulan zincirleri kırmalı ve yeni bir dünya kurmalı bu sahnelerde.

Yeni bir dünya, yarınlara ve gelecek adına. Bu tiyatroya emeği geçen dost ve arkadaşlarıma...

Ankara'da Gençlik Dünyası Gecesi

Gençlik Dünyası Ankara temsilciliğinin düzenlediği Gençlik şöleni 27 Mart gecesi yapıldı. 600'ü aşkın gencin katıldığı gecede dostluğun, birlikte olmanın, birşeyler yapmanın sevinci ve coşkusu yaşandı.

Açılış konuşmasının ardından bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yaşamını yitiren tüm insanların anısına saygı duruşu yapıldı.

Ozan Bilal Gül'ün saz dinletisinden sonra Folktur Halk Oyunları ekibinin coşkulu gösterileri, geceye ayrı bir renk kattı. Geceye gönderilen mesajlar demokrasi mücadelesinin uzun soluklu direnişçilerini selamlıyorlardı. Geceye katılan şairlerden Ahmet Telli, Behçet Aysan, Ayten Mutlu, Cihan Oğuz ve Gülten Akın şiirleriyle geceye katıldılar. Son olarak ozan Muzaffer Özdemir unutulmayacak güzel bir resital sundu. Salonu coşturdu. Şenlik bittiğinde herkes birbirine işte "şenlik böyle olur" diyordu.

"Yaşamı devrimci gelişimi içinde sezip kavramak ve tasarımlamak":

Toplumcu Gerçekçilik

Güngör Soylu

Sanat, en genel anlamda; insanla nesnel gerçeklik arasındaki estetiksel ilişkidir. İnsanın belirli bir tarihsellik içerisinde nesnel gerçekliği, estetik biçimde yeniden yaratması ve bunu yapabilme yeteneğidir; bu alandaki bir eylemidir aynı zamanda.

Toplumsal gerçekliğin bütün görünümlerinin gelişmesi, en sonunda, maddi üretim ve yeniden üretimin **kendi gelişmesi** tarafından belirlenir. Böylece yaratıcı sanatın rolü de değişik açıdan görülür. Bu da demektir ki; hukuk ya da devlet gibi sanatın da **bağımsız** bir tarihi yoktur. Tersine gerçekte sanat toplumun bütün tarihi gelişmesi tarafından koşullandırılır; insan pratiğine, topluma ve toplumsal yaşama sıkıca bağlıdır. Sanatta öz ve biçim, ulusallık ve evrensellik, soyutla somut, duygusalla düşünsel içiçe girer ve birbirinden ayrılmaz. Sanatçının bütün bu diyalektik karşıtlıkları organik bir bütünlüğe kavuşturma tarzı, içinde yaşadığı tarihsel dönemin ve koşulların oluşturduğu dünya görüşüne bağlıdır.

Toplumcu Gerçekçiliğin nesnel, tarihsel temeli, işçi sınıfı ile öteki emekçilerin, sömürüye ve diğer toplumsal baskı biçimlerine karşı 19.yy sonu ile 20.yy başlangıcında gelişen mücadeleleri olmuştur. Kısacası, Toplumcu Gerçekçi sanat anlayışı, kapitalizmin tüm kurumları ve yönleriyle olumsuzlanması demek olan sosyalizmin sanat anlayışıdır. Bu nedenle evrensel kültürde yeni ve üstün bir aşamaya denk düşer; ancak yepyeni bir sanatsal düşünce olsa da, eski gerçekçi sanatla, onun sağlam gelenekleriyle kopmaz bağları vardır.

"Toplumcu Gerçekçilik, dilinde hiçbir sınır tanımaz... Bu yüzden anlatım araçlarına gösterilen ilgisizlik ya da 'modern' gerçekçiliğin özünün, anlatım ve tasarım araçlarının belli bir tarzına indirgenmesi gerçekçiliğin eriyip gitmesine yolaçar." Gerçeklikten yalnız yaşamın kendi biçimleri içinde gerçeğin yeniden üretimi anlaşıldığında da bu kavram yoksullaştırılmış olur; çünkü o zaman değişik anlatım araçlarının kullanılması gerçeklikle sınırlandırılır. Gerçekçilik hem tasarımlanan olayların gerçeğe benzerliğini, hem de gerçeğin dışa dönük biçimlerinin aslına uygunluğuyla çelişen tutumu, başka deyişle, uzlaşımın değişik yöntemlerini kabul eder. Gerçekçiliğin özü, hiç de sanatsal yöntemlerde değildir, yaşamın derinliğine kavranılmasındadır.

Toplumcu sanatın yaratma yöntemi sanatçıdan çok açık bir etkinlik, iyimser bir düşünce tarzı, yeni bir yaşamın kuruluşu yolunda tutkulu bir ilgi ister. İşte bu noktada da **Eleştirel Gerçekçilik**ten ayrılır. Çünkü, eleştirel gerçekçilikte sanat, özellikle dönemin gerçekliğinin en başta da toplumsal adaletsizliğin yadsınmasından esinlenir. Zamanın topluma -kapitalist toplum- düşmanca bir karşı koyma eğilimindendir; o toplumun temel dayanaklarına ve derindeki özüne karşı koyar. Toplumsal yaşamdaki köhne biçimlerin ortaya çıkarılmasında ve çürütülmesinde, ahlaksal ve manevi boşluğun gözler önüne serilmesinde rol alır. Oysa toplumcu gerçekçi sanat, yaşamdaki hakikati tasarımlarken, onun güzelliğini de yansıtır. Yahut; ideali yüceltirken, yaşamdaki hakikati özgür ve doğal olarak dile getirir. Duyguların, sevincin ve acının bütünlüğü içinde, yaşamın tasarımlanmasını gerektirir; ama her zaman **geliştirici** ve **iyimser** olarak; çünkü, sosyalist toplumun kendisi de, yaşama ve yaşamın geleceğine sonsuz bir inançla doludur.

Toplumcu Gerçekçi sanat anlayışı, kapitalizmin tüm kurumları ve yönleriyle olumsuzlanması demek olan sosyalizmin sanat anlayışıdır.

Oysa sanat, sınıf çıkarları prizmasından gerçekliği yansıtır, ideolojik işlevi de buradan gelir.

Toplumcu Gerçekçiliği donmuş bir kalıp olarak görenler, sosyalizmin yaratıcı ve geliştirici dinamiklerini göremeyen, anlayamayanlardır. Çünkü bu sanat anlayışı sonsuz bir gelişim ve değişimi tarif eden dünya görüşünün canlı bir yaratı yöntemidir.

Toplumcu Gerçekçilik, toplumsal sanatın yaratı yöntemi olarak, insanlığın sanatsal evriminde çok ileri bir adımdır; çünkü, "yaşamın dönüştürülmesi yoluna girmiş olan halkın yaşantısını ve çabasını yeniden üretir, yansıtır; eylemlerinin yüceliğini, güzelliğini ve soyluluğunu kutlar ve yeni insanın ahlakının, düşünüş tarzının ve karakterinin oluşumunu gösterir.

Toplumcu Gerçekçiliğin temel ilkeleri, sanatsal düşüncenin tarihçiliği, sosyalist hümanizma, parti ruhu, halkçı esin kaynağı, yüksek ideolojik içerikle sanatsal yetkinliğin bütünlüğü ve hakikate uygun tasarımdır. Bu ilkelerden parti ruhu[1], yaşamın hakikatinde en yüksek konaktır ve sanatı halkın hizmetine yöneltir. Yaşanılan dönemde gerçeğin derinlemesine kavranması, asıl özüne inilmesi, mantıki olarak insanı ancak partizanlığa götürür. Burjuva estetikçileri ise bu ilkeyi "edebiyatın-sanatın siyasete uşaklık etmesi" olarak göstermek çabasındadırlar. Oysa sanat, sınıf çıkarları prizmasından gerçekliği yansıtır ve aynı yoldan da dile getirmeye çalışır; ideolojik işlevi de buradan gelir. Politika karşısında sanatın bağımsızlığını savunmak depedüz gerici fikirler yaymaktır. Sanatı politikadan soyutlamakla onu her türlü basitleştirmeden (simplification) korumak ayrı şeylerdir.

Sonuç olarak Toplumcu Gerçekçilik ya da Louis Aragon'un deyişiyle Yeni Sanat: "... aynı zamanda hem ağacı hem ormanı gösteren ve onları niçin gösterdiğini bilen, **sanat sanat içindir**'den mümkün olduğu kadar uzak, eylemci bir gerçekçiliği savunan, insana yardımcı olmak, yaşam yolunu aydınlatmak tutkusu içinde olan, yaşam yolunun anlamını hesaba katan ve bu yolculuğun öncülüğünü yapan, kaçınılmaz, zorunlu bir gerçekçiliktir. ...bu koşu alanının adı sosyalizmdir, bu yeni gerçekçiliğin ismi de sosyalist gerçekçilikten başka bir şey olamaz..." (Saf Şiir Yoktur, De Yay., s.52)

[1] (1):Parti Ruhu (L'esprit de parti): Sanatçının yaratı etkinliğinin doğrultusunu, sınıfsal konumunu, yapıtın toplumsal içeriğini belirleyen ideolojik konumu. Ancak bu ilke sanatçının fiilen partiye girmesini gerektirmez. Gorki ve Mayakovski 'parti ruhu' ilkesini ürünlerinde yansıtan en iyi iki partisiz örnektir.

İlk modern dram yazarlarından biri

Georg Büchner

sayılan Georg Büchner'in eserleri tiyatroda yeni bir yol açmıştır.

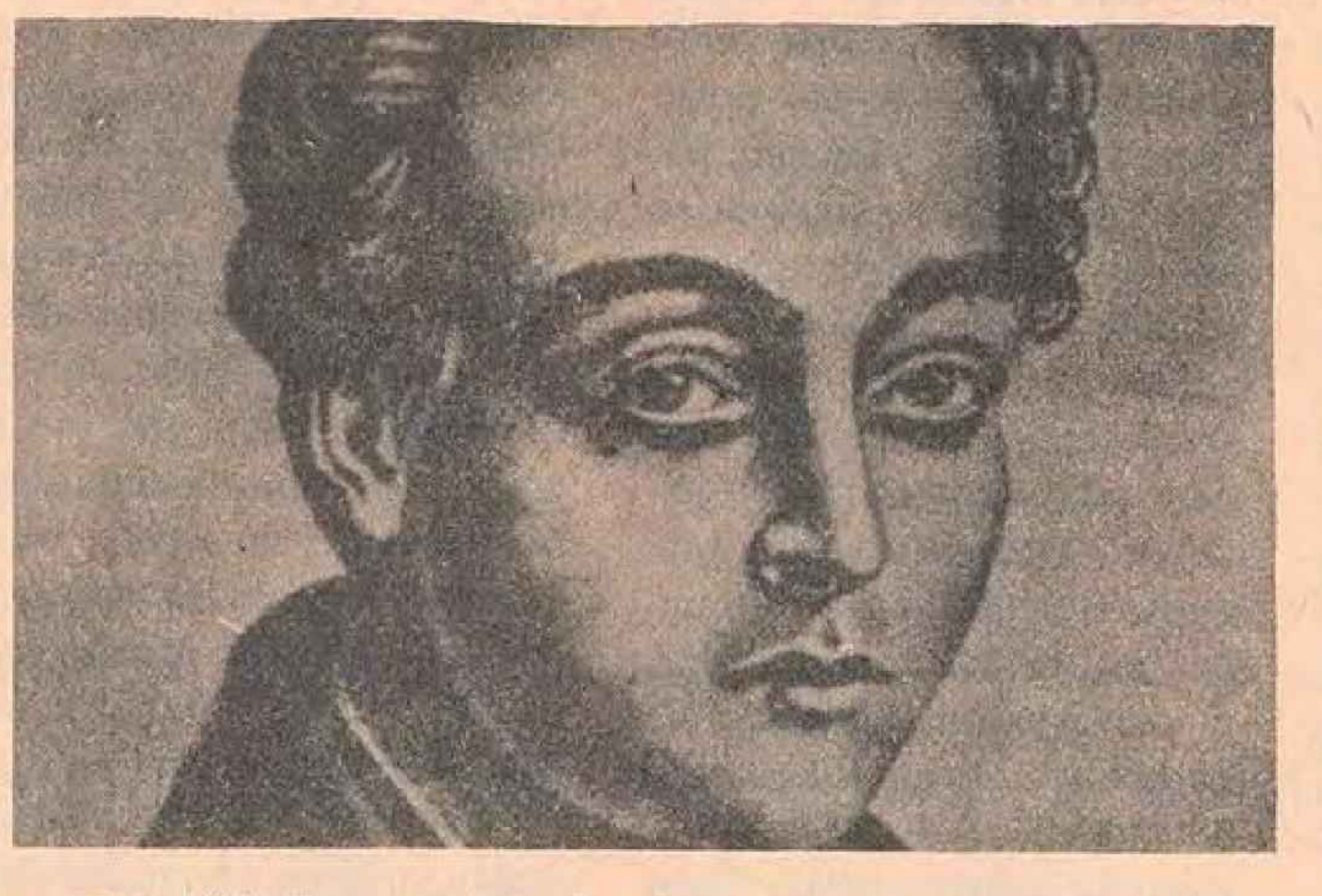

Çağdaşları arasında edebi eserlerinden çok, polisin gıyabı tevkif belgesi dolayısıyla tanınmaya başlayan yazar Georg Büchner daha sonra üç yıl içinde yarattığı edebi eserleri sayesinde dünya tiyatrolarına yeni bir yön vermiştir. Bir hekimin oğlu olarak 17 Ekim 1813'te Darmstadt yakınlarında Goddelau'da dünyaya gelen Georg Büchner, aile geleneğini sürdürerek tıp öğrenimi yapmıştı.

21 yaşındaki bu tıp öğrencisi 1834 yılında bir arkadaşı ile beraber Giessen'de bir gizli "İnsan Hakları Derneği" kurdu ve derebeylerinin sömürüsünü eleştiren bir broşür yayınladı. Önceleri bu broşürü kimin yazdığı bilinmedi. Ama sonra Hessen polisi aleyhinde soruşturma açınca, Büchner birkaç hafta içinde ilk dramı olan "Danton'un Ölümü"nü yazdı. Bu eser, Fransız ihtilâlinde "tarihin kaderciliği"ni gösterir. Eser bir edebiyat dergisinde özet halinde yayınlanmaya başlamadan önce, Büchner sahte bir pasaportla Strasbourg'a kaçmaya mecbur oldu. 1836 yazında bir yandan tıp doktorasını hazırladı, öte yanda, bir yayınevinin düzenlediği komedi yarışması için "Leonce ile Lena" adlı bir komedi yazdı.. Bu eser, "ömrünü doldurmuş modern toplum"un can sıkıntısını canlandıran ve alaylı-romantik bir masal dünyasında cereyan eden bir hicivdir. Büchner, eserini teslim tarihinden iki gün sonra yollamış olduğundan, yarışmaya katılamadı. Eseri ihtiva eden zarf, açılmadan iade edildi.

Büchner en önemli eseri olan "Wozzeck" adlı sosyal trajedisini yazmaya Zürich'te başladı. Yarım kalan dram, büyük aşk ve kıskançlığı yüzünden sevgilisini öldüren fakir bir erin trajedisini anlatır. Büchner bu kitabı yazarken 1836 kışında tifoya yakalandı. 1837 yılı Ocak ayında nişanlısına "soğuk almışım, yatıyorum" diyordu. Fakat çok geçmeden, 19 Şubat 1937'de 24 yaşında öldü. "Wozzeck" dramı 1875 yılına kadar basılmadan kaldı ve ilk kez 1913'te Münih'te sahneye kondu.

Navenda PEN A Kurdî kuruldu

INTERNATIONAL PEN'e bağlı olarak bir KÜRT PEN MERKEZİ (NAVENDA PEN A KURDÎ) kuruldu.

INTERNATIONAL PEN'in 6-9 Nisan tarihleri arasında İngiltere'nin Cambridge kentindeki King's College'de düzenlediği uluslararası konferansta gündem maddelerinden biri de Kürdistan'ın Irak, İran, Suriye, Türkiye parçalarında ve sürgünde yaşayan Kürt yazarlarının oluşturacağı bir KÜRT PEN MERKEZİ'nin kurulmasıydı.

INTERNATIONAL PEN'in ilkelerini benimseyen ve üye olma niteliklerini taşıyan Kürt yazarlar, Hüseyin Erdem'in girişimiyle bir araya geldiler.

8 Nisan Cuma günü, yukarıda sözü edilen uluslararası konferansta bir konuşma yapan Hüseyin Erdem, delegeleri KÜRT PEN MERKEZİ'nin kurulmasını desteklemeye çağırdı. INTERNATIONAL PEN'in sekreteri Alexandre Blokh, Kürt P.E.N'inin kuruluşu konusunu delegelerin oyuna sundu. Hazır bulunan delegeler olumlu oy verdiler.

Uluslararası sekreter A.Blokh'un "Kürt PEN'i aramıza hoş geldin!" sözleri coşkuyla karşılandı. Daha sonra KÜRT PEN temsilcileri Emine Erdem ve Hüseyin Erdem tüm delegelerce kutlandılar.

Kürt PEN'inin en önemli özelliği KÜRDİSTAN'ın tüm parçalarından yazarları bir araya getirmesi ve bu yapısıyla ulusal bir kimlik taşımasıdır. İkinci bir özellik de, Kürt tarihinde ilk kez ulusal bir Kürt örgütünün uluslararası bir örgüte eşit haklarla üye olmasıdır.

Kürt PEN'i, INTERNATIONAL PEN'in ilkelerini benimseyen ve aranan nitelikleri taşıyan tüm Kürt yazarlarına açıktır. Baskı altındaki tüm dünya yazarlarına gösterilen dayanışma, Acem, Arap ve Türk yazarlara da aynı kardeşlikle gösterilecektir. Bu kardeşlik duygularını, bu insanca düşünceyi bize, baskı altındaki güzel dilimiz Kürtçe, serbestlik tanınmayan insanlık ve doğa sevgisiyle, özgürlük ve eşitlik içinde yaşama istekleriyle dolu soylu edebiyatımız veriyor.

Buna ancak insanlık düşmanları karşı durabilirler.

Saygıyla
Hüseyin Erdem

Mihail Şolohov

Sovyet ve Dünya edebi yatının övüncü

"Dünya yazarlarına, günümüz yazarlarına, dost ve meslektaşlarıma sesleniyorum! Süregiden çılgınlığa, sürekli nükleer silahlanmaya karşı sesinizi yükseltin"

Selim Uğursoy

Gorki "kültür ustaları kimden yanasınız?" diye soruyordu sanatçılara. Bu soruyu, bütün bir yaşamla, tüm yaratıcı eylemiyle "insandan" diye yanıtlayan yürek, Mihail Şolohov'u ölümünün beşinci yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

Şolohov, 24 Mayıs 1905 tarihinde Don bölgesinde Kruyilino köyünde dünyaya geldi. Eğitimine kilise okulunda başladı, daha sonra lisede okudu. Geleceğin yazarı, Don üzerindeki uzun ve acımasız savaşın hem tanığı hem neferi oldu. Şolohov on beş yaşında bir delikanlıyken, okulunu bırakarak yiyecek ve silah sağlayan müfrezelerden birinde görev aldı..Bu müfrezeler, silahlı çetelerin desteğiyle buğdayı saklayan ve genç Sovyet Cumhuriyeti'ni açlıktan kırdırmaya çalışan Kulak'lara karşı amansız bir mücadele veriyordu.

Şolohov 922'nin sonlarında Moskova'ya geldi. İskele hamalı oldu, vasıfsız işçilik yaptı, yazıları temize çekme işinde çalıştı. 1923'te yazmaya başladı. Şolohov'un gençlik öykülerini temelinde, Don bölgesinde çok dramatik ve acı geçen sınıf mücadelesine katılma özdeneyimi yatar.

1925'te Moskova'dan ayrılan Şolohov, doğum yeri olan Don'a döndü. Yirmi yaşındaki yazar, Durgun don üzerine çalışmaya başladı. Sosyalist gerçekçilik yönteminin usta sanatçıya sunduğu tükenmez olanakların parlak bir tanığı olan bu yapıt, Sovyet edebiyatının zaferini ve övüncünü oluşturdu. Halkın, devrim ve iç savaş günlerindeki yaşantısını anlatan ve dört ciltten oluşan bu görkemli destan, Şolohov'un onbeş yıllık yoğun çalışmasının ürünüdür. İlk ciltler yayınlanır yayınlanmaz Durgun Don, Lev Tolstoy'un Harp ve Sulh'uyla sık sık kıyaslanmaya başlandı. Bu haklı bir kıyaslamadır. Kucaklanan olayların genişliği, planların epik yoğunluğu öykündeki dramatik yan ve psikolojik derinlik acısından Harp ve Sulh ile Durgun Don aralarında büyük bir benzerlik taşıyan yapıtlardır.

Şolohov, Durgun Don'da halkını, tarihsel bir gelişmenin en kararlı anında göstermiştir. Durgun Don'un öncü Sovyet ve yabancı edebiyatların gelişmesinde büyük bir katkısı olduğu kadar, yeni insan ve öncü Sovyet toplumunun hümanist ahlakının oluşumunda da büyük bir etkisi bulunmaktadır.

Aynı ustalık Uyandırılmış Toprak'ta da bütünüyle ortaya çıkmaktadır. Bu roman kolektifleştirme döneminde Sovyet kırlarındaki büyük sınıf savaşlarını anlatır.

Büyük Yurtsever Savaş'ın karanlık günlerinde orduya girmiş, savaş muhabiri olarak çalışmıştır. "Ellerimizde kalemler, defterler ve hafif makineli tüfekler, cepheye yollandık..." diye başlar cepheden gönderdiği bir yazıda. Bir başkasında, "İnsan bu savaştan ellerine kan bulaşmadan çıkamaz. Savaş; kan ve ter istiyor. Eğer bu inkar edilirse, bedel iki katlı olacaktır..." (Amerikalı Dostlara Mektup) diyecektir.

Ölümünden birkaç ay önce Eylül 1983'te Vesenskaya'dan tüm dünya yazarlarına şöyle sesleniyordu: "Dünya yazarlarına, günümüz yazarlarına, dost ve meslektaşlarıma sesleniyorum: Süregiden çılgınlığa, sürekli nükleer silahlanmaya karşı sesinizi yükseltin."

Mihail Şolohov, benzersiz yeteneğini, içinde doğup büyüdüğü ve uğrunda tüm gücüyle çaba harcadığı çalışan halkın hizmetine sunmaktadır. 1954 yılında toplanan II. Sovyet Yazarlar Kongresi'nde bunu coşkuyla şöyle ifade etmiştir.

"Dışardaki kötü niyetli düşmanlarımız, biz Sovyet yazarlarının Parti'nin emriyle yazdığımızı iddia ediyorlar. Gerçekte işin aslı hiç de öyle değildir, çünkü her birimiz kendi yüreğinin emrettiğini yazıyor ve yüreklerimiz sanatımızla hizmet ettiğimiz Parti'ye ve halka aittir."

Yazarın Sorumluluğu, Mihail Şolohov adlı kitabın önsözünden derlenmiştir.

KİTAP... KİTAP... KİTAP... KİTAP... KİTAP...

Marksizm, yanlışın saptanması, eleştirilmesi ve onun doğruyla, gerçekle aşılmasıdır.

Mehmet Cantekin

Geçtiğimiz günlerde Metin Çulhaoğlu'nun bir çalışması Gelenek Yayınevince yayınlandı: Bir mirasın güncelliği tarih, Türkiye, sosyalizm.

Metin Çulhaoğlu daha önce uzun süre Türkiye İşçi Partisi (I. ve 2. TİP) içinde çalıştı. Yürüyüş dergisi yazı işleri müdürü iken, 1978 yılında partide ortaya çıkan yön değişikliği üzerine partiden ayrıldı. 79-80 döneminde Sosyalist İktidar dergisini yine TİP'ten kopan bir grupla birlikte çıkartı. 12 Eylül'den sonra, diğer birçok sosyalist gibi bir süre cezaevinde kaldı. 86 Ekiminden bu yana da sürekli yayınlanan Gelenek kitap dizisinin yazarlarından biridir.

Eser Metin Çulhaoğlu'nun ilk kitabı. İçeriğini çerçeveleyen görüş önsözde veriliyor. Aktarıyorum: "Türkiye'de, sosyalizm, yaklaşık 15 yıldır sosyalistlerin demokratlaştığı bir süreç yaşıyor. Aşılması gereken eşik olarak bunu görüyorum. Bu eşiğin aşılmasında ise bir tek dinamik tanımlıyabiliyorum: Sosyalist düşüncenin ve kadroların, var olan nesnelliklerinde ötesinde, bir olgunlaşma sürecini mutlaka yaşamaları." (s.6)

Çalışmada, olgunlaşmamış yapıdan Türkiye solunun bütünü içindeki eğilimler ve kadrolar kastediliyor. Nedenlerden genel ve belirleyici olanların seçimi, gene bunların tarihsel gelişimiyle birlikte açıklanıyor. Çalışma bu anlamda bir durum saptaması işlevini de yükleniyor.

Marksizm, yanlışın saptanması, eleştirilmesi ve onun doğruyla, gerçekle aşılmasıdır. Sınıf mücadelesinde diri kalabilmek, Marksizmin mücadele koşullarında yeniden ve yeniden üretimiyle mümkün. Ve marksist, görünen somuttaki olguları tarih bilinciyle kavrayan, onun iç bağıntılarına ve kaynağına ulaşmak için gerektiğinde görüneni reddedendir. Görüntüyü oluşturan koşullar genellikle kaotik ve aleyhtedir. Bu diriliğin koşullara teslim edilmesinin, vadenin sürekli ertelenmesinin mantığı, marksist yöntemin bir bütün olarak kavranamamasında yatar.

Ülkemizde gerek marksist teorinin bizzat kendisine ilişkin yaklaşımlarda, gerekse Türkiye'ye ve uluslararası sosyalist sisteme ilişkin görüşlerde sorguya çekilmesi gereken yerler var. Hem de epey bol miktarda, "Olgunlaşma diyor yazar, mutlaka bir hesaplaşmayla birlikte yaşanacak."

Bu hesaplaşma da yazarın kendi diliyle söylemek gerekirse, çıktıların (kronoloji ve çeviri bazından çıkıp açık çözümlemeler) oluşturduğu bir tartışma platformunun üzerinde olacaktır. Kitap da bir anlamda bir çıktı ve bu tartışma platformunun malzemesidir. Yazarın öznel seçimiyle bazı noktalar ön plana çıkartılıp hesaplaşmanın zeminini oluşturuyor.

Marksizmin yöntemi ve bilim olarak marksizmin oluşturulması üzerine 19.yy bazında yapılan bir analiz kitabın girişini oluşturuyor. Vurgu ilk üç bölümde eldeki teorik mirasın genel hatlarıyla aktarılmasına yöneliyor. 4. Bölümde Türkiye'de ilk birikim ve bunun uzantıları inceleniyor. Son bölümde ise bu teorik mirasa yaklaşacak özne olarak bireyin ön planda tutulması ve seçikleştirilmesi ekseni oluşturuyor. Bu birey, yaşanacak olan hesaplaşmada ve sonrasında belirleyici olacak olan, bu anlamda şimdiden belli görevleri yüklenen bireydir. İşlevi şimdiki somutta zaafsız bir odağın olmaması ancak bilgilenmeyle at başı giden bir siyasal etkinlik vurgusunun öne alınmasıyla açıklığa kavuşuyor.

METİN ÇULHAOĞLU

Bir Mirasın Güncelliği
TARİH, TÜRKİYE,
SOSYALİZM

•

Köklü geleneklere tutarlı biçimde sahip çıkmak yenilenmeyi dayatan alanlarda ise gerçekçi olabilmek, sosyalist teoriye ilişkin ciddi bir muhasebeyle mümkündür.

•

GELENEK
YAYINEVİ

Fiyatı: 2400 TL (KDV dahil)
Dağıtım: Adaş, Cem-May, Dost

Dinleyin

Baştarafı 1. Sayfada

Biz dinleyelim.

Yıllardır Üniversiteler siyasi polisin pilot bölgeleri haline getirildi. Öğrenciler kendi en temel demokratik haklarını kullanmak isterken enselerinde hep siyasi polisin soluğunu hissettiler. En küçük demokratik kıpırdanışlar, siyasi polis ve olayları onun gözünden izleyen burjuva basınca "terörist eylemler" olarak nitelendirilmek istendi. Dernek kuran öğrencileri bir senaryo dahilinde yalnızlaştırmak için siyasi polis dernekçi öğrencilere sözde "örgütsel operasyonlar" düzenledi. Bu tip saldırıların pek bir sonuç vermemesi üzerine, bu kez de yine siyasi polisin yaptığı "enformasyonlarla" dernek üyesi öğrenciler demokratik haklarını kullandıkları için, haklarında "disiplin soruşturmaları" açılarak okullarından atılmak istendiler. Daha binbir türlü baskı, engelleme ve eşkıyalık çeşidiyle dernek üyesi öğrenciler yıldırılmak istendi, isteniyor.

Son olarak, İzmir'de ve İstanbul'da İdare Mahkemesi'nin aksi yöndeki kararlarına rağmen YÖK'ün 59. maddesi işletilerek öğrenci dernekleri bir bir kapatılmaya başlandı. O arada geçen yıl öğrencilerin "Nisan direnişi"ne çarptığı için hayata geçirilemeyen faşist "dayı"mızın rötüşlarla yeniden düzenlenen "teklifi" TBMM'nin ilgili komisyonunda zamanı gelince gündeme sokulmak üzere bekletilmekte, yani öğrenci derneklerinin başlarının üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallandırılmaktadır.

İşte böyle bir ortamda gelindi 28 Nisan 1988'e. 28 Nisan'da ne oldu?

Sabah saat 9.30. İki siyasi polis SBF öğrencisi Zülal Sarı'ya sözle sarkıntılık ediyorlar.

Saat 12.00. SBF öğrencilerinden oluşan 35 kişilik bir grup dekan Cumhur Ferman'a giderek olayı kınadıklarını ve tedbir alınması gerektiğini söylüyorlar. Cumhur Ferman ise Zülal Sarı'ya sarkıntılık eden polisleri kastederek "Onlar da genç, siz de gençsiniz. Olur böyle şeyler" diyor. Dekanın odasından çıkan öğrenciler SBF kantininden 6 öğrencinin siyasi polis tarafından yerlerde sürüklenerek gözaltına alındığını öğreniyorlar.

Saat 13.20. İ.Ü. binası içindeki öğrencilerin ve basının hızla haber aldığı sabahki olaylar SBF'nin önünde 2000 öğrencinin toplanmasına ve olayı kınayan bir basın açıklaması yapmalarına yol açıyor.

Saat 13.25. Öğrenciler toplu halde Rektörlük binasına giriyor ve İ.Ü.Rektörü Cem'i Demiroğlu ile "Siyasi Polis-İdare İşbirliği", "Disiplin Soruşturmaları", ve son gelişen olaylar hakkında görüşme talebinde bulunuyorlar.

Saat 14.20. Onbeşer dakika ara ile üç kez gelmesi için kendine çağrı yapılan rektör gelmiyor. Öğrenciler bu süre içinde Rektörlük odasının önünde bir forum düzenliyorlar. Önce, 28 yıl önce 28 Nisan'da katledilen Turan Emeksiz'in anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulunuyorlar. Daha sonra bazı öğrenciler eylemin içeriği üzerine konuşmalar yapıyorlar. Bütün bu eylemlerden sonra öğrenciler taleplerini rektöre bir sonraki gün iletmek üzere dağılma kararı alıyorlar.

Saat 14.21. Dağılmak üzere olan öğrencilerin üzerine yüzlerce "Çevik Kuvvet" saldırıyor. Bundan sonra gelişen olaylar, saatlerle tesbit edilemeyecek kadar yoğun. Üzerlerine saldıran yüzlerce "Çevik Kuvvet"ten kendilerini korumak isteyen öğrenciler rektör, rektör yardımcısı ve İktisat Fakültesi dekanının odalarına sığınmak zorunda kalıyorlar. "Çevik Kuvvet" odaların kapısını tekme-omuz yıkıp, öğrencileri döverek dışarı çıkartıyor. Bu esnada polisin saldırısı sonucu Rektörlük odasındaki tarihi değeri olan eşyalar tahrip ediliyor. Dışarıya çıkartılan öğrenciler siyasi polis tarafından tek tek seçilerek polis otobüslerine bindiriliyor. Olayın gelişimi boyunca saldırıya uğrayan arkadaşlarına sahip çıkan öğrenciler "Polis-İdare İşbirliğine Son", "Üniversitede Polis İstemiyoruz", "Saldırılar Bizi Yıldırmaz" şeklinde sloganlar atarak polis otobüslerine bindirilen arkadaşlarını alkışlıyorlar.

Saat 15.30'u gösterirken üniversitedeki olaylar bitmiştir. 158 öğrenci gözaltında.

Herkes olaylar yatıştı, olan 158 öğrenciye oldu sanırken, ertesi gün öğrenciler bir kez daha herkesi şaşırtıyor. 29 Nisan'da yaklaşık bin öğrenci İ.Ü. Rektörlük binası önünde toplanıyor ve 28 Nisan günü gelişen olaylardan öğrencilerin sorumlu olmadığını, burjuva basınının her zamanki "görüş darlığı"yla öğrencileri "terörist" ilan etmesindeki mantıksal çarpıtmayı ve gözaltına alınan arkadaşlarının geri verilmesini içeren bir bildiriyi basına okuyorlardı. Daha sonra İstanbul Tabip Odası Cağaloğlu merkezinde bir gün önce Demokrat Arkadaş adlı gençlik dergisinin polis tarafından basılmasını protesto eden Gençlik Dünyası, Yeni Aşama, Gelenek, Yeni Öncü, Çağdaş Yol, Yarın, Gün, Demokrat Arkadaş ve Güneşe Çağrı dergileri "İlerici-demokrat basına yönelik baskılara son verilmesini, polisin üniversiteyi gerçek sahiplerine bırakmasını ve gözaltına alınan öğrencilerin derhal serbest bırakılmasını" içeren bir basın bildirisini bin kişilik öğrenci kitlesinin önünde okuyorlardı. Bildirinin okunmasından sonra İstanbul Valiliği yönüne doğru yürüyen öğrenciler yine "Çevik Kuvvet"in saldırısına uğruyorlardı. Bu olaydan sonra gözaltındaki öğrenci sayısı 165'e yükseliyor. Olayda Hürriyet gazetesi muhabiri Oktay Şengüler kafasına yediği cop darbeleri sonucu beyin sarsıntısı geçiriyor ve hastaneye kaldırılıyor. Aynı gün İstanbul'da ve Türkiye'nin bazı illerinde polisin saldırılarını protesto eden gösteriler yapılıyor.

Yıldız Üniversitesi'nde 200 öğrenci "Polis Dışarı" sloganı ile Rektörlük kapısına kartondan yapılmış siyah bir çelenk bırakıyorlar. İTÜ Ayazağa kampüsünde de yemekhanede toplanan öğrenciler olayları protesto ediyorlardı.

Ankara ODTÜ'de 28 Nisan'da "Öğrenci Birliği" adlı bir dergi çıkartmak isteyen öğrencilerin Konur sokakta tuttukları dergi bürosuna polis tarafından yapılan saldırı sonucu yaklaşık 50 öğrencinin alınmasını protesto eden ve İ.Ü.'deki olaylarda gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılmasını isteyen 200 öğrenci ODTÜ Rektörlük binasının arkasında SHP Milletvekilleri Veli Yıldırım ve Hüsnü Okçuoğlu'nun da katıldığı bir oturma eylemi gerçekleştiriyorlardı.

Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde 100 kadar öğrenci de Rektörlüğün kapısına oturup üniversitelerin özerkliğinin sarsıldığını bildiriyor ve "Üniversiteden polisin ve jandarmanın çekilmesini" talep ediyorlardı.

İstanbul'daki olaylara Türkiye çapında destek veren öğrenciler eylemlerini sürdürürken "malum çevreler" her zaman bilinen nakaratlarını tekrarladılar. 12 Eylül'ün Cumhurbaşkanı yine çok önemli tesbitlerde bulunup "zavallı sevgili öğrencilerim" diyerek görüşlerini açıkladı. Arkasından darbe tehditlerini savurarak "bu öğrenciler andıkları Turan Emeksiz"i nereden tanıyorlar, o zaman daha çocuktular. Demek ki aralarında kışkırtıcı provakatörler var" diyerek, şecaat arzederken sirkatini söyleyiverdi.

SHP Genel Başkanı İnönü her zamanki icazetli ve 12 Eylülcü'lerle uyumlu tavrını sürdürerek "Öğrenciler demokratik yollar içersinde kalsınlar, polisler de öğrencilere iyi davransınlar" diye demeç veriyordu. Dernek kurmanın, yürüyüş yapmanın, hak aramanın, YÖK'e karşı çıkmanın, hertürlü yasağın varolduğu bir ülkede hangi demokratik ortamdan bahsediyorsunuz sayın İnönü?

Kısacası, 1988 Türkiye'sinde olayların gösterdiği bir gerçek var ki kimse buna gözünü kapatamaz. İşte bunun için 12 Eylülcü'lerin uykusu kaçmaya, rahatları bozulmaya başlamıştır. Üniversiteleri kışlaya çeviren polis baskılarına, rektörlerine, dekanlarına rağmen mücadele ivmesi giderek yükselen bir öğrenci hareketi var Türkiye gündeminde. Bu hareket 12 Eylül'ün kendilerine biçtiği kefeni yırtıp atacaktır. Böyle evlatları olan bir mücadele yokedilemez.

Konferans

Baştarafı 1. Sayfada

Erdal Atabek, otoriter toplumların insan üzerindeki psikolojik ve sosyal etkileri anlattıktan sonra, asık suratlı bir toplum olduğumuzu, gülmenin adeta hoş olmayan bir durum olarak karşılandığını belirtti. Daha sonra otoriteyi olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayıran Atabek, olumsuz otoritenin gücünü egemen sınıflardan aldığını, küçük bir azınlığın tahakkümü olduğunu, olumlu otoritenin ise gücünü, yasallığını ve haklılığını işçi sınıfından, kitlelerden, halkın büyük çoğunluğundan aldığını belirterek, olumsuz otoritelerde demokratik hak ve özgürlüklerin kendiliğinden verilmeyeceğini, çünkü otoritenin sınır tanımadığını, onu dizginleyecek bir baskı gücünün olması gerektiğini söyledi. Daha sonra dinleyicilerin sorularını yanıtlayan Atabek, alkışlarla konferansını tamamladı.

Gençlik Dünyası'nın Bilsak'taki konferans etkinlikleri Mayıs ayında da sürecek.

Ahmet İNCE
UMUDUN FISILTISI
ŞİİRLER

Ahmet İNCE
UMUDUN FISILTISI
ŞİİRLER
Günışığı Yayıncılık

Ahmet İnce 1950 yılında Trabzon'da doğdu. Trabzon Fatih Eğt. Enst. Türkçe Bölümü'nü bitirdi. Demokratik öğretmen hareketi çalışmalarında bulundu. TÖB-DER GYK üyeliği yaptı. 12 Eylül'de tutuklandı. 4 yıl 3 ay hapislikten sonra tahliye oldu. Umudun Fısıltısı 1983-1985 yılları arasında yaşadığı gerçekliği anlatıyor.

12 EYLÜL ve HUKUK
HALİT ÇELENK

Halit ÇELENK
12 EYLÜL
VE
HUKUK
Onur Yayınları

"Bu küçük, fakat özlü yapıt, şöyle bir sonuç mesajı vermektedir. Dönemimiz, bir demokrasi mücadelesi dönemidir. Bu mücadele içinde, düşünce özgürlükleri, demokrasi hakları yanında yer alanlar, yenilmezler. İşte bu yapıt, çağımızın bir tanığı olmaktadır: Yenilmeyenlerin tanığı."

NER KİTABEVİ AÇILDI

Tüm Perakende Satışlarda % 20 indirim uyguluyor.
Kitapevimizde bulunan Yayınevleri

Ada
Adam
Alan
Afa
Amaç
Arba
Ardıç
Barış
B/F/S
Başarı
Belge
Bilgi
Bilim ve Sanat
Birey ve Toplum
Broy
Bibilotek
Boyut
Başak
Can
Çağdaş
Çınar
Çaba
Cem
Cep
Dönemli
Der
De
Dost
Esin
Evrim
Fırat
Fono
Gözlem
Gür
Gerçek
Geçit
Güneş
Hil
Habora
Haziran
İletişim
İzlem
İnkılap
İleri
Kaynak
Kıyı
Metrs
Mizah
Milliyet
May
Onur
Oda
Öncü
Özgür
Payel
Puhu
Remzi
Sağlam
Say
Sol
Sorun
Sosyal
Süreç
Savaş
Tay
Teori
Toplum
Yarın
Yaprak
Yeni Dünya
Yalçın
Yol
Yurt
Yön
Yıldız

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK KİTAPLARI VE KASET ÇEŞİTLERİ İLE HİZMETİNİZDEYİZ.
Ad.: Çakırağa Camii Sok. Göktaş İşhanı No. 101
Aksaray-İST: (UFİ Yan Sokağında)

NER YAYIN DAĞITIM
PAZARLAMA
YENİ ÇIKAN KİTAPLARIMIZ

Şakir Bilgin
GÜNEŞ HER GÜN DOĞAR
2.Baskı 4.000 TL.

Zeki Tombak
Uzak Karlı Bir Ülkeden (Şiir)
900 TL:

Nevruz Uğur
Gecenin Göklerinde Yanarken Sesim (Şiir)
1000 TL.

Zeki Tombak
Hüzündür İlk Kelimesi
2.Baskı basılıyor

Tüm istekler için ederi kadar pul göndermek yeterlidir.

Genel dağıtım: Fırat dağıtım
TLF: 520 89 64

İLKE KİTAP KULÜBÜ

Birinci yaşını doldurdu.
Sevincimizi kitap dostları ile paylaşıyoruz

İLKE KİTAP KULÜBÜ
Merkez: Rampalı Çarşı 10/A
Şube: Komtaş çarşısı tel:121420 KONYA

Çağatay Anadol

Baştarafı Sayfa 10'da

bu. Ama bu süreç Türkiye'yi, beş yılda, üç yılda babadan oğula, işçi oğlu işçilerin pıtrak gibi ortaya çıktığı bir ülke yapmaz. Yaptığını farzedelim. Siyasi mücadeledeki öznel faktör devreye girmeden... öznel faktör nedir? İşçi sınıfı siyasi hareketinin sürekliliğidir. Bizde 1920'den beri işçi sınıfı siyasi hareketi örgütlü olarak varolmuştur. Olmuştur ama sürekli olamamıştır. 51'e kadar büyük kesintilerle, çok kısa dönemlerde yasallıktan yararlanabilmiştir. 51'den 63'e kadar on küsür sene varolamamıştır. 1960'tan sonraki dönem işçi sınıfı partisi bakımından net bir dönem değildir. Ancak 70'lerden sonra bu konuda netlikler oluşmaya başlamıştır fakat bu sefer de parçalılık sorunu, birlikten yoksun olma sorunu söz konusudur. Dolayısıyla böyle bir tarihi olan bir işçi sınıfı siyasi hareketinin o öznel faktörü gerçekleştirmesi de zordur. Yani işçi sınıfına siyasi bilinç taşıması da zordur. Şimdi bütün bunları Türkiye'nin bir Marksisti olarak görüyorum, görüyoruz. Bunu görüp de şuna varmıyoruz; bu iş olmaz! Bu işi belki biz yaparız, belki biz yapamayız. Bizim amacımız tarihsel gelişimi hızlandırmak. Tarihsel gelişime tanık olmamak. Ama mutlaka biz görelim diye yapmıyoruz bunu. Belki bizden sonraki kuşaklar için bir şey hazırlıyoruz. Biz içinde bulunduğumuz nesnel durumu gerçekçi biçimde değerlendiriyoruz ve bu gerçekçilik içinde önce esas olarak işçi sınıfının siyasi birliğini sağlamak lazım diyoruz.

Peki o zaman gelelim başka az gelişmiş ülkelere. Az gelişmiş ülkelerden çok az örnek var işçi sınıfının iktidara geldiği.

Bakın ben burada bir parantez açayım. Bütün sorular belli bir manzarayı resmediyor. 'Efendim Sovyetler Birliği'nde zaten sosyalizmin ütopyaları olmuyor, Avrupanın kapitalist ülkelerinde işçi sınıfının devrimci perspektifi yok, az gelişmiş ülkelerde orta sınıf güçleniyor. Şimdi o zaman insanın sorası geliyor. Bu hapislikler nereden çıkıyor? Bu işkenceler niye yapılıyor? Bu tevkifatlar nereden çıkıyor. Mesela Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin yöneticisiyim diye neden sekiz yıl on ay hapse mahkum oldum. Neden son yedi yılda bu partiden 680 kişi göz altına alındı, tutuklandı? Şunu söylemek istiyorum işçi sınıfının hiçbir politik perspektifi olmadığı yolundaki iddialar, onu depolitize etmek için...

Uydurulmuş.

Yürütülen, uydurulmuş demiyorum, kampanyanın bir parçasıdır.

Alalım Vietnam'ı. Emperyalizme karşı kazanılmış en büyük zaferlerden biridir. Vietnam toplumu bugün birşey vaad etmiyor. Ne demokrasi adına, ne büyüme adına...

Ben size Küba "toplumunun" Haiti "toplumuna" göre ne ifade ettiğini sorabilir miyim? Veya Arjantin "toplumuna" göre. Vietnam daha sosyalizmin meyvalarını toplayabilmiş bir ülke değil. Vietnam Küba gibi "şanslı" bir ülke değil. Vietnam'ın toprakları Ay yüzeyine çevrilmişti. Bunu biliyorsunuz siz. Ve kimyasal silahlarla bitki örtüsü yok edildi. Daha 1970'te kurtuldu bu ülke. Vietnam'da 12 yaşında kızlar satılmıyor. Filipinler "demokrasisinde' satılıyor. Küba'yı, istediğiniz Latin Amerika ülkesiyle karşılaştırın. Orada doğrudan doğruya sistem farkının, sosyalizmin Küba insanına kazandırmış olduklarını hiç kimse inkar edemez.

Ama kaybettirmiş olduğu şeyleri de!..

Neyi kaybettirmiş sosyalizm?

Şimdi Haiti ile Maiti ile karşılaştırmayalım ama Küba'da muhalefetin olmadığını, rejim karşıtlarına baskı uygulandığını. Sonuç olarak daha demokratik, daha açık, daha çok sesli bir düzen kurulsa, bu ekonomik politikaların da uygulanabileceğini, yani şu anda Küba'yı Küba yapan politikalar ille sosyalizmin kurulmasıyla uygulanmazdı. Bunlar sonuç olarak bir teknik meseledir.

Peki niye sosyalist olmayan bir az gelişmiş ülke bu "teknik" politikaları uygulayarak...

Ben bunu reddetmiyorum. Sosyalizmin bu tür bir bilinç verdiğini insanlara...

Hayır bilinç değil!. Allah allah! Sömürünün ortadan kalkması demek, sömürücülere giden kaynakların toplumun hizmetine sunulması demektir. Bu sayede Küba ile Haiti arasındaki fark oluşuyor.

Ama bir Küba ile bir Nikaragua ile, bunlar aile, klanların adeta egemen olduğu ve sömürünün çok farklı biçimlerde uygulandığı örnekler. Burada sosyalizmin kısmi başarıları sosyalizmin bütün üçüncü dünya ülkeleri için bir perspektif sunduğunu göstermez.

Şimdi kardeşim bak...

Lütfen kızmayın.

Hayır, size kızmıyorum. Birincisi; bir toplumun pastası o toplumun hizmetine sunulursa, üretim araçları üzerinde mülkiyet iddia eden bir grup tarafından çarçur edilmezse o toplumun sorunlarını hızla çözmek mümkündür. Küba örneği bunu göstermiştir. Ve ikincisi; bana soru yöneltenler ısrarla "sömürü ile insanlar üzerindeki baskı, insanların eşitsizliği ve onları zavallılığa, yoksulluğa iten koşullar arasında bir ilişki yoktur" derse onunla tartışacak bir şeyim yok benim. Siz burada bir gazetecinin tartışmayı tahrik etme aracıyla sınırlamıyorsunuz kendinizi. Siz burada bir tarafsınız. Gerçekten tarafsınız.

Ben sınıflı toplumdan sınıfsız topluma geçme gibi bir şeyin Marksist kategoriler içinde gerçekleştirilemeyeceğine inanıyorum. İddiam bu. Gazeteci olarak iddiam bu. Ama şöyle bir perspektif görüyorum ve böylece sanırım son sorularımı soracağım. Mesela Birleşmiş Milletler ideali. Özünde liberal ve daha çok Amerikan devriminden kaynaklanan idealdir. Birleşmiş Milletler çerçevesinde kurulan örgütler bu bölüşümün daha düzgün olması için hem soyut platformda teorik şeyler getiriyorlar, hem önlemler alıyorlar. Bir supranasyonal örgütlenmeler doğrultusunda, mesela AET kendi payını alırken, bu payın mümkün olduğunca dengeli dağıtılmasına özen gösteriyor ve çeşitli Afrika ülkeleriyle onların mallarını almak üzere anlaşmalar imzalıyor. AET bu anlaşmayı imzalamasa bu adamlar başka bir yere satamayacaklar. Çürüyecek o mallar orada. Bu ülkeler de böylece zenginleşiyorlar. Ben böyle bir düzen, daha kompleks, daha iyi işleyen bir düzen öngörebiliyorum. Ben bunu öngörebiliyorum. Bazıları diyorlar ki sosyalizm bunun önünde bir engeldir. Böyle bir ütopyamız var bizim diyorlar. Supranasyonal örgütlerle dünyadaki bölüşümü mümkün olduğunca eşit dağıtmak mümkündür diyorlar.

Rockfeller'i nasıl razı edeceksiniz?

Tabi ki yani adama karşı savaşarak razı edeceksin.

Nasıl yani? Şöyle sorayım. Dünyada yaratılan değerlerin büyük, çok büyük bir bölümü Kuzey Amerika'da tüketiliyor. Bu da Amerika'daki sosyal sistemle, bu ülkenin emperyalizmin başına çeken ülke oluşuyla, tüm dünyaya el atan şirketlerinin bulunuşuyla ve kârlarını garanti altına alan bir büyük devlete dayanıyor olmasıyla mümkün oluyor. Biz tüm insanların dünyanın varlıklarından özgürce, eşitçe yararlanabilmesi, dünyanın varlıklarını üzerindeki emperyalist ve kapitalist iddianın ortadan kalkması ile mümkündür diyoruz. Elbette bu iddianın ortadan kalkmasından menfaati olanlar buna direniyorlar. Niye Vietnam bombardıman ediliyordu ki? Sizin bu tezinizi söyleyenler bu direnci nasihatlarla mı halledecekler?

Şöyle halledecekler büyük bir olasılıkla. Bu tür bir düzenin sonuç olarak Rockfeller'in kurduğunun da çökmesiyle sonuçlanacağını o adamlara hesabıyla kitabıyla kanıtlayarak.

İnsan aklı sınıfsallıktan bağımsız, çıkarlardan bağımsız soyut bir akıl mıdır? Paylaşım savaşları niye oldu? Sömürgecilik niye ortaya çıktı? İnsanlar taa 18.ci 19.cu yüzyılda niye köleleştirildiler? Niye kölecilik hortladı dünyada? Çünkü o zaman insanlar kötüydü! O zaman insanlar akılsızdı! Bu mu mesele? Mesele bu değilse, mesele akıl meselesi değil de sınıf ve sınıf çıkarıysa soruna bu bazda çözüm getirmek mümkündür. Bu bazın dışında getirilecek çözümler çözüm değildir. Vaazdır. Ve Rockfeller vaazlara bıyığının kenarıyla güler, başka da hiçbir şey olmaz. Yani siz vaazla Türkiye'den emperyalizmin şu son kırk yılda ve şu son yedi yılda aktarmış olduğu değerleri geri getiremezsiniz. Gene vaaz vererek Halit Narin'in işçilere on bin lira fazla vermesini de sağlayamazsınız.

1 Mayıs

Baştarafı 1. Sayfada

viler'de olan SHP il binası önünde toplanmak şeklinde yapıldı.

Sabah 9'dan itibaren gelen ve 1000'i aşkın bir sayıya ulaşan kitle, "Yaşasın 1 Mayıs" yazılı çelenkle, 1 Mayıs alanına doğru yürüyüşe geçti. Bu esnada 1 Mayıs kutlamasının üçüncü safhası başladı. Abdullah Baştürk ve diğer milletvekili arkadaşları polisin yola barikat kurması üzerine kitleden ayrılarak ve yürümeyi dahi göze almayarak, 100 metrelik yolu taksi ile geçip Atatürk Anıtı'na (!) çelenk koydular. Kendilerince 1 Mayıs'ı kutladılar (!) ve tekrar SHP il binasına döndüler.

İlerici sendikaların başını çektiği ve alana yürümeye kararlı kitle ise polisin saldırısı ile karşılaştı. Elektrikli copların kullanıldığı saldırıya rağmen "Yaşasın 1 Mayıs", "1 Mayıs'ı Yaşatacağız", "Kahrolsun Faşizm" sloganları ile yeni tür bir kutlamayı gerçekleştirdiler. Çevrede toplanan ve evinin balkonunda biriken halk alkışlarla eylemi destekledi. Polisin tam bir vahşete dönüşen saldırısı sonucunda kitle dağıldı ve kutlama sokak aralarında devam etti.

Öte yandan aynı saatlerde 1 Mayıs güçlerinin bir kısmı, 2000'i aşkın bir kitle olarak Emek Sineması önünden 1 Mayıs alanına doğru yürüyüşe geçtiler. Sıraselviler'deki kutlamayı sokakta gerçekleştiren kitlenin bir kısmı da daha sonra buraya katıldı. 1 Mayıs'ı sokakta ve İstiklâl Caddesi'nden alana doğru yürüyerek kutlamak isteyen coşkulu kitleyi, polis cop, odun kullanarak, havaya ateş açarak dağıtmaya girişti. Görülmemiş saldırıya, inip kalkan coplara rağmen "1 Mayıs'ı Yaşatacağız" haykırışları caddeleri inletti.

İşte 88 1 Mayıs'ı böyle kutlandı. Ve işçi sınıfının mücadele tarihine yeni ve onurlu bir sayfa daha eklendi.

Şimdi sokaktayız, gelecek yıl 1 Mayıs alanında olacağız.

Diyarbakır

Baştarafı 1. Sayfada

karete ilişkin düşünceleri tümüyle kendilerini ilgilendirmesi gerekirken valinin devlet adına onayıyla polis, öğrencileri hiçbir şekilde rıza göstermemelerine rağmen özel hayatlarıyla ilgili açıklamaya zorlamıştır, hem de insan onuruna yönelik böylesi ağır bir saldırıyla, ama olayın daha da vahim bir yanı var. Öğrenciler yalnızca "kız olup olmadıkları" saptanmak ve "namusları gözetilmek" üzere böylesine aşağılık bir durumla karşı karşıya kalmamışlardır. Daha da kötüsü, "kız" çıkmamaları halinde kendilerini neyin beklediğidir. Polisin "kendi güvenliğiniz için bunu yaptırıyoruz" demesinden de anlaşılıyor ki, öğrenciler "kız" çıkmasa, cinsel bir saldırıya, tecavüze ya da cop sokmaya uğrayabileceklerdi. Bir başka deyişle insanlık dışı bir cinsel saldırıdan kurtulabilmişlerse, bu "kız" çıkmalarıyla mümkün olmuştur! Muhtemel failler geride her an ispatlanması mümkün bir durumdan çekinmişlerdir. Peki ya kadınlar? Mahkemelere akseden tecavüz suçlamaları "polise iftira ediyor" diyerek bastırılmak istenen kadınlar ne yapsın? Gözaltına alınıp çırılçıplak bırakılan, artık her biri kamuoyunca bilinen işkence biçimlerine ek olarak cinsel saldırıya uğrayan kadınlar, işkencecileriyle tek başına kaldıkları o insanlık dışı ortamın "kanıt"larını nasıl bulsun?

Diyarbakır'da beş kız öğrencinin başına gelenler şunu açıkça göstermiştir: Bu saldırıya dur demenin yolu, onu tüm kamuoyuna duyurmak, kişisel bir utanç meselesi olmaktan çıkarmak, bu saldırının sistematik bir saldırı olduğunu göstermektir. Gözaltında tecavüze ya da copla, telsiz anteniyle vb. saldırıya uğrayanlar için utanılacak hiçbir şey yoktur. Bugün hemen her bir aile bireyi, bir yakını, bir tanışığı aracılığıyla bu acıları yaşamıştır, yaşamaktadır ve utanç değil, öfke duymayı öğrenmiştir. Şimdi bu öfkeyi bütünleştirmenin zamanıdır. "Polisi iftiradan korumak için" devlet eliyle "kızlık muayenesi"ne, "cinsel ilişki testi"ne zorlanan kızlar, kadınlar, doğrudan ya da dolaylı mağdur olan tüm yurttaşlar da kendilerini bu sistematik teröre karşı hep birlikte korumalı, karşı koymalıdırlar. Bunun ilk adımı, rejimin niteliğini de sergileyen bu aşağılık saldırıyı teşhir etmekten, her yönüyle paramparça edilmek istenen insanlık onurumuza hep birlikte sahip çıkmaktan geçiyor. Böyle bir saldırıya uğrayan her kız, her kadın basın-yayın organlarına, kamuoyuna bilgi aktaracak kişi ve kuruluşlara kendilerine yapılanları anlatmalıdır.

Hapishanede ya da dışarıda olan kadınlara yönelik bu saldırı ancak hep birlikte püskürtülecek, ülkemiz ve dünya kamuoyu önünde, tüm iğrençliğiyle tepeden tırnağa bütün sahiplerine iade edilecektir. Bunu sadece hesap sormak için değil, kimliği pekala belli ellerin yarın aramızdan bir başkasına, öbürgün bir diğerine uzanacak saldırısını kırmak için yapmak gerekiyor.

Winnie Mandela

Baştarafı 16 Sayfada

len yöneticilerinden Harry Gwala ağır hasta. Rejim onu Roben Island Hapishanesi'nden başka bir hapishaneye taşımak zorunda kaldı.

■ Bir kadın, eş ve anne olarak en büyük hayaliniz nedir?

☐ Ülkemin, halkımın, çocuklarımın, kocamın ve onun arkadaşlarının özgür oluşunu görmek. Nelson'un serbest bırakıldığı gün bütün ülke için aydınlık bir gün olacak ve bugün benim hayatımın da en mutlu günü olacak. O, özgürlük için mücadele eden bütün halkların sembolü. Ben bu mutlu günün gelmesini özlüyorum ve hayal ediyorum. Toplumun bütün temsilcileri, dernekleri, kuruluşları, sendikaları, kadın örgütleri, gençlik örgütleri onu sevgiyle karşılayacaklar. Rejimin asıl korkusu, Mandela'nın serbest bırakılmasıyla zaptedilemeyecek, kontrol altına alınamayacak bir gücün patlaması kaygısıdır. Irkçılar çok iyi biliyorlar ki, o zaman G.Afrika'nın gördüğü en büyük gösteriler olacak. Botha, Nelson Mandela'nın ne kadar popüler bir güç olduğunu iyi biliyor. Şimdi dünyada onun ismini alan okullar, caddeler, meydanlar var, ona verilen ödüllerin sayısı bilinmeyecek kadar çok. Kendisi Nehru Ödülü ile de mükafatlandırıldı. Değişik ülkelerde Mandela'nın serbest bırakılması için kampanyalar yürütülüyor. Bunları dünya kamuoyunun G.Afrika halkının verdiği mücadeleyle dayanışmanın bir ifadesi olarak görüyoruz.

■ Siz o mutlu günü bir gün yaşayacağınıza inanıyor musunuz?

☐ İnanıyorum elbet. Eğer bir halk bütünüyle mücadeleye katılıyorsa, onu hiçbir şey engelleyemez. O günün ne zaman geleceğini bilmiyorum, fakat mutlaka gelecek! Er ya da geç bizim çocuklarımız, torunlarımız, barışın olduğu, ırkçılığın olmadığı, demokratik bir G.Afrika'da yaşayacaklar, büyüyecekler. Beni Brondfort'daki evimizden alıp götürdüklerini ve başka insanları tutukladıkları bir anı hatırlıyorum. Küçük torunum Zodwa o zaman çok kızmış, kaçıp gitmişti. Onu uzun zaman aradık. Sonra şehrin bir caddesinde hedefsiz ve korunmasız olarak yürürken bulduk. Onun başına gelenler, hergün başka çocukların da başına geliyor. Binlerce çocuk tutuklandı, eziyet gördü. Fakat hiçbir şey mücadelemizi durduramadı.

Baştarafı 1. Sayfada

Yükseköğrenim kredilerinin ayda 20.000 liraya çıkarılmasından sonra ortaöğrenim öğrencilerine verilen burs miktarı da 700 liradan 10.500 liraya yükseltildi. Burs uygulamasından 4088 öğrenci yararlanacak ve bunun mali portresi de 515 milyon lira olacak.

Rakamları okuyuncu ANAP hükümetinin cömertleşmeye başladığını düşünmek olası. Enflasyon oranı % 70'i bulmuş durumda. Son yapılan zamlarla ders kitap ve defterlerinin yanına yaklaşılmaz oldu. Zam oranı % 250. Sadece 40 yapraklı bir defterin fiyat 500 TL. Ortalama bir öğrencinin sadece kitap ve kırtasiye masrafı 50.000 TL. civarında. Özel bir lisede okunan maliyeti ise milyonları aşıyor. Öğrencilere ayda 10.500 lira kredi veriliyor ama Kalkan limanından yapılan ufak çaplı bir hayali ihracattan sağlanan net kar 36 milyar lira oluyor. Belki Özal kadar rakamlardan anlamıyoruz ama küçük bir hesap yapalım: Bir hayali ihracatçının bir aylık karı ile 300.000 ortaöğrenim öğrencisine ayda 10.500 lira burs verilebiliyor. Ortaöğrenim gören yaklaşık 3 milyon genç olduğunu kabul edersek herkese burs vermek için yalnızca 10 orta büyüklükte hayali ihracatçıya vergi iadesi ödememenin yeterli olduğunu görebiliyoruz.

Bizim çözüm önerimiz bu ama bay Özal'ın karşı önerisini almamazlık etmeyelim, "10 hayali ihracatçıya vergi iadesi ödememek yerine, 3 milyon öğrenciyi hayali ihracatçı yapıp hepsine ayda 36 milyar ödesek daha iyi olmaz mı?" Gördüğünüz gibi Özal rakamlardan anlayan tam bir hesap adamı! Bu işten elde edilecek geliri hesaplamaya bizim gücümüz yetmedi ama Adnan Kahveci buna mutlaka bir çare bulur. Yapılması gereken tek iş "Ortaöğretim öğrencilerinin hayali ihracat yapmalarını teşvik" kararnamesi yayınlayıp biraz da para basmak...

Medya Güneşi toplatıldı

Nisan ayında yayın hayatına başlayan dergimiz (Medya Güneşi) hakkında alınan toplatılma kararını; sosyalist basın üzerinde uygulanan anti-demokratik uygulamaların bir parçası olarak görüyor ve şiddetle kınıyoruz.

Dergimizin ekonomik olarak çökertilmesi amacını da güden bu karar bizleri yıldırmayacaktır. Bütün baskı ve yıldırma politikalarına rağmen yayın hayatımızı sürdüreceğiz. Medya Güneşi, karanlık sisleri dağıtmak için doğdu; ışınlarını, etrafını saran kara bulutları yararak okuyucularımıza ulaştırmaya devam edecektir.

MEDYA GÜNEŞİ
Yazıişleri Müdürü
Cemal ÖZÇELİK

2. Ulusal Özel Olimpiyat Oyunları

Bu çocukların hepsi kazanacak!

Ankara'dan, İstanbul'dan, İzmir'den, Adana'dan, Bursa'dan, Adapazarı'ndan...

150 beyin özürlü sporcu; atletizm, yüzme, basketbol, voleybol, masa tenisinde yarışacak!

Siz de gelin. Onların kendi kendilerini aşmalarına alkışlarınızla destek olun.

Türk Spastik Çocuklar Derneği
Burhan Felek Spor Tesisleri 7/8 Mayıs 1988
7 Mayıs 1988 Cumartesi Açılış Töreni 13:30
8 Mayıs 1988 Pazar Kapanış Töreni 16:00
Giriş ücretsizdir.
REKLAMCILIK

Cemal Severcan
(1957-1988)

Toprak
sıcak
ve güzeldir.
Ve toprağın en güzel
yerlerinden biri
memleketimdir benim.

CEMAL SEVERCAN

1988 Mart'ında anılarını bize bırakarak aramızdan ayrıldı.
Hep yaşayacaktır.
GENÇLİK DÜNYASI
Ankara Okurları

OKUR MEKTUBU

Uzun süreden beri "Gençlik Dünyası"nı aksatmadan bana yolluyorsunuz. Sizlere teşekkür etmek istiyorum. Duyarlı davranışınız beni duygulandırdı, etkiledi.

'Gençlik Dünyası' doğallıkla gençliğe hitap ediyor, gençliğin sorunlarını işliyor, ilgi alanlarına yer veriyor. Görebildiğim kadarıyla özellikle geçtiği konularla başarılı bir gazete örneği oluşturuyor. Bir eski DEV-GENÇ'li olarak "Ah... Keşke bizim dönemimizde böyle bir gazete çıkarabilseydik" diye düşünmeden edemiyorum. Gazete seçtiği konuları "yazı" olmaktan çıkararak panel, gezi, tiyatro, spor turnuvaları vb., biçimlerde somutlayabilirse sanıyorum çok daha popüler olabilecektir.

Yayın yoluyla kurduğumuz iletişim ve dayanışmanın ileriki dönemde gelişeceğini umuyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Hoşçakalın.

Murat Karabulut
Metris Cezaevi
D-21
Bayrampaşa-İSTANBUL

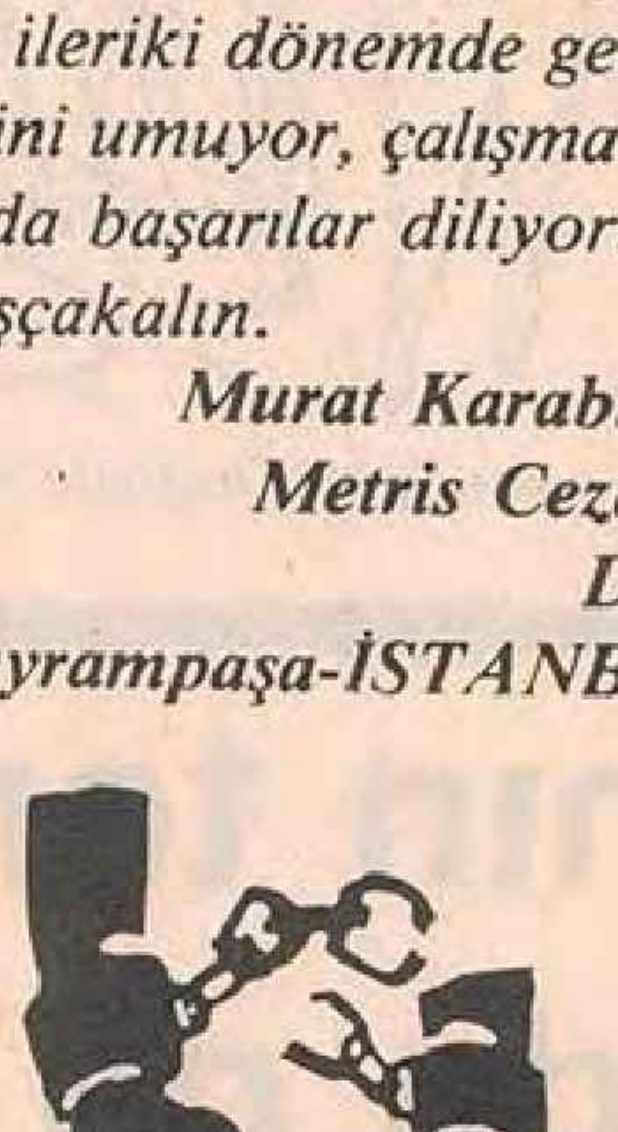

Dostlar

Kızgınlığımız yok
hey dostlar...
Konuşmayın diyorlar.
Biz ise konuşacağız.
Siyah, beyaz esmer ele,
el vermeyin diyorlar
biz ise vereceğiz.
Ve onların
inadına inatla...
Ecelleri gibi gibi korktukları
sokaklardan, meydanlardan
tam orada.
Çıplaklığın hasretini,
hasretimizi, hep birlikte
haykıracağız:
Ey kardeşlik, Ey özgürlük,
hey dostlar..!

Barış Alaşafak

Gelişen çağın teknolojisine uyum sağlayarak mektupla dini eğitim yapılmaktadır. Yurt, Kur'an kursu gibi tarikatların elindeki birimlerde yetişmiş olan dini bütün müminler, çeşitli yollardan ele geçirilen, öğrencilerin aile adresleri aracılığıyla Hıristiyanlığın ve kafirliğin ne menem bir şey olduğu anlatılan mektuplarda, gençliğin içinde yaşadığı bugünkü yaşam tarzı kötülenerek İslam dinine davet edilmektedir.

Zeynep Akarsu

BULMACA

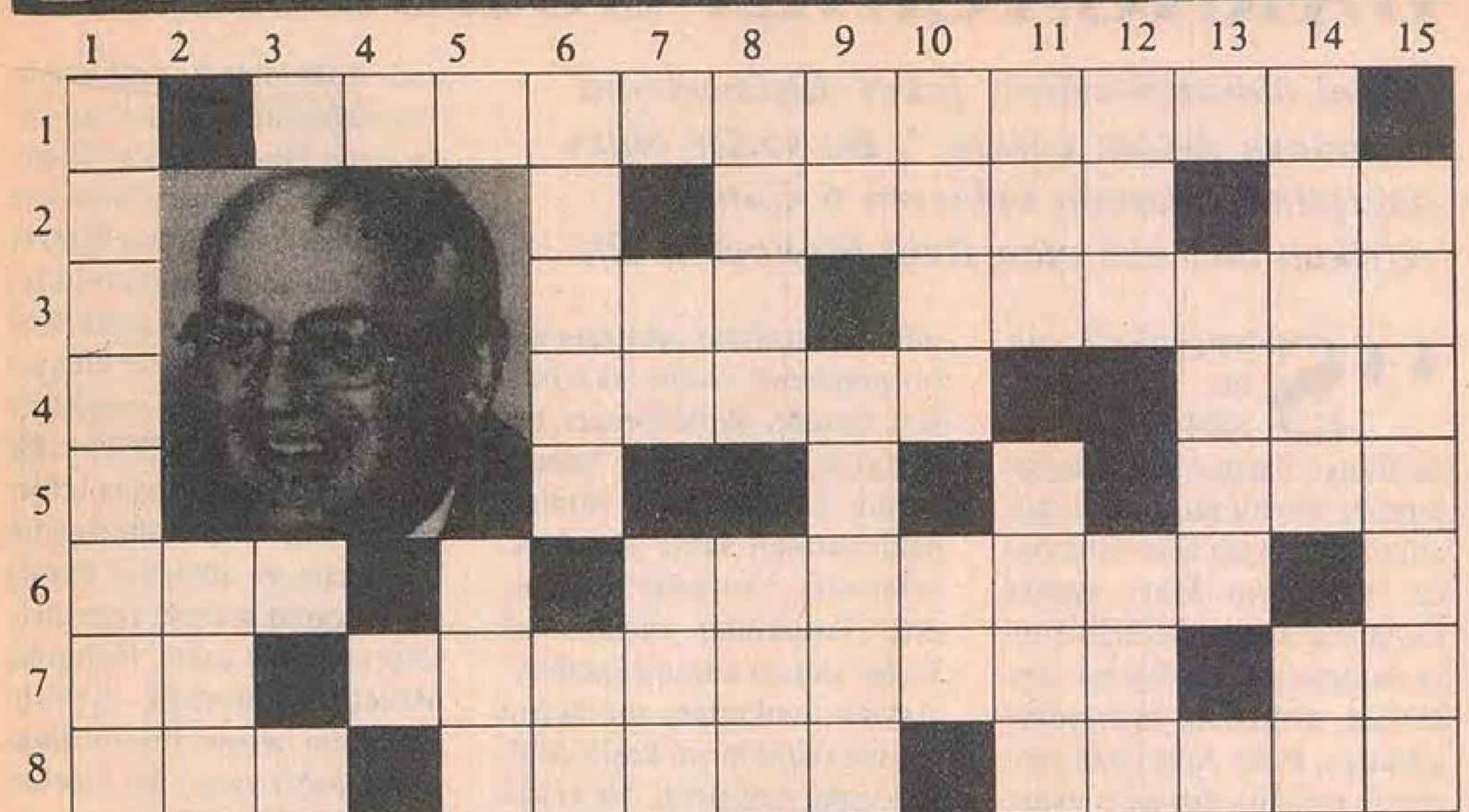

SOLDAN SAĞA:

1- Kapitalist ülkelerde kilisenin ve dinin pozisyonunu güçlendirmeye çalışan sosyo-politik akım... Tersi gümüş... 2- Zevce, eş... Amerikanyum'un simgesi... Kapıkulu askerlerine üç ayda bir verilen ücret... 3- Tersi ışık saçacak beyazlığa varıncaya değin ısıtılmış olan... Tersi tutulacak yer, tutak, sap... İnce deri... 4- Toplumun ihtiyaçları için kullanıldığında son derece yararlı olduğu halde kişisel ve siyasi çıkarlara alet edildiğinde bir beyin yıkamaya dönüşen iletişim aracı... Fenomenoloji, görüngübilim... Tersi bir gençlik gazetesinin adının ilk harfleri... 5- Konuşma ve tartışmayı bir araç değil bir amaç sayan felsefe yöntemi... Tersi beyin elektrosu... 6- Bir malın fiyatının artmasına verilen ad... 7- Bir yüzey üzerindeki ince çizgi... Tersi Yunanistan'ın başkenti... 8- Yayımcı... Zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı... 9- Farsça'da olumsuzluk eki... Sosyal kurtuluş mücadelesini tamamlamış ve devrimi gerici güçlere karşı savunan bir Asya halkı... 10- Hareketli cisimlerin ısı ile ilişkisini inceleyen fizik dalı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA:

1- Descartes'in öğretisiyle ilgili, Dekartçı... 2- Günümüz Polonyalı filozof ve mantıkçılarının çalışmalarını dayandırdıkları felsefi akım ya da okul... Ödenti... 3- İktidar, güç... Tersi devingen bir nesnenin bir zaman birimi içinde hızında oluşan değişmenin zamana oranı... 4- Boruları döndürmeden eklemeyi sağlayan bağlantı parçası... Bir müzik aleti... 5- Eğik yazı... Tersi bir müzik grubu... 6- Bir kürk hayvanı... Kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek ya da topluluktaki insanların kullandığı ortak dil ya da sözcük dağarcığı... 7- Bir bayan ismi... Sayma, sayılma... 8- Tersi esirgemeden bol bol verme, yapma ya da söyleme... Tersi İlimani müzik topluluğunun ön adı... 9- Damıtıcı... Tersi asgari ücretlinin sadece adını duyduğu ve vitrinde seyrettiği bir besin maddesi... 10- Bir renk... Fransız roman ve şiir yazarı... 11- İkamet eden... 13- Bir meyve... 14- Anlatım... 15- Özellikle barış ve silahsızlanma çabalarıyla tüm dünyada sevgi ve ilgi duyulan yanda resmi görülen liderin ikinci adı...

Hazırlayan: Turgay Eroğlu

YORGUNCUNUN
ANILARI

ŞİİR

MUZAFFER ÖZDEMİR

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	E	D	U	A	R	D	B	E	R	N	S	T	E	İ	N
2	M	■	■	■	■	O	■	L	A	■	İ	■	T	T	O
3	P	■	■	■	■	Z	A	M	■	İ	L	E	■	İ	M
4	E	■	■	■	■	■	T	A	R	K	O	V	S	K	İ
5	D	■	■	■	■	A	R	■	N	İ	■	A	■	A	N
6	O	Ğ	U	Z	A	T	A	Y	■	Z	R	■	A	T	A
7	K	■	R	■	R	O	K	E	T	■	A	N	A	■	L
8	L	T	■	S	A	L	■	L	A	T	M	A	■	M	İ
9	E	R	D	E	K	■	A	V	A	D	A	N	■	A	Z
10	S	■	C	L	A	U	D	E	M	O	N	E	T	■	M

NOT: Bu ayki bulmacanın doğru çözümünü 25 Mayıs tarihine kadar gönderen 10 okuyucumuza Nâzım Hikmet'in "Rubailer" adlı şiir kitabını göndereceğiz.

Gençlik Dünyası

• Sahibi: Cüneyt Can Oğuzer • Genel Yayın Yönetmeni: Bülent Uyguner • Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Erdal Belenlioğlu • Yönetim Yeri: Divan Yolu Cad. Işık Sok. Ali Faik Han No: 6 Kat: 3 Sultanahmet - İSTANBUL BÜROLAR: • Kartal/Maltepe Bürosu: Bağdat Cad. Maltepe İşhanı No: 145/89 Kat: 2 • Ankara Marmara Sok. Kirmir Apt. 12/21 Sıhhiye ANKARA • Eskişehir İstiklal Mah. Ege İşhanı Kat: 1 No: 14 ESKİŞEHİR • İzmir: Sosyal İşhanı Gazi Bulvarı No: 100/704 Çankaya İZMİR • Grafik Düzenleme: Gençlik Dünyası • Dizgi: Yayın-Dizgi Merkezi • Film: Işıl Reprodiksiyon • Baskı: Bizim Ofset • 1 Yıllık Abone Bedeli: 5.000 TL. Yurtdışı: 25 DM • Hesap Numarası: Yapı Kredi Çemberlitaş 038430-5

Winnie Mandela Güney Afrika'daki siyahların umudunu dile getiriyor:

''Hayatımın en mutlu günü mutlaka gelecek''

❑ ***Kocamın özgürlüğüne kavuşmasıyla diğer politik tutukluların özgürlüğe kavuşmasını birbirinden ayırmıyorum. Ulusal baskının bütün biçimlerine karşı çıkıyorum.***

❑ ***Nelson'un serbest bırakıldığı gün bütün ülke için aydınlık bir gün olacak ve bugün benim hayatımın da en mutlu günü olacak. O, özgürlük için mücadele eden bütün halkların sembolu.***

Winnie Mandela, Soweto katliamında ölen ilk çocuk olan Hector Petersen'in cenaze töreninde.

Nelson ve Winnie Mandela 1958'de evlenmişlerdi.

''Sevgili karıcığım, bedenen ve ruhen iyiyim. Son mektubun bana güç verdi, ilham verdi. Herşeyden önce güçlü ve iyimser hissediyorum kendimi, çünkü beni sevdiğini biliyorum''. Bir adamın karısına yazdığı çok olağan bir mektup gibi görünen satırların yazarı 25 yıldır ırkçı rejimin zindanlarında yatan Nelson Mandela. Adı Güney Afrika halkının ırkçılığa karşı yükselttiği özgürlük mücadelesiyle bütünleşmiş Nelson Mandela. Temmuz ayında 70. doğum gününü tüm dünya halkları, mücadele arkadaşları ve eşi Winnie Mandela'yla birlikte, demirparmaklıkları ezip geçen bir duygu ve coşku birliğiyle kutlayacak.

Geçen yirmi beş yılı ve geleceği Winnie Mandela, kendisiyle yapılan röportajda (PFS, 2/88) şöyle anlatıyor.

■ **Siz ve kocanız hüzünlü bir yıldönümü kutluyorsunuz. N. Mandela çeyrek yüzyıldır ırkçı rejimin zindanlarında bulunuyor. Bu yıl içinde sizi de hapse attılar, para cezasına çarptırdılar. Sürekli olarak polis ve güvenlik kuvvetlerinin gözetimi altında bulunuyorsunuz. Böylesine aktif ve dayanıklı olmanıza yardımcı olan nedir?**

☐ Ben yaşamımı tamamıyla mücadeleye adadım. Muhbirlik, sorgulama, tutuklama bunların hiçbiri beni mücadeleden alıkoyamaz. Bu mücadeleyle ben yaşamımın anlamını kavrıyorum, var olduğumun bilincine varıyorum. Kocamın özgürlüğüne kavuşmasıyla diğer politik tutukluların özgürlüğe kavuşmasını birbirinden ayırmıyorum. Ulusal baskının bütün biçimlerine karşı çıkıyorum.

Demokratik bir Güney Afrika için mücadele bilinci bana güç veriyor. Gösterilerde, cenaze merasimlerinde konuşuyorum; ülkemizin, kocamın ve yoldaşlarının özgürlüğünü yakınlaştıran protesto gösterilerine katılıyorum; değişik sosyal örgütlere, kadın ve gençlik hareketlerine yardım ediyorum.

Sürekli olarak halkımın, uluslararası politik ve sosyal örgütlerin büyük desteğini görüyorum. Bu da bana güç veriyor. Keza bizim önde gelen yoldaşlarımız gibi, halkımızın caniyane Apartheid politikasına karşı verdiği mücadelesi de uluslararası takdire layık.

■ **Siz kısa bir süre önce kocanızla görüşebildiniz. O, buluşmada torununu ilk kez gördü. Onu tanıdı mı? Zindan yılları N.Mandela'yı değiştirmiş mi?**

☐ Unutulmaz ve dokunaklı bir görüşmeydi. Mandela'nın torununu görüşü çok canlı bir andı. Tüm şefkatiyle ona dokundu. Onunla bir büyük insanmış gibi ciddi ciddi konuştu. Başlangıçta torunlarından Zodwa ''Bana dokunma, sen bir polissin!'' dedi. Nelson onunla sakin ve uzunca konuştu. Uzunca bir zaman bakıştılar. Sonunda Zodwa büyük dedesinin dizleri üzerinde mutlu bir şekilde oynadı.

Nelson Mandela'nın hapiste geçirdiği kötü yıllar, onu yıkmadı, değiştirmedi. O ideallerine tamı tamına sadık ve başladığı işi gerçekleştirmek için kararlı. ANC'nin Kabwe'deki (1985) Konferansına gönderdiği mesajda ANC'nin önderliğini kabul ettiğini ve serbest bırakıldığında daha büyük bir enerjiyle mücadeleye atılacağını söyledi.

■ **ANC ve Güney Afrika KP üyesi Govan Mbeki serbest bırakıldı. Irkçı rejimin onu serbest bırakmasının sebebi ne? N.Mandela da yakında serbest bırakılacak mı?**

☐ Mbeke'yi niçin serbest bıraktıklarını anlamak çok güç. Irkçılar denemek istedikleri bir jestten sözediyorlar. Ona ağır kısıtlamalar getirildi, ama Mbeki yanlış anlamalara meydan vermemek için ANC ve G. Afrika KP üyesi olduğunu açıkladı. (77 yaşındaki Govan Mbeki 23 yıl zindanda tutulduktan sonra 1987 sonbaharında serbest bırakıldı, evinde gözhapsine alındı-çev.) Fakat bir şey kesinlikle yadsınamaz: Onun serbest bırakılması, halkımızın ve dünya kamuoyunun bir başarısıdır. Bu, mücadelemizde yeni girişimler getirecek.

Irkçı rejimin başı Botha eğer koşullarını kabul ederse ona özgürlüğünü verebileceğini önerdi. Nelson siyahlara ayrılmış bölgede Transkei'ye gidip yerleşebilir, orada her türlü politik faaliyetini -fakat hiçbir partiye üye ve angaje olmadan- sürdürebilirdi! Ayrıca ANC'nin rejime karşı silahlı mücadeleden vazgeçmesini açıklamasını da istiyorlar. Nelson bu koşulları kesinlikle kabul etmedi.

Ben kesinlikle ırkçı rejimin Nelson'u serbest bırakmak zorunda kalacağına eminim; zira sadece G.Afrika değil, başka ülkelerde de, hatta Reagan ve Thatcher bile Nelson Mandela'nın serbest bırakılmasını istemek zorunda kalıyorlar.

Kesinlikle bilinmeli, tutukluların sağlık durumları çok endişe verici. Mesela ANC'nin ve G.Afrika KP'nin önde ge-

Devamı Sayfa 15'de

On üç yaşındaki Thulisile Soweto'daki kasabasını anlatıyor

Öğrencilerimiz okula gitmiyor, çünkü öğretim ve öğrenim zordur. Soweto etrafında her yerde su aygırları var. Boer'ler (Hollanda asıllı Afrikalı) olarak adlandırılan bu adamlar okula gelir, öğrencilerimizi vurur ve öldürürler, hatta tecavüz ederler. Öğrencilerimiz otomobilleri yakıyor, otobüsleri taşlıyorlar. Okula kitaplarla giderseniz, kitaplarınızı yakarlar. İnsanlara kasabaya gitmemelerini ve alışveriş etmemelerini söylerler. Asker çok zalimdir, su aygırlarının geldiğini gördüğümüzde kaçarız, çünkü bizi tutuklayacaklarından, ateş edip yaralayıp veya öldüreceklerinden korkarız.

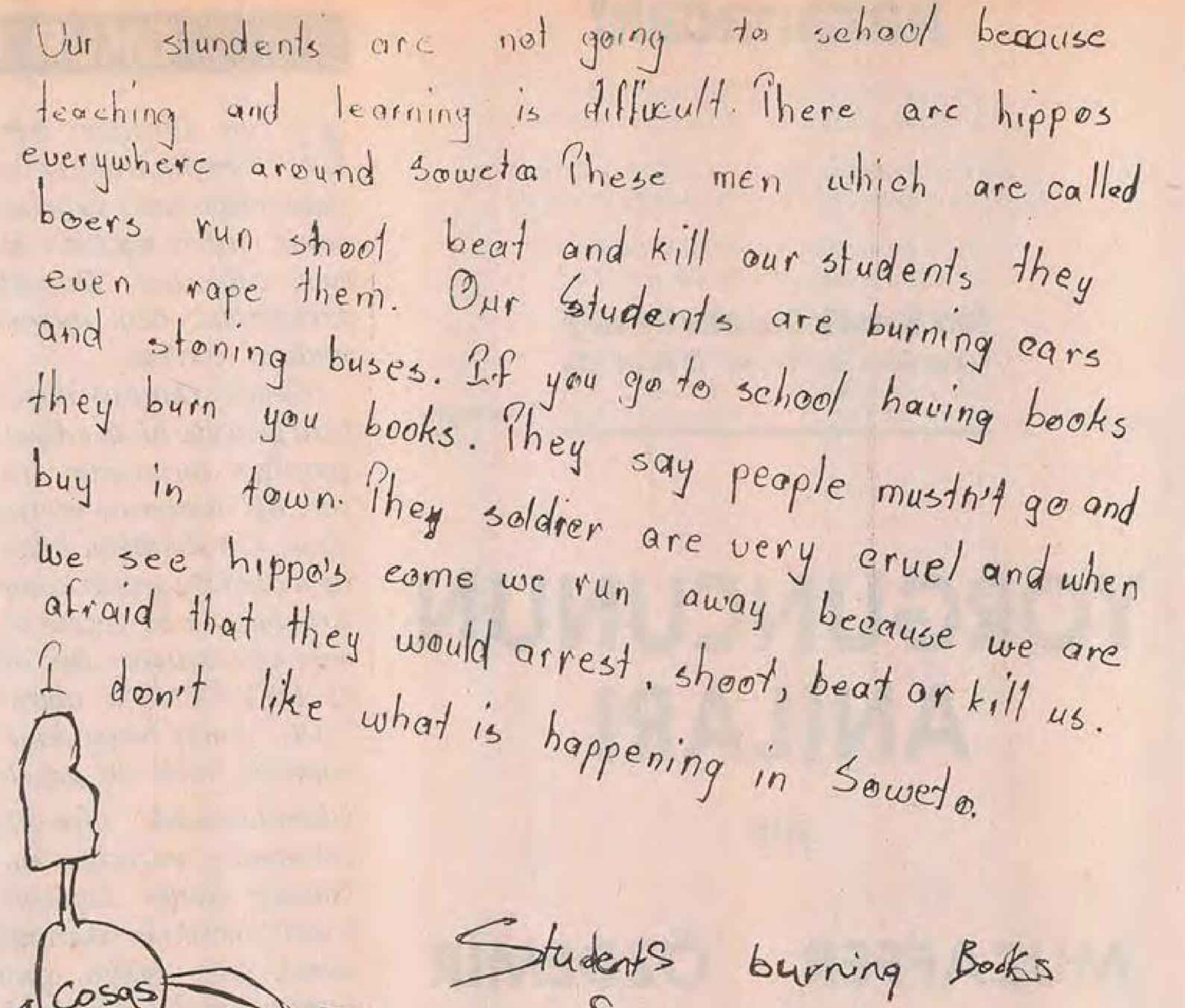

Our stundents are not going to school because
teaching and learning is difficult. There are hippos
everywhere around Soweto These men which are called
boers run shoot beat and kill our students they
even rape them. Our Students are burning cars
and stoning buses. If you go to school having books
they burn you books. They say people mustn't go and
buy in town. They soldier are very cruel and when
we see hippo's come we run away because we are
afraid that they would arrest, shoot, beat or kill us.
I don't like what is happening in Soweto.

Students burning Books
in Soweto

34

Thulisile (13 years)

13 yaşındaki Thulisile'nin kendi elyazısıyla mektubu.

DARAĞACININ GÖLGESİNDE

''Beni öldürebilirsiniz, fakat düşüncelerim yaşamaya devam edecek''. Bu sözler ölüm hücresinde idamını bekleyen 6 Güney Afrikalı'dan biri olan Reid Mokoen'a ait..

''Sharpeville'' adı bir süre önce, 1984 Eylül ayında dünya basınının ilk sayfalarında büyük puntolarla gözükmüştü. Aynı isim daha önce, 1960'ların Mart ayında G.Afrika'da ırkçı rejimin kanla ve terörle bastırdığı bir gösterinin ardından manşetlere çıkmıştı. Polis Apartheid rejiminin insanlık dışı ırkçı uygulamalarını protesto eden siyah topluluğa rastgele ateş açmış, onlarca insanı öldürmüş, yaralamıştı. Ardından 24 yıl sonra yine 1984 Eylül'ünde, siyahlara ayrılmış gettolarda ırkçı uygulamaları ve kiraların artırılmasını protesto eden siyahlar bu sefer de ''hareket eden herşeye ateş eden'' ırkçı polis birlikleriyle karşı karşıya gelmişti. Sharpeville'deki bu olaylarda polisin açtığı ateş sonucu yine onlarca insan ölmüş, yüzlercesi yaralanmıştı.

Ölenlerin içinde Sharpeville Belediye Başkanı Kuzvayo Dlamini de bulunuyordu. Bu olayla ilgili olarak polis sekiz kişiyi tutukladı. Tutuklular sudan gerekçelerle, göstermelik bir mahkeme önüne çıkarıldılar. Ortada delile benzer bir şey yoktu. O zaman ''soruşturma komisyonu'', isimleri saklı tutulan sahte görgü tanıklarıyla ''suçlular''ı teşhis etti. Tutuklular suçlamaları hiçbir zaman kabul etmediler. Ayrıca avukatları sanıkların suçsuz olduklarını kesin delillerle ispat etmişlerdi. Ne ki ırkçı rejim tabiatına uygun olarak, keyfi ''hukuku'' bütün bunları bilmezlikten, görmezlikten geldi. Ve dünyada ''Sharpeville Altılısı'' diye tanınan, biri kadın altı tutuklu Theresa Ramashamola, Oupa Diniso, Mojalefa Sefatsa, Reid Mokoena, Francis Mokhesi ve Duma Khumalo idama mahkum edildi. Aynı suçlamalara maruz kalan sekiz kişiden ikisi de ömür boyu hapse mahkum edildi. O günden bu yana tutuklular darağacının gölgesinde bekliyorlar.

Aralık 1987'de G.Afrika Yüksek Mahkemesi bu altı kişinin Dlamini'nin öldürülmesinde doğrudan bir ilişkilerinin olmadığını itiraf etmek zorunda kaldı. Beyaz hakim ''Sharpeville Altılısı''nın gösterilere katıldıkları, olaylara sebebiyet verdikleri için yargılandıkları''nı söyledi. Bu da gösteriyor ki, uydurma ve keyfice bir yargılama anlayışıyla mahkeme böyle bir karara varmıştır. Bu karar 18 Mart'ta infaz edilecekti. Fakat ırkçı mahkemenin bu haksız ve adaletsiz kararı dünya çapında tepki ve protestoları üzerine çekti. Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu idamların hemen durdurulması için çağrı yaptı. M. Gorbaçov Yugoslavya ziyareti sürerken yaptığı açıklamayla idamların durdurulmasını istedi. ABD Başkanı Reagan da bu arada Botha'dan altı Sharpevilleli'nin idam edilmemesini rica etti (!) Uluslararası Adalet Divanı ise bu kararı ''tarif edilmesi zor bir adaletsizlik'' örneği olarak niteledi.

Bu arada belirlenen infaz tarihinden önce ''suçlular''ı teşhis eden bir ''tanık'' verdiği ifadesinin baskı ve işkence altında alındığını itiraf edecekti. Son olarak 17 Mart'ta altı suçsuz insanın kurtarılması için tutuklu avukatlarının girişimleri ve dünya kamuoyunun baskıları sonucu G.Afrika Yüksek Mahkemesi özel bir oturumla idam kararını bir ay ertelemek zorunda kaldı.

Evet, idamlar bir ay ertelendi. Ama sadece bir ay ertelendi. Irkçı Apartheid rejimine karşı G.Afrika halkının verdiği mücadele aralıksız sürüyor. Her gün insan canı almakla nam yapmış cellat Apartheid yönetimi bu son girişimiyle tüm insanlığın nefretini üzerine çekti. Sadece 1987 yılı içinde infaz sayısı 164. Şimdi 267 özgürlük savaşçısı daha ırkçı rejimin cinayet tehdidi ile karşı karşıya.

Zafer mücadeleyle kazanılıyor. G.Afrika halkının mücadelesi aralıksız sürüyor...

Pretoria'nın terörü yurt dışında da sürüyor

ANC'nin Fransa temsilcisi Bayan Dulcie September geçtiğimiz Mart ayında Paris'teki ANC bürosunun önünde G.Afrika gizli polislerince öldürüldü. Bayan Dulcie September daha önce birçok kez ölümle tehdit edilmişti. Bunun üzerine Fransız hükümetinden korunma talebinde bulunan September'in bu talebi cevapsız kalmıştı.

G.Afrika ırkçı rejiminin ANC'ye karşı sürdürdüğü terör sadece G.Afrika'da değil, yurtdışındaki ANC temsilciliklerine ve üyelerine karşı da canice eylemlerle sürüyor. Sadece 1981'den bu yana ANC'ye karşı girişilen açık katliam ve terörün belli başlıları şöyle bir kronoloji izliyor:

30 Ocak 1981: ANC temsilcisi Joe Gqabi Zimbabwe'de öldürüldü.

Mart 1982: ANC'nin Londra'daki bürosu bombalandı ve bina büyük hasara uğradı.

9 Aralık 1982: Maseru/Lesotho mülteci kamplarına yapılan baskın sonucu 41 ANC üyesi öldürüldü.

Mayıs 1986: Stockholm'da da ANC bürosu bombalandı.

Dulcie September

Eylül-Ekim 1986: ANC'nin Fransa temsilcisi Bayan Dulcie September Fransa'da bilinmeyen kişilerin saldırısına uğradı, çeşitli yerlerinden yaralandı.

Ağustos 1987: ANC'nin önderlerinden Cassius Make ve Paul Dikeledi İsviçre'de vurularak öldürüldü.

1987: Londra'da ANC Başkanı O.R.Tambo'ya suikast girişimi ortaya çıkartıldı. 1987'nin sonunda İngiltere, suikastçiyi serbest bıraktı.

1986-87: Bu yıllar arasında ABD, F.Almanya, İtalya ve Danimarka'daki ANC temsilcileri çeşitli defalar telefonla ölümle tehdit edildiler.

Ocak 1988: ANC Genel Sekreteri Alfred Nzo'ya Zimbabwe'de suikast teşebbüsünde bulunuldu.

4 Şubat 1988: Brüksel'deki ANC bürosunun önünde patlamaya hazır 17 kilo ağırlığındaki bomba son anda tespit edildi.

28 Mart 1988: G.Afrika'nın ırkçı askeri birlikleri ANC'nin Botswana'daki üsleri bahanesiyle baskın yaptı. Dört ANC üyesi bu baskın sırasında öldürüldü.